

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	K 24—	celo leto	K 22—
pol leta	12—	pol leta	11—
četrt leta	6—	četrt leta	5-50
na mesec	2—	na mesec	1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju) levo, telefon št. 34.

Inkaja vsak dan zvečer izveniš nedelje in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Upravništvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Poznamo številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	K 25—	celo leto	K 30—
pol leta	13—	pol leta	13—
četrt leta	6-50	četrt leta	6-50
na mesec	2-30	na mesec	2-30

za Nemčijo: K 30—
za Ameriko in vse druge dežele: K 35—
celo leto

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravništvo (spodaj, dvorišče levo), Knafljeva ulica: št. 5 telefon št. 85

Slovenci in Slovenke!

Na Balkanu grme svojo strašno pesem topovi in slovanska kri se lije v potokih. Neizrecno trpljenje krščanske raje, za katero ni imela srca kulturna Evropa, je potisnilo balkanskim državam orožje v roke, da osvobodijo rajo pestoletnega robstva ter napravijo konec turškemu tiranstvu.

Vojna, ki je izbruhnila na Balkanu, je vojna za **sveobodo**, za **civilizacijo**. Nobena vojna še ni izvirala iz tako plemenitih, tako vzvišenih in obenem tako pravičnih motivov kakor ta.

Črnogorec in Grk, Bolgar in Srb, vsi so dvignili bojno kopje in zahvihteli meč, da svojim v neznosnem robstvu zdihujočim in mročim rojakom izvojujejo najprimitivnejše človeške pravice.

In ta vojna, ki bo morda najstrašnejša, kar jih pozna zgodovina, bo zahtevala ogromnih žrtev zlasti na slovanski strani, saj so zapletene v njo tri države, ki so meso našega mesega, kri naše krvi, tri jugoslovanske države Crna gora, Srbija in Bolgarska. Za svobodo zatiranih in trpečih bratov v Stari Srbiji in Makedoniji bo dalo svoje življenjena tisoče in tisoče jugoslovanskih junakov, na polju slave pa bo obležala hekatomba ranjenih boriteljev, „za krst častni i slobodu zlatnu“.

In usodo teh ublažiti, jim olajšati trpljenje, je naloga vsakega človekoljuba, je sveta dolžnost tistih, ki jih spajajo z žrtvami osvobodilne vojne vezi krvi in jezika.

Slovenci in Slovenke! Na trakijskih, makedonskih in albanskih bojiščih mro za svobodo kot junaki tisoči in tisoči. Ti so si pridobili venec slave, tem ni treba več pomoči!

Nujno pa so potrebni izdatne pomoči oni legijoni ranjencev, ki pokrivajo bojna polja ob Skaderskem jezeru, pod Durmitorjem, na Kosovem in pod Sarom, pod Rilom in sivim Balkanom.

Bratje naši so to in bratski smo jih vsikdar ljubili v dnevih sreče, Nesreča je sedaj njih družica, beda njih tovarišica. Cas je sedaj, da jim dejansko pokažemo svojo bratsko ljubav in da pomagamo otirati bratske solze.

Zato pozivamo vse Slovence, ki so dobre volje, brez razlike stanu in prepričanja, naj položijo svoj obol na oltar bratske ljubezni in človekoljubja.

Siromaki smo Slovenci in tudi naše trpljenje je veliko; zato pa bje v nas gorko in plemenito srce, ki čuti in razumeva bolj kot kdo drugi bratsko bol in bratsko gorje.

Zato bomo Slovenci, dasi siromaki, darovali z odprto roko v plemenito svrhu. Saj še gre za sveto in vzvišeno stvar otirati solze onim, ki so tvegali kri in življenje za svobodo trpečih bratov naših!

Mladina slovenska, spominjaj se, da se bore bratje na Balkanu tudi za tvoje ideale, Slovenka, zamisli se v položaj svojih sestra na Balkanu, ki so poslale svoje može in brate v krvavo borbo brez nade, da se vrnejo še kedaj — ter **pojdi in stori, kar ti velewa čustvo in kar ti govori zlato srce slovensko!**

Osnovali smo odbor za nabiranje darov za „**Rdeči križ balkanskih držav**“ in prosimo vse rodoljubne Slovence in Slovenke, naj se odzovejo glasu krvi ter po svojih močeh žrtvujejo na oltar bratstva in človekoljubja.

Darovi se naj pošiljajo na naslov enega izmed društvenih blagajnikov.

Odbor za nabiranje darov za „Rdeči križ balkanskih držav“.

V Ljubljani, dne 23. oktobra 1912.

Dr. Ivan Tavčar,
župan ljubljanski in dež. poslanec, predsednik.
Dr. Karel Triller,
podžupan ljubljanski in dež. poslanec, podpredsednik.

Dr. Tone Gosak,
odvetniški kandidat, I. blagajnik.

Vera dr. Slajmerjeva,
predsednica.
Rasto Pustoslavšek,
urednik in obč. svetnik ljubljanski, I. tajnik.

Arnošt Bezenšek,
oddelni predstojnik banke „Slavije“, II. blagajnik.

Ivan Hribar,
ravnatelj banke „Slavije“ in predsednik „Ljubljanske kreditne banke“, podpredsednik.
Dr. Ivan Lah,
urednik in pisatelj, II. tajnik.

ODBOR:

Franja dr. Tavčarjeva, Terezina dr. Jenkova, dr. I. Avramović, zdravnik. **Dr. Fran Hešič,** prof. in urednik „Slovana“. **Dr. Demeter vitez Bleiwels-Trsteniški,** predsednik „Društva zdravnikov“. **Dragotin Hribar,** lastnik tiskarne. **Dr. Ivan Jenko,** primarij. **Dr. Josip Lavrenčič,** odvetniški kandidat. **Dr. Ivan Oražen,** zdravnik. **Ladislav. Pečanka,** ravnatelj „Ljubljanske kreditne banke“. **Josip Reiser,** prof. in dež. poslanec. **Adolf Ribnikar,** tržni nadzornik in dež. poslanec. **Dr. Edo Šlajmer,** vladni svetnik. **Anton Trstenjak,** kontrolor „Mestne hranilnice ljubljanske“. **Josip Turk,** posestnik in deželni poslanec.

LISTEK.

Gospod Žabar v tiskovnem odseku.

Spisal Luigi Calco.

Popolnoma nepričakovani dogodki na Balkanu so kakor strela iz jasnega neba presenetili vso evropsko diplomacijo. Zgodilo se je čez noč nekaj, o čemur se ni niti sanjalo prebrisanih diplomatičnih zastopnikov raznih velevladi v Beogradu, Sofiji, Carigradu, Atenah in v Cetinju. Ako so ti nepričakovani dogodki na Balkanu presenetili visoko diplomacijo, ki mora že po svojem poklicu natančno vedeti, kaj se godi okrog nje in ki mora z matematično gotovostjo slutiti, kaj se bode odigralo v bodočnosti, potem se ni čuditi, da so iz Balkana prihajajoče žične vesti do dela zmešale glavo in misli raznim urednikom nekega slovenskega lista. Vsi presenečeni in tudi preplašeni so se izpraševali, kako stališče naj zavzame njihov list nasproti tem dogodkom, ali naj upošteva oziroma navzgor stopi list na stran otomanskih krvolokov ali pa naj se uvažujoč čustvovanje slovenskega naroda in vsega kulturnega sveta zavzame za zatiranje krščanske raje na balkanskem poluotoku.

Uredništvo se je razdelilo v dve struji, od katerih je prva z vso vnemo zagovarjala simpatije do turške države, dočim je pa druga na podlagi citatov iz naših narodnih pesni zahtevala, da mora list nastopiti za zvezo balkanskih držav in proti turškemu nasilstvu. Ker se obe nasproti si struji niste mogli zediniti, preostajalo ni drugega, da se je moralo uredništvo obrniti na svoj vrhovni tiskovni odsek, ki je imel v kočljivih in zamotanih vprašanjih končno veljavno odločati stališče, katero ima list zavzeti. Ker je bila zadeva zelo nujna, ker so brzofjavi vsaki hip donšali nove nepričakovane vesti iz Balkana, sklicati se je moral tiskovni odsek takoj in to se je tudi zgodilo.

Resnih obrazov so se zbirali resni močje in člani vrhovnega tiskovnega odseka na resno posvetovalje v uredniški sobi našega lista. Predsedniško mesto je zasedel po svoji svetosti znani kanonik Zvitokljun, njemu na desno je prisedel kanonik Debeloglav, zraven poslednjega kaplan Nadut, ki je sicer vlekkel precej mastne dohodke kaplanskega mesta pri neki ljubljanski župniji, bil pa leto in dan pri nekem katoliškem podjetju tako zaposlen, da ga v njegovi župniji ni nihče poznal in na levo predsednika končno kot zastopnik v S. L. S. zbranega obrtništva naš stari znanec gospod Žabar.

Kanonik Zvitokljun je pred vsem upravičil odsotnost predsedni-

ka vrhovnega tiskovnega odseka, češ da je bil v ti stvari, katero se bode danes obravnavalo, že pri njem v avdijenci in da mu je predsednik že dal vse potrebne ukaze, imenoval potem zapisnikarjem nalašč v sejo poklicanega glavnega urednika ter potem zbranim članom tiskovnega odseka poljudno in nepristransko pojasnil predmet njihovega posvetoovanja.

»Znano vam je,« pričel je kanonik Zvitokljun, »da so se razmere na balkanskem poluotoku v zadnjem času tako poostrele, da se je bati, da izbruhne vsaki hip krvava vojna. Na eni strani stoji starodavna turška država, ki za nobeno ceno noče izvesti onih reform, katerih izvedbo je svečano obljubila na berolinskem kongresu. Na drugi strani so se pa zvezale štiri balkanske države, Bolgarija, Srbija, Grška in Črnogorska, ki hočejo turškega sultana prisiliti z lepa ali z grda, da v evropski Turčiji izvede te reforme. Seveda domnevam, da se združene balkanske države sedaj ne bodo več zadovoljile s tem, da bi Turčija v svojih evropskih pokrajinah sama te reforme izpeljala, temveč da bodo za tem stremile, da bi imele pri uresničenju teh reform tudi one odločilno besedo in da bi pri tem še kaj sveta pridobile. Iz zgodovine zadnjih let vam je pa znano, da živi naša diplomacija v najožjih prijateljskih odnosih s turško državo in da je naša država vedno in dosledno zastopala stali-

šče, da mora otomansko cesarstvo ostati nedotaknjeno. Tudi vam ni neznan, da so bile za časa aneksijske mejnaš diplomacije in mej ono neke, danes Turčiji protivne balkanske države prav napete razmere in da se je bilo tedaj skoro bati vojske. Tedaj je naša diplomacija nastopala z vso odločnostjo proti ti državi in se kazala odločno prijateljico turške države. Od podučene strani se trdi, da se razmere v naši diplomaciji od tedaj niso bistveno izpremenile, vsled česar bi oziroma na vzgoraj narekovali našemu listu, da naj se kakor n. pr. dunajski list »Neue Freie Presse« in vsi nemški krščansko-socialni časniki zavzame za turške interese in da naj pobija stremjenje balkanskih držav. Na drugi strani se pa ne sme prezreti, da stoji ves kulturni svet odločno na strani danes združenih balkanskih narodov in da z vročimi simpatijami zasleduje njihova nesebična in plemenita stremjenja za osvoboditev krščanske raje iz turškega krvoločnega nasilstva. Tudi naš slovenski narod je skoro brez izjeme s svojimi simpatijami na strani združenih balkanskih narodov in želi iz dna srca, da bi imela njihova prizadevanja popoln uspeh in da bi se turškemu nasilstvu napravilo enkrat za vselej konec. Tudi sosedni naši Hrvati so skoro vsi na strani združenih balkanskih narodov in proti turškemu nasilstvu in s temi smo v zadnjem času politično ozko zvezani. Oziroma navzdol bi nas torej silili,

da naj se pisava našega lista obrača proti Turkom in da naj se ogreva za težnje balkanskih narodov. Predno pa vam povem, kaj mi je ukazal naš predsednik, hočem slišati o spornem vprašanju prav odkrito in brezobzirno vaše mnenje in vas vsled tega pozivljam, da se odkrito izjavite. Se enkrat vas pa pozivljam, da govorite o stvari popolnoma odkrito in brez ozira na levo in desno, ker je stvar tako važna, da se mora vsestransko preresetati.«

»Tja, tja,« začel je prvi govoriti kanonik Debeloglav, »stvar je res tako kočljiva, da jo je treba vsestransko premisliti, predno bode padla odločba. Tja, če se bomo odločili za Turke, zamerili se bomo našemu dobremu in vernemu ljudstvu, katero pri volitvah krvavo rabimo in zamera bode tudi pri naših najnovejših zaveznikih, s katerimi smo pri opatiškem sestanku sklenili zvezo na življenje in smrt proti poprejšni štirinajstdnevni odpovedi. Tja, če potegnemo torej s Turki, bo na to stran strašna zamera. Tja, če se pa postavimo za balkanske narode in nastopimo zoper Turke, bo pa zgoraj strašna zamera, ki nam utegne prinesiti strašne posledice v obliki odklonjenih podpor za naša prepotrebna deželna in druga strankarska podjetja. Tja, naj se obrnemo torej tako ali tako, zamera je gotova. Tja, tja, zato bi pa jaz mislil in tudi tako predlagal, da je najboljša, da o balkanskem gibanju in morebitni bal-

Ugodno znamenje.

Evropska diplomacija je toliko časa »reševala« balkansko vprašanje, da je na Balkanu nastal sedanjí velikanski požar, v katerem so najpoprej zgoreli vsi naklepi in načrti, ki jih je imela evropska diplomacija pripravljena. Najzadaj ti diplomatje kujejo note, naj konferirajo in telegrafirajo in deklarirajo, vse to ne spreminja nič na dejstvu, da so stari načrti vsi pokončani.

Položaj je tak, da si balkanski narodi ne bodo dali več vzeti iz rok, kar so si pridobili z brezpričnim junaštvom svojih sinov, s prelito krvjo in z velikanskimi žrtvami — samo in edino sila bi znala to storiti.

Balkanski narodi so začeli vojno zoper Turčijo proti volji veseli. Znano je, s kako grožnjo so velesile pritiskale na balkanske države. V najslavesnejši obliki so jim naznanile, da ne dobe niti pedi ozemlja, tudi če Turčijo premaga, da ostane status quo ohranjen v vsakem slučaju in da bodo torej zaman vse krvne in gospodarske žrtve... Vzlic tej grožnji združenih velesil, vzlic temu kolosalnemu pritisku, so šli balkanski narodi v boj.

Obsebi se razume, da imajo velesile moč, uresničiti svojo grožnjo, prava igrača bi jim to bilo; gotovo pa je tudi, da je skupni nastop evropskih velesil proti balkanskim narodom naravnost nemogoč. Grožnja, da se ohrani status quo na vsak način, ni resna.

Plamen balkanskega požara je vsled tega vnel vso Evropo, ker se boji, da bo konec balkanske vojne lahko začetek splošne evropske vojne.

Ta veliki strah se bo morda zdaj poleg, kajti pojavilo se je ugodno znamenje, da se iz zmage balkanskih narodov ne izcimijo evropska nasprotstva.

Avstrijski minister zunanjih del, grof Berchtold, je imel te dni v Pisi sestanek z italijanskim ministrom zunanjih del, markijem San Giulianijem. O tem sestanku je bila izdana uradna objava, ki pravi, da sta se ministra temeljito razgovarjala o balkanskem problemu in da se je doseglo med njima popolno soglasje.

Ta objava zna postati historičen dokument.

Znano je, da je bil o priliki obiska ruskega carja pri italijanskem kralju v Racconigu sklenjen poseben dogovor med Rusijo in med Italijo. Konsekvenca tega dogovora je stališče, katero zavzema Italija glede Balkana. Prav nekako v pozdrav ministru grofu Berchtoldu je italijanska vlada po svojih zaupnikih informirala javnost, kako je njeno stališče glede Balkana. Italija stoji na stališču, da spada Balkan balkanskim narodom in da se Avstrija ne sme na Balkanu teritorialno razširiti, ker bi postala potem preveč velika, preveč mogočna in preveč nevarna zlasti Italiji, da je pa Avstrija opravičena zahtevati varstvo in vpoštevanje svojih trgovinskih interesov.

Če se uvažuje to načelno stališče italijanske vlade in se z njim primerja uradna objava, da se je doseglo v Pisi med Avstrijo in Italijo popolno soglasje v naziranju glede Balkana, potem je pač dovoljeno, smatrati to objavo za ugodno znamenje, da ostane evropski mir ohranjen in

da velesile ne bodo poskušale balkanske narode pripraviti ob sadove njihovih žrtve in njihovih zmag.

Strah pred evropsko vojno je izvir iz domnevanja, da neče Avstrija dopustiti nobenega povečanja balkanskih držav, nego da hoče sama prodreti do Soluna, dasi je grof Aehrenthal ob času aneksijske slovesne izjave, da Avstrija ne želi nobenega povečanja proti jugu. Nemški in madžarski listi so zadnji čas avstrijsko politiko napram balkanskim državam predstavljali tako, kakor da hoče Avstrija na vsak način preprečiti vsako povečanje balkanskih držav in da sama zase zahteva Sandžak, Staro Srbijo in pot skozi Makedonijo do Soluna. S tako silovitostjo so nemški in madžarski listi gonili to politiko, da so celo pisali: če pride srbska armada v Sandžak, pojde avstrijska armada v Belgrad. No, Črnogorci in Srbi so prišli v Sandžak, avstrijski pa niso šli v Belgrad. To pač najbolje kaže, da Slovanom sovražna politika nemških in madžarskih listov, še ni politika grofa Berchtolda.

Oficijalni komuniké o soglasju med italijansko in avstrijsko vlado glede Balkana je po običaju takih objav malobeseden. A vendar je dovolj povedal s tem, kar je — zamočal. Komuniké nič ne govori o tem, da se mora ohraniti status quo in nič ne govori o tem, da balkanski narodi ne smejo imeti nobenih sadov od svojih zmag, molči torej ravno o tistih stvarih, iz katerih bi znala nastati evropska vojna.

Ta molk se da seveda različno tolmačiti, vsekakor opravičuje upanje, da je principijelno naziranje med Avstrijo in Italijo glede Balkana kolikor toliko identično, iz česar pa izhaja, da to naziranje tudi ni v nasprotju z rusko politiko, kajti svoj čas v Racconigu sklenjeni dogovor med Italijo in Rusijo velja še danes.

To je pa ugodno znamenje za ohranitev evropskega mira, kajti iz tega je jasno spoznati da avstrijska oficijalna politika, naj jo tudi sili nemško in madžarsko časpisje, ne misli na oboroženo intervencijo na Balkanu. Garancija miru ta sestanek v Pisi pač ni, ali dobro znamenje, da ostane vojna omejena na Balkan in da bodo vsled te vojne balkanske države uzadovoljne tako, da Balkan ne bo več nevaren miru cele Evrope.

Preobrat.

Dunaj, 25. oktobra.

Zmaga jugoslovanskih armad navdajajo čeli slovenski svet z oduševljenjem. Po stoletnem robstvu je včeraj zaorila tam na Kosovem v staroslavni Gračanici zopet zahvalna pesem svobodnega naroda.

Velikanski je moralni vtisk dogodkov zadnjih dni. Obrekovalci in natolcevalci vsega, kar se je imenovalo jugoslovansko, so vtihnili, raztrgan je grdi plašč, s katerim je zlasti nemška žurnalistika pred javnostjo obdajala vse, kar je tam na Balkanu dosegla jugoslovanska narodna sila v svobodnem razvoju.

Jugoslovanske zmage so z enim samim udarcem pospešile problem, ki se je na jugu toliko let in v takih ovirah in težkočah pripravljaval. Pred oči celega sveta je postavljeno jugoslovansko vprašanje in nastal je zgodovinski moment njega definitivne razrešitve.

kanski vojski v našem listu prav nič ne pišemo, ker se nam potem ne bo de treba na nobeno stran nagniti, vsled česar tudi ne bode mogla nastati nobena zamera, ne zgoraj, ne drugod. Da pa naši »bravci« mej tem ne bodo brez zanimivega berila, naj se pa v listu otvori posebna večja kolona za misijonska poročila. Po mojem mnenju je moj predlog najsmrečnejši in zato ga toplo podpiram in priporočam.

Kanonik Debeloglav je končal svoj globokopremišljen in s praviim diplomatičnim duhom prepojeni govor, na kar je hitro poprijel za besedo kaplan Nadut, ki je bil govorom kanonika Debeloglava že v največji nepotrpežljivosti mencil kar s celim telesom.

»Pripoznam v polni meri veliko važnost na bogatih skušnjah slonečega nasveta prečastitega gospoda kanonika, vendar ne morem pritrditi njegovemu nasvetu kot katoliški duhovnik, ki zastopa do zadnje kapljice svoje srčne krvi načelo, da mora vsak katoličan v vseh slučajih postopati tako, kakor ga uči nezmotljiva sv. cerkev. Po naukih naše sv. cerkve mora vsak katoličan vedno in povsod, v besedi in dejanjih kazati svoje katoliško prepričanje. Kar velja za posameznika, velja pa tudi za tiskano besedo. Že zgolj iz tega razloga ne smemo nasproti balkanskim dogodkom igrati vloge tiča noja. Nasprotno se moramo odločno postaviti na eno ali drugo stran, tertium non datur! Pri tem nas pa mora

voditi zopet in edino le misel na naš sv. cerkev, ker smemo stopiti le na stran onega, ki je naši sv. cerkvi bližji. Če pa vzamemo sedaj v pretes oboje nasprotni si stranki, vidimo na eni strani Turke, ki so mohamedanske vere, torej neverniki, in na drugi strani Bolgare, Srbe, Črnogorce in Grke, ki so šizmatiki, torej krivoverci. Turki se nahajajo brez svoje krivde v zmotah mohamedanske vere in niso bili nikdar deležni naukov naše edino zveličevalne. Nasprotno so pa predniki ali vsaj učniki Bolgarov in drugih pripadali enkrat k naši sv. cerkvi in so le od nje odpadli. Proti temeljnemu načelom naše sv. cerkve bi pa bilo, če bi se mi postavili na stran odpadnikov in če bi pri tem zavrgli nevernike, ki se brez svoje krivde nahajajo v zmotah mohamedanske vere. Zastopam vsled tega odločno stališče, da mora naš list kot list, čegar vsebina mora biti vseskozi katoliška, stopiti na stran izlaza in z vso odločnostjo pobijati težnje šizmatikov. Jaz grem dalje nego naš odlični Bachmayer, ki je v visokih delegacijah samo izjavil, da ga vsa kolobocija na Balkanu prav nič ne briga, ker vidi na eni strani le izlam, na drugi pa šizmo. Jaz trdim in ostajam pri tem, da moramo v tem vprašanju kot katoliki stopiti na stran izlaza in z vso odločnostjo pobijati šizmatike. Pri tem me pa prav nič ne motijo grda turška nasilstva in poboji, ker nisem prav nič sentimental in ker pri tem upoštevam, da se v teh pobojih po-

Ne Bolgarska, Srbija in Črna gora, tudi naša monarhija je neposredno udeležena na razrešitvi jugoslovanskega problema. Celi njen jug je v posesti tega naroda, in na stotine kilometrov dolga meja nas spaja s slovanskimi državami Balkana, ki so zanetile topove in zagrabile za meče, da poderejo v prah vse ovire in da začno zidati na podrtinah nove in močne temelje boljše in srečnejše bodočnosti. Že nam javljajo, da se nahaja med dogovorjenimi točkami balkanske zveze tudi ta, da bodo vse štiri balkanske države po srečno končani vojski ustvarile carinsko unijo in tu in tam se govori, da se pripravljajo na Balkanu nov državni sistem, ki bi po nemškem ali ameriškem vzoru združenih držav na mah ustvaril v Evropi sedmo velesilo. Naj si bodo ta domnevanja več ali manj utemeljena, resnica je, da bo Avstrija imela v bodoče silne in zavestne sode. Tudi Avstrija pa je balkanska država in le popolnoma slepa politična strast more gnati našo monarhijo v nasprotstva z njenimi manjšimi vrstnicami. Pokojni grof Aehrenthal je ostro poudaril, da je monarhija teritorialno saturirana, da noče in ne potrebuje tam na jugu nikakih novi dežel več. Z grofom Aehrenthalom pa si je bila vedno cela delegacija tudi v tem edina, da si mora Avstrija ohraniti Balkan kot svoje trgovsko torišče, kamor se naj steka glavni toki našega eksporta in kjer se naj torej ukoreninijo glavni viri našega gospodarskega napredka.

To je program, ki je pameten in patrijotičen. Izvedljiv pa je le tedaj, če so nam balkanske države prijateljice, kajti le s prijatelji se sklepajo kupčije. Jugoslovanska politika monarhije na zunaj bo morala torej kreniti na pot, po kateri hodijo balkanske države, ki so s istim mečem, s katerim sekajo dušmanina, razsekale tudi diplomatske mreže, v katere je Evropa dosedaj lovila balkanske kaline.

»Pri Kumanovu je doživela tudi avstrijska notranja politika poraz. Nemško in madžarsko nasilje pada s turškimi regimenti.« Tako mi je dejal danes odlični poljski politik, ki me je obvestil, da se hoče poljski klub prihodnji teden v posebni seji baviti z avstrijskim jugoslovanskim vprašanjem.

Jedro tega pod vtiskom zmagovite vesti morda nekoliko pretiranega izreka je pravilno. Samostojne jugoslovanske države stopajo v novo fazo svobodnega razvoja — sme-li Avstrija že z ozirom na svoj moralni prestiž, na svoj ugled na Balkanu, na svoj ugled pri svojih Jugoslovanih za njimi zaostajati. Je-li mogoče, da se v staroslavni kulturni državi vzdržuje Cuvajizem, se izročja Jugoslovane razkosane Madžarom in Nemcem, med tem, ko se komaj osvobodjeni Srb in Bolgar nemoteno razvijata ter gospodarsko, politično, kulturno udeležujeta po lastni volji in sili?

To velikansko vprašanje stopa danes z vso resnostjo pred vsakega treznega in resnično patrijotičnega politika in najde edini odgovor: Na balkanskih bojiščih se pripravljajo velike stvari tudi za avstrijsko monarhijo. Problem njene preustrojitve v smislu modernih narodnostnih programov stopa v kritičen štadij. Tudi za nas so nastopili historični časi.

bija in s sveta spravlja le šizmatike, krivoverce in da se s temile poboji dejansko zmanjšuje število krivovercev. Tudi me prav nič od mojega načelnega stališča ne odganja misel na slovansko krvno sorodstvo, ker smatram za našim Mahničem narodnost za greh! Odločno torej nasvetujem, da naj naš list takoj pokaže barvo in da naj z vsemi silami deluje za turško stvar, pobija pa enako odločno težnje balkanskih krivovercev.

Kanonik Zvitokljun je pohvalil kaplana in njegovo sveto vneto ter pozval še našega starega znanca gospoda Žabarja, da naj kot priprst obrtnik odkrito izrazi svoje mnenje.

»Po tako učenih govorih,« začel je gospod Žabar, »kakoršne sta imela moja prečastita gospoda govornika, je priprostemu obrtniku sploh težko govoriti. Še težje je pa z ozirom na zamotani predmet, ki zahteva visoko politično izobrazbo. Kot večletni agitator S. L. S. sem si seveda pridobil potrebno politično izobrazbo in radi tega bodem tudi v ti stvari povedal svoje mnenje. Ker sem se pa politično izšolal v Ljubljani in pri ljubljanskih političnih homatijah, bodem sporno vprašanje rešil tudi raz stališče naših ljubljanskih političnih razmer. Ko je S. L. S. začela svoj neizprosni boj zoper ljubljansko liberalno trdnjavo, mej branitelji le liberalne trdnjave nisem opazil hobenega Bolgara, nobenega Srba, nobenega Grka in nobenega Črnogorca. Pač pa se je pri naska-

Preobrat v avstrijski jugoslovanski politiki mora nastopiti z ono gotovostjo, s katero rodi naravni razvoj dogodke zgodovine.

Beseda k „prvemu hrvaško-slovenskemu saboru“ v Ljubljani.

(Glas iz Štajerske.)

V Celju, 22. oktobra.

Vprašal sem različne svoje prijatelje, ki se ukvarjajo veliko s politiko, kaj sodijo o bratstvu Vseslovenske ljudske stranke s hrvaško Stranko prava? Večina je skomizgnila z rameni, drugi so me opozorili na v »Slovincu« objavljen Susteršičev govor na nedeljskem »hrvaško-slovenskem saboru« v Ljubljani: »Varovati se moramo in hočemo nesmiselnega in neplodnega frazerstva in kričaštva, ki ljubi pozor radikalno-narodnega junaštva, v resnici pa je preračunjeno komedijanstvo...« In dostavili so moji prijatelji: S tem je Susteršič sam najbolje ocenil najprej »navdušeno« poročilo v »Slovincu«, potem pa celi ta »hrvaško - slovenski sabor« v Ljubljani, na katerem so se bratili voditelji slovenskih kmetov, ki jim je Velika Hrvaška in po-hrvačenje zadnja skrb, s hrvaško stranko, ki se nikoli ni brigala za Slovence.

Tako sodijo po Štajerskem ljudje, ki se ne bodo nikoli povzpeli do iste mere politične zagrizenosti, kakor jo vidimo in čutimo vsak dan pri klerikalcih. Tem postaja ravno Slovenska premajhna za aspiracije njih dunajskih in rimskih komandantov ter domačih, slovensko govorečih voditeljev. Poskusili so že svoj čas s hrvaško kmečko stranko. Saj nam je še živo v spominu, kako navdušeno so pozdravljali Susteršiča. Krek in sploh vsi aranžerji sedanjega »prvega hrvaško - slovenskega sabora« v Ljubljani Radiča in njegove seljake... Z Radičem ni bilo nič, morda bodo imeli slovenski klerikalci več sreče z Mile Starčevićem. Upamo samo, da ne bo treba zopet financirati kake v dolgove zakopane zagrebške tiskarne in da bo dr. Susteršič v boju za državnopravni program Stranke prava vsaj tako vstranjen, kakor za bosanske kmetiče v delegacijah. Edino dobro je, da so naši slovenski klerikalni volilci tako konservativne, potrpežljive in malo misleče duše: kajti njihovi voditelji in stranke menjujejo hitreje imena kot suknje. Katoliško - narodna, slovenska ljudska, vseslovenska ljudska stranka, to je šlo naglo drugo za drugim. Menda ne ostanejo dolgo tudi planinski Hrvatje...

Ali se splača tu na novo konstatirati strahovito praznoto vseh govorov na tem »prvem hrvaško-slovenskem saboru« v Ljubljani? Človek bi mislil, da je kje ob Sotli v prijazni vinski kleti med veselimi vinskimi brati, ki ob čaši vinca-rujnega slave pobratimije — da jih drugi dan, ko se s težko glavo vzbude, do-dobrega pozabijo in gredo za svojimi, včasih prav neveselimi praktičnimi posli. Na takih zborovanjih, ki mislijo biti zgodovinska in ki se lotijo tako velikega dela, kakor je poskus raztrgati dve državi in razce-niti celo vrsto avstrijskih kronovin,

se ima drugače govoriti! To je globoko naše in zelo utemeljeno pre-pričanje. Nakopavati si mogočne so-vražnike s pustimi frazami in zrač-nimi gradovi, ne da bi se vedelo, ka-ko in kje jih premagati in kako še poslej urediti lasten dom, je v naših razmerah političen zločin, ki je tem-bolj obsojanja vreden, ako ga zakri-vijo iz osebnih in enostransko poli-tičnih nagibov izvoljeni ljudski man-datorji. Govoriti danes o skupnih narodnih, gospodarskih in kulturnih ciljih Slovencev in Hrvatov je le malo več, ko igranje z besedami. To, kar imamo že danes res skupne-ga, so povrh tega ustvarili pristaši »gnjilega liberalizma« in ne Susteršičevi »planinski Hrvatci«. Edino realno-politično je bilo na celem le nekoliko prehitro Susteršičevo zat-rjevanje, da on in njegova stranka ne bode navzlic vsemu vseslovensstvu, pravaštvu in hrvaštvu zapiral oči pred realnimi dejstvi... Če bode to-rei realna politika zahtevala kaj dru-gega ko držati se svete prisega na državnopravni program Stranke prava, pa se bode iz planinskega Hr-vata dr. Susteršiča čudovito naglo pokazal najtrdnější pristaš nedeljene Cis- in Translitanije, robat kmet, ki mu je agrarni program vse in ki žvižga na vse hrvaško, koncilijsanten voditelj avstrijskih vladinovcev in navsezadnje — deželni glavar kranjski.

Pred dvema letoma se je z veli-kim kričim ustanovila v Ljubljani »Vseslovenska ljudska stranka«. Plačani ljudje so obispavali dr. Su-steršiča s cveticami in venci, »Slo-venec« ni mogel najti dovolj navdu-šenih besed o tistem »zgodovinskem dnevu« — zdi se mi, da je bil 17. ok-tober — in kaj je nastalo iz vsega? Nič, še manj ko nič. Susteršič izrab-lja prej ko slej ves parlamentarni vpliv izvenkranjskih državnih po-slanecev za svoje namene in izključ-no klerikalne politične cilje na Kranjskem. Korošce, Primorce, Šta-jerce se odpravi z resolucijami, in-terpelacijami in grožnjami napram vladi, takimi seveda, ki se nikoli ne uresničijo in katerih nemški politi-čni krogi s sebi naklonjeno vlado ne uočestevajo drugače kakor da se iz njih morca delajo. Tudi na »prvem hrvaško-slovenskem saboru« v Ljubljani se je vendar zdelo aranžer-jem potrebno potolažiti štajerske in koroške Slovence s prazno grožnjo centralnega vodstva Vseslovenske ljudske stranke...

Slovenski klerikalci niso doslej ničesar teoretičnega in praktičnega storili za uresničenje našega najviš-jeja političnega cilja, združenja vseh slovenskih dežel, dasi je od tega v veliki meri odvisen naš narodni ob-stanek in je to politično geslo popu-larno vsaj v izobraženih krogih naš-ega naroda. Že to kaže, da bodo še manj storili za državnopravne c'je Stranke prava, ki jih pri nas le malo ljudi pozna in ki bi jih široke vrste našega ljudstva, ko bi bile o njih poučene, direktno odklonile. Treba je to jasno povedati in se ne loviti za kakimi fantomi. To je v interesu hrvaškega naroda.

Naprednjaki,

spominjajte se pri vsaki priliki „Narodnega sklada“ in nabirajte prispevke zanj!

kovanju te trdnjave videlo v taboru gnjilega liberalizma vse polno raznih Turkov (Josipa Turka, Pavla Turka in druge) in liberalci so bivšemu občinskemu svetniku Josipu Turku še celo podelili dostojanstvo deželne-ga poslanca. S tem so se pa liberalci postavili odločno na stran Turkov. Kakor hitro pa stoji liberalci na strani Turkov, potem je pa za našo slavno S. L. S. sporno vprašanje re-šeno in s tem tudi odločeno, na ka-tero stran sme in mora pisati naš list. Kjer so liberalci, tam ni mesta za S. L. S. Če so liberalci na strani Tur-kov, kakor sem dokazal, mora se po-staviti S. L. S. in ž njo vse njeno ča-sopisje na drugo stran!

Predsedujoči kanonik Zvito-kljun se je prav pristrčno zahvalil go-spodu Žabarju za njegov razboriti govor, s katerim je zadel naravnost v črno.

»Predno dam sporno vprašanje na glasovanje,« nadaljeval je kano-nik Zvitokljun, »moram še opozoriti prečastite člane tiskovnega odseka, da ukaz našega vrhovnega generala kot odsotnega predsednika našega odseka popolnoma soglašja s predlo-gom gospoda Žabarja. Naš vrhovni general mi je le na kratko namignil, da v največjih krogih s tem vpraša-njem ne vlada popolna edinost in da ie tam močna struja, ki gibanja na Balkanu ne presloja raz ozkosrčno stališče dunajskih časnikarskih šmo-kov. Zdobol je prepričanje, da bi po-litika proste roke v tem vprašanju ne mogla naši stranki škoditi navzgor.

Vsled tega se je iz ozirov na navzgor odločil tako, kakor je predlagal naš gospod Žabar. S tem zaključujem de-bato in prestopim h glasovanju.

Na to se je vršilo glasovanje, ki je znova pokazalo življenjsko silo naše S. L. S. in obudovanja vredno edinost, ki vlada vsepovsodi v tabo-ru S. L. S. Po pojasnilih kanonika Zvitokljuna so namreč vsi člani tiskovnega odseka glasovali navduše-no za predlog gospoda Žabarja, na kar so se razšli.

Posebno ponosen je pa odkora-kal naš gospod Žabar, ker je nosil v svojem srcu ponosno zavest, da je on tisti, ki je s svojim prebrisanim razu-rom razsekal gordiški vozleži in naj-težje vprašanje srečno razrešil. Ko ie stopil na cesto, zadel se je ob svo-jeja prijatelja Simona Slepárovicha, katerega od zadnjih nesrečnih ka-zenskih pravnih ni več pogledal. V tem svečanem trenutku, ko je pa on gos-pod Žabar s svojo bistroumnostjo tako rekoč prevzel v S. L. S. vodilno in odločujočo vlogo, pozabil je pa na svojo mržnjo proti Slepárovichu, ga prijazno ozgovoril in povabil na liter dobre kapljice, ker je bil mnenja, da se morajo veliki momenti tudi do-stojno proslaviti. Vedno žejni Slep-a-rovič seveda ni zavrgel ponujene mu prijateljske roke in tako se je zgodilo, da sta krenila naša znanca v gostilno, v kateri sta temeljito praznovala današnji veledoločilni nastop gospoda Žabarja.

Vojna na Balkanu.

Črnogorski ranjenci.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Cetinje, 24. oktobra.

Črna gora je ubožna dežela. Kar je imela, je vse položila na domovinski oltar, je vse žrtvovala za oboroženje in ni imela sredstev, da bi zadostno preskrbeli za sanitetni material.

Bolnišnice ima dežela le malo. Črnogorec ni nikoli bolan. Le redki so ljudje, ki v normalnih razmerah iščejo pomoči pri zdravnikih in v bolnišnicah. Zato ima črna gora samo pet zdravnikov. Zdej so vsi zdravniki na bojiščih, da pomorejo ranjenim. Kar heroično je, kako ti junaki prenašajo bolečine in težke poškodbe. Mnogo ranjencev premaguje boleti in slabosti, ter pridejo sami v bolnišnice; druge prinese večkrat žene.

Nepopisni so prizori, ki so se že zgodili. Kralj obiskuje redno bolnišnice. Stari kralj hodi od postelje do postelje, z vsakim govori, kakor oče s sinom, vsakemu poda roko in vsakega težko ranjenega poljubi na čelo. V bolnišnici v Podgorici je kralj že več umirajočih ranjencev vzel na svoje roke in jih držal v poslednjih trenutkih. Za narod in za domovino so šli v boj in umrli na rokah svojega kralja.

Lahko si je torej misliti, s kako ljubeznijo se oklepajo Črnogorci svojega kralja. Treba je slišati, kako zakličejo Črnogorci »Živio kralj!«, da se spozna, kakšna vez veže kralja in narod.

Pred nekaj dnevi je dospel na Cetinje slovenski zdravnik dr. Pertot iz Trsta in je prevzel vodstvo cetinjske bolnišnice, ker so, kakor rečeno, vsi zdravniki na bojišču. Dr. Pertotu strežejo in pomagajo prve cetinjske dame. Ne morete si predstavljati, kako so dr. Pertotu vsi hvaležni, da je prišel sem.

Kar je v cetinjski bolnišnici ranjencev, so skoro vsi prestreljeni: kroglice — največ malega kalibra — so šle skozi nos. Velika večina ranjencev bo okrevala — nekaterim seveda ni mogoče pomagati.

Slovinci — pomagajte črnogorsku »Rdečemu križu«.

Bombardiranje Taraboša.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Cetinje, 23. oktobra.

Naše poročilo, da se je včeraj pričelo obstreljevanje Taraboša, se uradno potrjuje. Pozno ponoči je namreč došla brzobjavka iz Maričanov, ki so od Taraboša oddaljeni komaj 5 km, da je črnogorska artilerija pričela bombardirati Taraboš. Obstreljevanje je trajalo 5 ur. Turki so odgovarjali dosti dobro. Bombardiranje črnogorske vojske je bilo zelo uspešno, kajti kamorkoli so namerili žrela svojih topov, tam se živa duša ni upala pokazati: nikdo se ni mogel ustavljati črnogorskemu močnemu streljanju. Danes, dne 23. oktobra, se bombardiranje nadaljuje.

Na Cetinju se splošno govori, da je v taraboški trdnjavi, torej na turški strani, mnogo nemških artilerijskih oficirjev. Mi beležimo to govorico kot vestni kronisti. Istotako so monitoriji na Skadrskem jezeru predmet splošnega razpravljanja, ker se domneva, da so lastnina neke tuje države, domnevanje, ki se gotovo ne bo izkazalo kot resnično, kajti že leta 1877. in že prej, kot poroča Spiridon Gopčević, so imeli Turki na imenovanem jezeru dva oklopna čolna »Ischkodrah« in »Podgorica« zvana, (vsak s 150 efektivnimi konjskimi silami, 408 ton, po dva 25funtna topa in posadko po 51 mož), ki sta čuvala radi ribjega lova važne otoke Lesen-drijo, Vranjino in Grmožur, katerih prva dva so Turki v mirnem času l. 1843. odvzeli Črni gori in zavarovali s trdnjavami.

Tudi danes ovira bombardiranje Taraboša gosta megla, ki se dviguje nad Skadrskim jezerom in Bojano in ki zakriva trdnjavo kot temen plašč. Črnogorski »Rdeči križ«, ki je doslej zbral 50.000 K, med katerimi je všte-to tudi 10.000 K, poslanih iz Srbije, je ukrenil vse potrebno, da bo za ranjene žrtve pri Tarabošu kar najbolje poskrbljeno. Zato je premestil vse lahke ranjene iz Rijeke, katerih skupno število znaša 35, na Cetinje, da ima tako bolnišnica v Rijeke več prostora za one, ki bodo potrebovali zdravniške pomoči.

Dodatno poroča današnja številka »Cetinjskega Vjestnika«, da se je bombardiranje Taraboša pričelo včeraj, dne 22. oktobra, ob 10. uri 40 minut dopoldne. Ker je neprijatelj pričel takoj odgovarjati, se je vnel artilerijski dvoboj, ki je trajal 4 in pol ure za majhnim presledkom. Učinek črnogorskega topništva je bil uspešen: sovražnik je bil prisiljen, da otvori ogenj z druge pozicije. Črno-

gorske izgube so neznatne: 1 mrtev, 1 lahko ranjen. Baterija na levem črnogorskem krilu, ki se nahaja na Širočki, je prisilila turške monitore na Skadrskem jezeru, da se ne pojavljajo več v bližini skadrskega pristanišča in na Bojani.

Današnji »Cetinjski Vjestnik« piše pod naslovom: »Kao se sodi o akciji Črne gore«, da je imel doslej priliko, da je pregledal večje število srbskih, slovanskih in tujih listov, kako pišejo o črnogorski akciji. Z zadovoljstvom konstatira, da stoji tisk z majhno izjemo ves na črnogorski strani. Pohvalno prinaša imena najvažnejših srbskih in hrvaških ter drugih slovanskih listov, med katerimi imenuje tudi »Slovenski Narod«. Piše namreč: »Nekateri od njih imajo tudi svoje vojne poročevalce, posebno veliki in ugledni slovanski listi, kot »Rusko Slovo«, »Narodni Listi«, »Slovenski Narod« itd. Ostro pa napada »Hrvaški Dnevnik«. »Veliki historični dnevi so njemu majhni,« pravi o njem. — Kralj na Rijeku. Črnogorski kralj je došel včeraj iz Podgorice na Rijeku, kamor sta se podala tudi srbski poslanik Mihajlo Gavrilović in general Jovan Atanacković. — Stanje črnogorske vojske. Z ozirom na informacije, ki so došle iz vseh treh odredov črnogorske vojske, javlja »Cetinjski Vjestnik«, da je njeno zdravstveno stanje kar najboljšje in da vlada v nji veselo, živahno razpoloženje.

Padec Lozengrada (Kirkilise).

Prinesli smo v snočni številki vest, kako se tolažijo Turki nad velikansko zmago Bolgarov pri Lozengradu. To naziranje, dasi je dosti navno, je prešlo tudi v nekatere nemške liste, ki skušajo slikati padec Lozengrada in zavzetje velikega števila glavnih trdnjav pred Jedrenjem kot brezpomembno. Ti listi pravijo, da se bo morala bolgarska armada sedaj razdeliti na dva dela, od katerih bo eden prodiral proti Carigradu, drugi pa bo moral oblegati Jedrenje. Dasiravno je morda res, da bo stal zavzetje Jedrenja še mnogo krvi, vendar ne gre tako podcenjevati padca Lozengrada, ki je odprl Bolgarom pot v srce Turčije in pred Carigrad. Glavna ovira je sedaj odstranjena in pot je prosta. Seveda bo morala Bolgarska sedaj izkoristiti svojo situacijo in se ne bo smela predolgo muditi pred Jedrenjem. Pomagala ji bo pri tem levja hrabrost vojske. Samo jeklena vztrajnost in veliko samozatajevanje bolgarske vojske sta mogla zavzeti moderno trdnjavo Lozengrad. Pri napadu na Lozengrad pa so odločali gorski polki, ki so stali neprenehoma skozi 48 ur v najhujšem ognju. Celo v bolgarskih krogih so bili preseneteni od nenavadno hitrega padca Lozengrada. Pripravljeni so bili na močno defenzivo, morda celo na drugo Plevno. Nekoliko so pripomogli k zmagi tudi oni turški polki, ki so bili sestavljeni iz Makedoncev. Iz Stare Zagore namreč poročajo, da so Turki postavili v sprednje vrste Makedonce. Ti se niso upirali, kakor bi storili to drugi vojaški oddelki in so se dali napadajočim Bolgarom spoznati kot domačine s pomočjo majhnih bolgar. zastavic, ki so jih imele pripravljene v žepih.

O prodiranju Bolgarov proti Jedrenju poročajo nadalje iz Carigrada, dasiravno so vse zveze med Jedrenjem in Carigradom pretrgane, da prednje trdnjave (o katerih vemo, da so bile zavzete) krepko odgovarjajo na ogenj bolgarske oblegalne artilerije. V Jedrenju baje ne vedo, da se je vzhodna armada umaknila. »Ikdam« celo poroča, da so Turki vzeli Bolgarom pri Marašu 9 mitrailleur. Kakorkoli presojamo padec Lozengrada, eno je gotovo, da so Bolgari dosegli velikanski uspeh. Moralno je ta uspeh za bolgarsko vojsko toliko vrednosti, da je skoro brezdvomno, da se jim Jedrenje ne bo moglo več dolgo upirati, nakar lahko udarijo z vso svojo silo proti Carigradu.

Kako velike vrednosti je ta velika zmaga, kažejo malodušna poročila iz Carigrada. Tako se izraža list »Terdjumani Hakikat« o prodiranju Bolgarov proti Jedrenju sledeče: Bolgari prodirajo proti Jedrenju od dveh strani, da trdnjavo obklopijo. — Prvi voj je prekoračil mejo pri Bu-juk Derbendu severozahodno od Lozengrada ter je zadel prvič ob turške čete pri Demirkeju severo-zahodno od Lozengrada. — Drugi voj je prodiral ob reki Tundži, da ogroža Jedrenje od zapada.

List cenj število srbsko - bolgarske vojske, ki prodira pri Egri Palanki, na 54.000 mož in pravi, da je zelo verjetno, da bo ta vojska premagala Turke in prodirala proti Solunu, ter da se bo združila s Črnogorci in Grki, ki prodirajo čez Elasono. Malodušno dostavlja list, da je tudi mogoče, da turška vojska ob reki Vardar premaga Srbe in Bolgare, nakar bi lahko ogrozila Niš in Soljo.

Uradno priznavajo vrhu tega v Carigradu, da so

izgubili Turki pri Lozengradu 16.000 mož,

to je najmanj tretjino vse posadke. Drugo vojaštvo se je v neredu umaknilo proti Carigradu, kjer pa bo našlo spetoma še mnogo ovir, ker ogrožajo bolgarske čete njih povratek.

Včerajšnja »Zeit« pravi, da padca Lozengrada ni mogoče razlagati izključno samo z vojaškimi vzroki. Trdnjave, in naj bo sicer še tako slaba, ni mogoče zavzeti v prvem naskoku z bajoneti, samo če je zadostno armirana in zadostno zasedena. Treba je tedaj iskati drugih vzrokov. Te vzroke vidi »Zeit« v sporu med vrhovnim poveljnikom vojnim ministrom Nazim pašo in poveljnikom Abdulah pašo glede temeljnih vprašanj turških operacij. Prvi je namreč zastopal mnenje, da je makedonsko bojišče važnejše, ker bi mogla imeti okupacija teh provincij v prihodnosti za Turčijo nedogledne posledice. Abdulah paša pa je zastopal mnenje, da je trško bojišče važnejše ter je neprestano zahteval pomoči, ki mu jih pa Nazim paša ni pošiljal, ter je Nazim paša pošiljal vse vojaštvo, ki je prihajalo iz Male Azije, konsekvantno samo na makedonska bojišča.

Bitka pri Kumanovu.

Združena srbska in bolgarska armada je dosegla veliko zmago nad Turki pri Kumanovu. To dejstvo je našim bralcem že znano, kakor so jim znane tudi podrobnosti te velike bitke, ki je za usodo Makedonije največjega pomena. Pod vtiskom te velike zmage, je generalstabi šef Putnik svetoval kralju Petru, da naj preloži glavno taborišče v Kumanovo samo. Srbsko - bolgarska vojska bi bila morala v tem slučaju zavzeti najmanj še Skopje in ker kralj Peter ni hotel svojega vojaštva, ki je izmučeno vsled neprestanih bojev z Albanci, ki se skrivajo v zasedah in gorskih prelazih, je odklonil ta nasvet. Treba je, da pridejo najprej one čete, ki do sedaj še niso stale v sprednjih vrstah, da naskočijo te utrdbe, ki so jih napravili Turki okrog Skopja.

Srbi hočejo popraviti tudi železniško progo iz Srbije do Kumanova, ki so jo Turki razdrli. Na celi progi so že za silo popravili razrušene postaje ter postavili kot postajenačelnike v železniški stroki izvežbane vojake in častnike. Včeraj so tudi popravili brzobjavno zvezo med Nišem, Kumanovem in Prištino. Vidi se, da srbsko - bolgarska armada zelo oprezno prodira.

O bitki sami moremo poročati na podlagi brzobjavk iz Belgrada še sledeče:

Bitka se je pričela v noči od 23. na 24. oktobra, ter je trajala dne 24. oktobra ves dan. Turške čete so bile najmanj 25.000 mož močne. Zlasti dobro je bila zastopana turška artilerija. Kljub temu, da je obvladala turška artilerija vse bojišče, je srbska pehota vendar prodirala proti turškim pozicijam. Večkrat je prišlo do ljutega boja, oko v oko. Končno se je posrečilo srbski artileriji razbiti pozicije turških topov. Izgube na obeh straneh so zelo velike, vendar so izgube Turkov neprimerno večje. Turki so baje izgubili nad 5000 mož. Sam prestoionaslednik je vodil bitko spredaj v najhujšem ognju. Tudi kralj s svojim generalnim štabom je prišel na bojišče.

»Jugoslovanska korespondenca« prinaša o tem boju sledeče zanimive detailje:

Zeki paša je bil pri Kumanovem popolnoma poražen. Vse druge verzije in vsa poročila iz Carigrada so neresnična. Tudi so popolnoma neresnična carigradska poročila, ki vedo o delni zmagi Zeki paše. Res so Turki pri prvem naskoku potisnili Srbe nazaj, toda pravčasno so posegli Bolgari vmes, ter pogladi Turke nazaj, ki so se umaknili v divjem begu za Kumanovo. Mnogo Turkov je pri begu čez reko Pčinjo vtonilo, mnogo jih je bilo vjetih, ker so pometali orožje stran in prosili milosti. Srbi in Bolgari so zasedli mesto in je močno utrjujejo. Kakih 12 ur traja sedaj že mir. Ta mir pa je le oddih pred drugo odločitvijo, ter čakajo Srbi in Bolgari, da se jim približa srbska armada pod generalom Živkovićem, ki prihaja iz Prištine čez Ferizović in skozi Kačaniške soteske, tako da more v odločilnem trenutku poseči vmes.

Medtem je bivši notranji minister Genčić zavzel skupaj z bolgarskimi četami Egri Palanko in se je obrnil po zavzetju tega mesta proti Straznu in Kratovi, ki jih je zasedel.

Kakor poročajo oficijozno iz Prištine, je prebivalstvo navdušeno pozdravljalo zmagovalno srbsko vojsko, ko je ta korakala v mesto. Srbski general Živković je nagovoril zastopnike mesta, da prinaša srbska armada vsem, brez razlike narodnosti, svobodo in pravico. Srbske čete

je prebivalstvo pozdravljalo s klici: »Živel kralj Peter! Živela Srbija!«

Lozengrad — Kirkilise.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Sofija, 24. oktobra.

Lozengrad je trdnjava, ki so jo zgradili nemški ženj - oficirji. Turško ime tega mesta Kirk-Kilise pomeni mesto štiridesetih cerkva. Lozengrad tvori desno krilo jedrenskega štirikota, v katerem so Turki koncentrirali štiri kore linije in deset divizij redifov, vsega skupaj okroglo 130 bataljonov linije, 95 bataljonov redifov in s konjenico, artilerijo itd., okroglo 350.000 mož. Levo krilo rečenega štirikota tvori Jedrenj, okrog katerega stoji 27 trdnjav, vsa koncentrirana armada pa sloni na točki Dimotika - Eski Baba. Lozengrad leži 60 km vzhodno od Jedrenja. Od linije Jedrenj - Lozengrad je do Dimotike - Eski Baba kakih 40 km. Lozengrad ima 16.000 prebivalcev. Lozengrad je stratezično najvažnejša trdnjava na celim ozemlju Trakije in odpira pot v Carigrad. In to velikansko trdnjavo so bolgarski junaki danes zavzeli.

Bitka pri Lozengradu je trajala štiri dni in je končala s sijajno zmago Bolgarov. Turki so bežali na Emar-Hussar po poti, kjer so naleteli na bolgar.čete, ki so že pred štirimi dnevi zavzeli Vizu. Usoda bežečih Turkov je morala biti strašna, saj so bežali Bolgarom pred bajonete.

Ob pol 4. popoldne je inspektor artilerije, general Balabanov, stopil na balkon vojnega ministrstva in je razglasil, da je bolgarska armada zavzela Lozengrad. Kakor ogenj je šla ta vest po mestu in je vzbudila nepopisno veselje in navdušenje. Ljudje so se na cesti objemali in poljubljali, dvorne dame in kmetske žene — visoki oficirji in priprosti delavci. Grškega poslanika Panasa so ljudje srečali na cesti, dvignili so ga na ramena in ga nosili po mestu. In potem je vsa ta množica hitela pred grško in srbsko, pred rusko in angleško poslaništvo in je zastopnikom teh držav prirejala ovacije. In končno so ljudje pohiteli v cerkev. »Gospodine pomiluj!« Kako je to donelo ta dan: »Gospod, zahvaljen da si blagoslovil slovansko orožje.«

V mraku sem srečal generala Paprikova. Vprašal sem ga, kakšen pomen ima zavzetje Lozengrada. Rekel mi je kratko: »Takšen pomen, kakor če zdravemu človeku odseka te nogo.« — In ruski poslanik je rekel: »Zavzetje Lozengrada je dogodek, ki mu ni primere v zgodovini.«

Medtem pa so že peli zvonovi. Vsi zvonovi so peli in sledili so jim zvonovi od vasi do vasi. Kar je na Bolgarskem zvonov, vsi so ta večer peli: »Zahvaljen Gospod, da si blagoslovil bolgarsko orožje.«

Kakor poročajo najnovejše vesti, stoji Bolgari samo še kakih 5 km pred Jedrenjem. V londonskih vojaških krogih so mnenja, da hočejo Turki držati Jedrenje samo z enim vojem tako dolgo, da je Turčija koncentrirala 7 armadnih vojev in 4 rezervne voje v Carigradu v močnih trdnjavah južno od Lozengrada, in sicer v Eski Babi in Ljile Burgasu. Vojaški krogi hočejo tedaj

Jedrenje predati,

ne da bi se spustili v kak hujši boj, ker je Jedrenje mnogo težje držati, kakor južne trdnjave, ki štiti železnico proti Carigradu. Južno od Jedrenja je tedaj pričakovati tekot prihodnjega meseca odločilnega boja. V Eski Babi bo baje glavno taborišče Nazim paše. Padca Jedrenja pa je pričakovati za nedeljo.

Pred Skadrom.

Po dvodnevem obstreljevanju Taraboša, je nastal včeraj jutraj kratek odmor grmenja topov, ki so utihnili na vseh črnogorskih in turških pozicijah. Na glavni cesti v Skader sta se namreč sešla dopoldne turški parlamentar in trdnjave in neki črnogorski častnik. Upali so že, da se trdnjava preda. Toda parlamentar je odšel in komaj je dospel črnogorski častnik k črnogorskim pozicijam in izginil parlamentar za okope, so otvorili Črnogorci zopet ljuto kanonado. Turki so odgovarjali od začetka dokaj slabo, toda popoldne so začeli bolj živo streljati. Streljanje topov se je nadaljevalo tudi ponoči. Lep in navdušljiv je bil prizor v svitli noči, kakor poročajo iz Cetinja, ko so se naenkrat pokazale na cesti za črnogorsko armado dolge vrste črnogorskih žen, ki so pripeljale na otovorjenih meglah in v ročnih tovorih svojim bojevnikom hrano in municijo. Žene so oddale svoje blago, pozdravljale svoje in jih navduševale za boj. Takoj nato so se zopet vrnile. Črnogorci imajo sedaj v toh bojih, četudi so enako

ljuti, veliko manj ranjencev in mrtvecev, ker so črnogorski vojaki uvideli, da je pameten nasvet njih vodnikov, da se ne izpostavljajo brez smisla v najhujšem ognju. Sploh je zavladala v črnogorski vojski disciplina, ki jo moramo imenovati vzorom. V bolnišnice pripeljejo sedaj veliko ranjencev, ki so prebodeni z bajoneti, in še ti, ki jih pripeljejo v bolnišnice niso smrtno ranjeni. S tem pa seveda nikakor ni morda odnehalo vojno navdušenje črnogorske vojske. Nasprotno. Črnogorci so prešli iz divje ofenzive v taktično ofenzivo, vendar pa se bore v odločilnem trenutku z levo hrabrostjo.

Črnogorska brigada, ki ji poveljuje general Ladović, je sedaj na vzhodnem bregu Skadrskega jezera in se pomika v velikem loku proti Skadru. Topove, ki jih ima brigada, prepejajo bode Črnogorci čez jezero. Danes pričakujejo glavnega napada črnogorske armade na Taraboš. Turki so obdali svoje trdnjave včeraj z bodičasto žično ograjo, ki naj zadrži bajonetni napad Črnogorcev. Tudi se je razširila vest, da so Turki nekatere trdnjave podminirali in da jih spuste v slučaju zavzetja v zrak, kar pa ni posebno verjetno.

Znagonsno prodira tudi divizija prestolonaslednika Danila proti Skadru. Sploh Črnogorci povsod napredujejo in vse je tako dobro razvrščeno, da bo po padcu Taraboša Skader v najkrajšem času popolnoma cerniran. Danilova divizija je napadla, kakor poročajo iz Bara, turško utrdbo pri Sraki v neposredni bližini Skadra. Črnogorci so vzeli to utrdbo v ljutem naskoku, pri katerem so imeli seveda precej izgub, ki pase niti ne dajo primerjati s turškimi izgubami. Črnogorci so utrdbe popolnoma razbili, Turke deloma pobili, 300 so jih vjeli, ostale pa so pogladi v divil beg, na katerem so pustili Turki vsi municijo, orožje in živila. Od Srake prodira Danilo proti Skadru.

Taraboš je sedaj silno tesno obdan, grmenje topov se razlega noč in dan. Turki odgovarjajo Črnogorcem v presledkih slabeje in zopet močneje. To je znamenje, da jim brzkone primanjkuje municije in da morajo z njo štediti in jo hraniti za odločilni napad. Črnogorci upajo, da pade Taraboš v par dneh. Za nje je Taraboš silne važnosti in s padcem Taraboša so Črnogorci gospodarji vsega južnega ozemlja do Skadra.

Iz Rjeke poročajo, da je general Martinović z južno armado otvoril ogenj na Taraboš od treh strani. Posebno močno so obstreljevali Črnogorci Taraboš z gore Muričan. Turki so odgovarjali iz 22 topov. Po dvehurnem boju so turški topovi na najvišjih točkah Taraboša utihnili, na kar so se pripravili Črnogorci na splošni napad na turške pozicije. Proti jutru so bili Turki vsled neprestanih napadov Črnogorcev utrjeni ter so bili prisiljeni zapustiti najvišje pozicije na Tarabošu ter se umakniti v nižje ležeče utrdbe.

General Martinović je pozval sovražnika, naj se vda, ker je Skader od vseh strani obklojen in je nadaljnje prehlivanje krvi brezuspešno.

Črnogorske čete so se približale Skadru v severozahodni smeri že do 10 km. Princ Mirko, ki je prevzel vrhovno poveljstvo nad temi četami, je nagovoril vojake z besedami: »Bratje! Sledite mi v Skader, ne da uničite to naše mesto z mečem, marveč da osvobodite naše brate in jim prinesete novo življenje.

V Skadru zajeti Turki so poskusili, kakor poročajo iz Rjeke včeraj izpad iz Skadra, da bi pregnali Črnogorce. Ti pa so bili na ta izpad zelo dobro pripravljeni, vsled česar so se morali Turki umakniti s krvavimi glavami.

Kakor poročajo iz Rjeke, je zasedel general Martinović predvčerajšnjem južno od Taraboša ležečo vas Obili, kjer je postavil topove ter začel obstreljevati Skader z južne strani. Levo krilo njegovih čet je prekoračilo reko Klir ter obklopiło mesto na vzhodni strani.

Iz Bara poročajo več zanimivih prizorov od obleganja Taraboša. Tako leži na primer v bolnišnici na Rjeke neki turški častnik, ki je strašno razmesarjen. Na glavi, na vratu, po rokah in na prsih ima silne udarce s sabljo. Ta turški častnik je bil poveljnik male turške trdnjave pred Tarabošem. To trdnjavo je napadel, ko je bila že na pol razstreljena, manjši oddelek črnogorske pehote. Ko je uvidel turški častnik, da se bo moral umakniti, je pozval poveljnika črnogorskega oddelka na dvoboj s sabljami. Bilo je to po noči. V svitli mesečini sta se poveljnika spoprijela, in črnogorski častnik je turškega častnika po kratkem boju straovito razmesaril. Zadejal mu je udarec za udarec, vendar se je turški častnik že ves v krvi toliko časa branil, dokler ni padel, nakar je turška posadka pobegnila, častnika pa so Črnogorci obvezali in ga poslali v bolnišnico.

V Novem Pazaru.

Kakor poročajo beogradska »Stam-pa«, so zavzeli Črnogorci včeraj pod poveljstvom generala Posovića Plevlje na severu novopazarskega sandžaka. Čete generala Vukotića so se približale srbskim četam na 8 km. Desno krilo te kolone je strlo odpor plemena Rugova in odprlo pota proti Peči.

Prodiranje Grkov.

Grška armada je naletela pri gorskih prelazih v Epiru na hud odpor Turkov. General Sapuntzakis brzojavljiva iz Arte: Na prelazu Kumuntsades divja hud boj, ki se še ni odločil na nobeno stran. Turki so prelaz silno utrčili in Grki morajo vsako posamezno utrdbo popolnoma razbiti, da pridejo malo naprej. Turška posadka je precej številna in se bijejo Turki z veliko hrabrostjo in pravim turškim fanatizmom. Boji trajajo že dva dni in celo noč. — Pri Gribovi so Turki po noči zavzeli nekaj grških pozicij. Zjutraj so Grki osredotočili napad na te pozicije in so po kratkem ljutem boju vrgli Turke nazaj ter jih poznali v beg.

Po zavzetju Servije so začeli Grki prodirati proti Kozani, ki leži 27 km severno. Kozana je turška trdnjava, ki pa ni moderno utrjena in tudi nima mnogo vojaštva. Turška garnizija v Kajnar, nedaleč od Servije, se je umaknila še pred prihodom Grkov proti Kozani.

Grški kralj Jurij je odpotoval včeraj z močnim spremstvom na jahti »Amphitrite« v Volo, od koder se odpelje z železnico v Servijo, kamor je bilo prestavljeno včeraj grško glavno taborišče.

Odločitev.

Od merodajne turške strani pri naša »Slovenska korespondenca« sledečo vest:

Dosedanji potek vojne, ki jo bide Turčija na štiri strani, kljub temu da dosedaj ni bil uspešen za Turčijo, nima onega pomena, ki mu ga splošno pripisujejo: Če se ne oziramo na dogodke na manj važnih bojiščih, je treba naglašati, da se dosedaj še ni bila nobena odločilna bitka niti v Makedoniji, niti v Trakiji. Treba je počakati velike odločilne bitke. Toda tudi takrat še ne bo vojna končana.

Aprovizacija bolgarske armade.

Iz Kjustendila poročajo o aprovizaciji bolgarske armade sledeče: Živila za armado pošiljajo z volovskimi vpregami. V Kjustendilu je vojna uprava rekvirirala 1000 vozov in 2000 volov, ki so jih razdelili v oddelke po 200 vozov. Vsak dan nalože in odpošlje po 200 vozov. Na dan napravijo te kolone po 15 km, nato se vozovi ustavijo ter se živina in vozniki odpočijejo. Po dveh dnevih oddajo vozniki svoj tovor konjski vpregi ter se vrnejo, za kar je treba zopet dveh dni. Med tem ko nakladajo rezervisti vozove, si živina in vozniki odpočijejo. Na vsak voz gre 500 hlebov kruha, za katerega rabijo rženo in pšenično moko. Hlebi se drže sveži 15 dni. V sredo so prvič preložili aprovizacijsko postojanko iz Kjustendila v Egri Palanko.

Veselite in balkanska vojna. — Turčija v škripih.

Sestanku avstro - ogrskega zunanjega ministra grofa Berchtolda z italijanskim zunanjim ministrom, pripisujejo francoski politični krogi velik pomen. Na tem sestanku sta se baje oba ministra razgovarjala o glavnih potezih novega reformnega programa za Makedonijo. Ta program stremi za tem, da bo dobilo krščansko prebivalstvo na Balkanu svoje pravice, pri čemer pa naj bi se nikakor ne prikrajšale turške pravice. Kakor hitro se bo doseglo to sporazumljenje bo sklicana evropska konferenca, ki bo pa pred vsem delovala na to, da se ohrani integriteta Turčije. Ta poročila so seveda sugerirana iz Carigrada. Od tam prihaja tudi vest, da se je vršila včeraj dolga konferenca diplomatov, katere konference so se udeležili avstro - ogrski, francoski in ruski poslaniki, turški zunanji minister in turški veliki vezir. Tudi ta konferenca je imela za predmet razgovor o intervenciji veselil.

Jasno je, zakaj Turčija tako podpira in neti intervencijo veselil. Značilno za rusko vladno pa je, da je, kakor poročajo celo carigradska poročila, izjavil ruski poslanik pri porti, da se ruska vlada ne da vezati in da si pridržuje Rusija svobodno roko.

Iz Pariza prihajajo tudi vesti, da se je vršil včeraj daljši pogovor med Isvolskim in Poincaréjem. Francoski politični krogi so prepričani, da se doseže v kratkem sporazum veselil glede zaključka vojne na Balkanu.

Med vsemi evropskimi kabineti se vrše neprestano važni dogovori. — Vendar pa je gotovo, da so vsi kabineti edini v tem, da sedaj še ni ugoden čas za intervencijo in da morajo veseliti počakati, kako se razvije dogodka na Balkanu.

Za »Rdeči križ« balkanskih držav.

Iz Prage poročajo, da odpošlje češka kirurška klinika, sporazumno s »Slovanskim klubom« na bojišča bratskih bojevnikov na Balkanu večjo sanitetno - ekspedicijo pod vodstvom predstojnika klinike profesorja dr. Kukule. Že v začetku tega tedna je odpotovalo s prške klinike 5 zdravnikov na Balkan. Sinoči se je odpeljal iz Prage profesor kirurgije Jedlička v Srbijo. Spremljajo ga trije mladi zdravniki. Prihodnji teden odpotuje iz Prage 7 zdravnikov, 15 medicincev in 25 bolniških strežajev in strežnic v Črno goro. Ta ekspedicijska ima s seboj lazaret s 100 posteljami, 100 postelj pa pošljejo še za njimi. To ekspedicijsko bo vodil dr. Ryklis.

Za »Rdeči križ« balkanskih držav« so darovali znatne prispevke, o katerih smo že poročali, češko Sokolstvo, »Slovanski klub«, mestna občina praška in druge češke korporacije. Osnovali so se pomožni komitei po vseh mestih češke kraljevine.

Tudi iz Budimpešte je odpotoval včeraj sanitetni oddelek ogrskega »Rdečega križa«, in sicer v Sofijo. Odpotovali so 4 vojaški zdravniki, več strežajev in strežnic in oddelek nosačev za ranjence, obstoječ iz 21 mož. Oddelek ima s seboj stalni hospital in eno sanitetno ambulanco in je dobro preskrbljen z zdravili in vsem drugim sanitetnim materijalom.

Turške grozovitosti.

(O našega posebnega poročevalca.)

Dubnica, 24. oktobra.

Srečen slučaj je nanesel, da sem imel priliko pohiteti za en dan na bolgarsko - makedonsko mejo. Tu sem se sam prepričal, kakše strašne grozovitosti so Turki uganjali, predno so se od razdejane vasi Gjumaja umaknili skozi dolino Struma. Minolet petek so vsem možem, ženam in otrokom, kar so jih mogli zasačiti, odrezali roke pri členkih, pa tudi ušesa in nosove. Strašen je pogled na te žrtve turške podivjanosti in človeku se krči srce in solze mu stopijo v oči, če vidi te nesrečneže. Videl sem mlado mater s tremi otročiji — vsem so Turki odrezali roke in ušesa. Strašno, strašno.

Tu sem tudi spoznal, kakše velikanse težave je premagati srbski in bolgarski armadi. In kako delajo ti vojniki. In ž njimi prebivalstvo. Samo ena misel navdaja vse: zmagati za vsako ceno.

Tu sem spoznal zaslužnega vodjo macedonskih četašev Trenkova. Četaši so zavzeli že trideset vasi, med njimi več strateško jako važnih. S tem bo združenje srbske armade, prihajajoče od Gjumaje z bolgar. armado, prihajajočo od Gjumaje jako olajšano.

Bolgarski generali računajo, da se bo srbska armada združila z bolgarsko v kakih desetih dneh in sicer pri Ištupu. Čim se to zgodi, bo turška armada v Makedoniji popolnoma ločena od Carigrada.

Bolgarski zapovednik v Gjumaji je naznanil okupacijo tega kraja s posebnim oklicem, v katerem prepoveduje prebivalstvu nositi orožje, vojakom pa obisk gostin. Zaeno ukazuje, da vojaštvo na noben način ne sme nadlegovati turškega prebivalstva. Tako postopajo Bolgari...

Balkanska vojna

spada med največje, kar jih je kdaj bilo na svetu. Že zdaj stoji v vojni 1.190.000 vojakov, namreč 400.000 Bolgarov, 250.000 Srbov, 110.000 Grkov, 30.000 Črnogorcev in 400.000 Turkov. Tega ni bilo še nikoli. V rusko-japonski vojni leta 1904. je bilo v vojni 400.000 mož, katero število se je pomnožilo šele proti koncu vojne; v rusko-turški vojni leta 1877. je bilo v vojni 500.000 mož; v francosko-nemški vojni leta 1870. 1.025.000 mož; v avstrijsko-pruski vojni leta 1866. 850.000 mož; v francosko-pijemontsko-avstrijski vojni leta 1859. 310.000 mož; v vojni v Krimu leta 1854. 340.000 mož; v francosko-ruski vojni leta 1812. 750.000 mož in v francosko-avstrijski vojni leta 1809. 530.000 mož. Sedanja velikanška bitka pri Jedrenju je največja, kar jih je bilo kdaj v Evropi. Računa se, da je v to bitko zapletenih 525.000 mož, sicer ko je bilo v bitki pri Waterloo 217.000 mož, v bitki pri Lipskem 500.000, v bitki pri Kraljevem gradu 435.000 in v bitki pri Sedanu 240.000 mož.

Jeseniške novice.

Nezgod v tovarni. Dne 18. t. m. ob 2. popoldne je v tovarni na Savi ponesrečil oženjeni tesar, oče 5 nepreskrbljenih otrok, Fran Pristov. Pri nakladanju težkih železnih konstrukcij mu je en del padel na levo roko in mu roko zdrobil. Prepeljali so ga še isti dan v ljubljansko bolnico.

»Slovenčev« novičar hoče pač glede šolskega vprašanja še nadalje delavce za nos voditi. Ker smo mi temeljito šolsko vprašanje za Jesenice pojasnili, nima sedaj za nas drugega na razpolago, kakor navadne posvke. S fakti in temeljitimi podatki ne more na dan priti, ker se drugače zopet blamira!

Klerikalci imajo razne jeseniške liberalce vražje na pikli. Po navadi razmesarijo vsako soboto enega ali drugega prav po na klerikalni nepošteni način v »Slovenču«. Ker smo tega na Jesenicah že navajali, nam ti napadi prav nič ne motijo našega mirnega spanja! Dan in ura obračuna pride!

Posredovalni urad je začel na Jesenicah svoje poslovanje. Dne 16. t. m. je bilo več strank k občini povabljenih. Predsedoval je Čebulj posredovalnemu uradu in njegov sekundant je bil Davorin Tancar, nekdanji jeseniški mežnar. Med strankami je bila tudi neka zelo ugledna posestnica iz Save povabljen, ker je neko vlačugo prav pošteno ozmerjala. Za enkrat se je pač poravnala hote ali nehot, a potem odvrгла isto poravnavo!

Tatovi v vlomnici na Savi v zadnjem času prav pridno delajo. Pa saj ni čuda. Zandarmerijska, kakor policijska postaja se nahaja na koncu Jesenic; od teh postaj so Savčani oddaljeni pol ure in predno dobiš pomoč jo svedrovci odrinejo. Vprašamo danes, ali bi ne bilo na mestu, da se zandarmerijska postaja premesti na Savo, koder boče ravno v sredini med savsko in jeseniško tovarno?

Martinovih delavcev je pretekli teden več odšlo v Skedenj, osobito predelavcev in topilcev. Definitivno tja je tudi prestavljen nadinženir Martinovih peči g. Napp. Prva peč pride v obrat drugi teden.

Novo delavsko godbo na Savi je ustanovil prejšnji podkapelnik tovarniške godbe g. Modre. Za enkrat je godba popolnoma izvežbana na lok. Spomladi se organizira tudi na pihal. Tako dobimo zopet novo življenje na Savo, katero so nam klerikalci pred leti pokončili!

Gledališko društvo je prepustilo letos oder pevskemu društvu »Sava« na razpolago. Mi smo zato gledališkemu društvu jako hvaležni. »Sava« bode prvo predstavo »Marjana« priredila 10. novembra v dvorani pri »Jelenu« na Savi. Prosimo obilnega obiska.

Pevsko društvo »Sava« priredi v nedeljo, 27. t. m. ob 7. zvečer vinski trgatav v gostilni našega rudoljuba in naprednjaka g. U. Ravhekarja. Ker je čisti dobicek namenjen pevskemu društvu, prosimo za obilen obisk.

Pevsko društvo »Sava« ne bo de letos 1. novembra kakor običajno zapelo žalostnik na pokopališču, ker so temu društvu sovražni razni rimski ponji!

»Slovenec« še sedaj ne more mirovati radi jeseniške šole, tako živo smo ga zadel. Naj tisočkrat citira posamezne odlomke iz raznih nemških protokolov, neoporečno dejstvo je pa vendarle, da so bili klerikalci babica pri rojstvu nemške šole, da so klerikalci zavračali toliko časa ustanovitve nove šole s svojo osemrazrednico. No, kje je oni Skubic, poln korajže pred svojimi backi; sedaj naj spolni svojo obljubo. Saj je pravil, če on ne doseže osemrazrednice, pretepe vse one, ki bodo temu nasprotovali, če treba celo ministra. Sedaj velja korajža!

Klerikalci so zopet denuncirali nedolžnega človeka radi žaljenja njegovega Veličanstva. Kakor z vsako denunciacijo, bodo tudi s to pošteno pogoreli, zato se že malo sramujejo svojega junaškega čina. Sram jih je, zato pravijo, da je dotičnika naznanil neki »gospod« iz Ljubljane. Fin gospod! Da pa ne bo tem farbarijam še kdo verjel, povemo javno, da smrdi ta denunciacija, po nekem bivšem mežnarju in še bolj pa po — tonzurah.

Eno najbolj žalostnih figur na vseh Jesenicah je pa gotova Ignacij Hrovat, mesar na Jesenicah. To človeče se je vedno obešalo naprednjakom na vrat in pri zadnjih občinskih volitvah je bil celo zaupnik naprednih strank in kot tak tudi skupni kandidat, ki je prišel v občinski odbor kot protiklerikalni kandidat z naprednimi glasovi. A glejte možička! Na napredne sestanke je hodil kot klerikalni špijon, po Rovtah je podpisoval volilne glasovnice s klerikalnimi kandidati in ko je bil izvoljen, je tudi precej pokazal svojo visoko

značajnost in vstopil v fajmoštrov klub občinskih odbornikov. Tam celo nosi največji zvonec. Sramota!

Klerikalci so pa hoteli v znak velike hvaležnosti posaditi tega vzor značaja Naceta Hrvata celo županom. Seveda so se mu hitro sline pocedile po mastnem stolčku, a on je samo računal, drugi so pa zračunali. V ta namen je dal celo svojo obrt v najem! Vendar povemo temu značaju vseh značajev, da bo še veliko starih krav preje poklal, predno bo on župan.

Fin okus, lepo naziranje in strašen apetit mora imeti načelnik kluba klerikalnih občinskih odbornikov fajmošter Skubic, da more sedeti v enem in istem klubu s Hrovatom, ki je bil izvoljen kot liberalci od naprednjakov. No, pa Skubic že ve, zakaj se tako rad gotovim naprednjakom obeša na vrat in jih lovi po Jesenicah. Ali hočemo tudi to prihodnjič povedati?

Štajersko.

Spodnja Štajerska v državnem proračunu za leto 1913. V proračunu naučnega ministrstva so sledeče postavke: za stavbo nove državne gimnazije v Celju (1. obrok) 150.000 K; povračilo mestni občini celjski za nakup gimnazijskega stavbišča (3. obrok) 3000 K; za stavbo novega moškega učiteljskega v Mariboru (9. in 10. polletni obrok) 15.027 K. V proračunu ministrstva za notranje zadeve: stavba uradnega poslopja v Mariboru (4. in zadnji obrok) 138.000 kron. V proračunu pravosodnega ministrstva: za stavbo justične palače v Celju (katere potreba se v proračunu posebe in opravičeno poudarja) 1. obrok v znesku 100.000 K, za stavbo uradniških stanovanj pri jetnišnici v Mariboru (3. obrok) 2900 K, za stavbo sodnijskega poslopja v Ptuj 30.000 K. V proračunu ministrstva za javna dela: za razširjenje Tegetthofove ulice v Mariboru 12 tisoč kron, za dravski most v Mariboru (8. obrok) 489.748 K, za škode po povodnji v Pobrežju pri Mariboru 700 K, za dravski most v Zgornjem Dupleku (1. obrok) 17.500 K, za dravski most med Pobrežjem in mariborskim predmestjem Melje (1. obrok) 20.000 K, za dravski most v Breznem (1. obrok) 32.000 K, za cesto Ljubno - Luče - Sulčava (5. obrok) 16.000 K, za regulacijo Savinje pri Ljubnem (1. obrok) 5540 K, za regulacijo Drave od Maribora do Središča (5. obrok) 38.000 K, za regulacijo Savinje pri Celju (6. obrok) 15.000 kron, za regulacijo Save pod Brežicami (7. obrok) 51.650 K. Koliko pride od vseh teh državnih izdatkov v korist Slovincem in zlasti, koliko so te izdatke pridobili »vsega mogočni« poslanci planinskih Hrvatov na Spod. Štajerskem, ne bo menda posebnost težko izračunati.

Dvoje spodnještajerskih občinskih volitev pred upravnim sodiščem. Z Dunaja poročajo z dne 23. oktobra: Upravno sodišče se je danes ukvarjalo s pritožbo vuzeniških nemškutarjev proti izidu vuzeniških občinskih volitev. Nemškutarji so se proti volitvam pritožili: 1. ker se niso volitve pri cerkvi oznanile; 2. ker ni bila nemška manjšina v volilni komisiji zastopana, in 3. ker je sedel v tej komisiji človek, ki ni davkoplačevalec. Štajerska namestnija je to pritožbo zavrnila, češ, da postava ne zahteva ustenega naznanila volitev in da so poizvedbe dognale neresničnost pritožbenega razloga pod št. 3. Nemškutarji so se pritožili proti odločbi štajerske namestnije na upravno sodišče in so znova poudarjali važnost ustenega naznanila v Vuzenici, češ, da je tam polno analfabetov, dalje da je namestnija poizvedovala za možem nedavkoplačevalcem po krstnem imenu Jožef, zove se pa Janez. Upravno sodišče je razsodilo, da je odlok štajerske namestnije na vloženih rekurz vuzeniških nemškutarjev, kar se tiče dostavljanja volilnih legitimacij in sestave volilne komisije nepostaven. Pritožbi pa se glede ustenega naznanila ni ugodilo. — Dalje se je upravno sodišče danes ukvarjalo tudi s pritožbo Jožeta Praznika in ti, proti razveljavljenju občinskih volitev v Kokarjih 1. 1910 in 1911. Razveljavljenje je ukrenila štajerska namestnija. Upravno sodišče je pritožbo deloma kot nedopustno, deloma kot neutemeljeno zavrnilo.

Germanizacija v uradih na Štajerskem. Ob odvetniškem shodu v Mariboru, katerega se je udeležilo 27 odvetnikov in kandidatov se je pokazalo, kako globoko je vznemirjenje, ki je nastalo zaradi zatiranja slovenskih uradnikov in slovenskega uradovanja v štajerskih sodnih uradih. Kako zelo so opravičene ostre pritožbe, katere je bilo čuti skoro od vseh strani, se vidi osobito iz dveh dejstev. Od 95 sodnih uradnikov v okolišju celjskega in mariborskega okrožnega sodišča imamo samo 23 Slovencev, katerim pa so še prištet

nekateri, ki se komaj, komaj imenujejo še Slovenci, med tem ko je 72 nemških uradnikov strogo narodno zavedno in v tem smislu delavno. Od 1. 1904 se je znižalo število slovenskih sodnih uradnikov v celjskem okrožju od 17 na 13, v mariborskem od 12 na 10! To je tisto posestno stanje, na katero so se Nemci do Hohenburgerja sklicevali. Zdej jim tega ni treba. Posestno stanje je Hohenburgerju Hekuba! Germaniziranje se vrši brez ministerijalnih izkazov via facta. Večina teh nemških uradnikov je vzrasla iz umetnega vzgojevališča nemško - slovenskih uradnikov iz slovečih celjskih in mariborskih kurzov. Smelo trdimo, da niti eden teh kurzovcev ne zna pravilno slovenski in da nobeden teh sodnikov ni zmožen v sodnem uradu med Slovinci posloovati. Ne glede na to, da jim slovenščina mrzi, ker jim obtežuje uradovanje, so tudi, če bi imeli dobro voljo, nezmožni razumeti toliko ljudstvo, da bi pravilno uradovali. Pred našimi sodnimi uradi se dogajajo prizori, ki spadajo v burke, a ne v sodne dvorane. Nekaj taki kurzovec v Dravski dolini — imena bi lahko navedli — je imenoval »eine Stute« v veliko zabavo navzočim kmetiskim ljudem konsekvntno »ena konja«; drugi je tam ob Dravinji tekom kazenske obravnave vprašal zapisnikarja: was ist das »deklin«, ich habe noch nie eine »deklin« gesehen. Besedo »svinke-ra« (Blechstück) je prestavljal preiskovalni sodnik konsekvntno v »Schweineerei« in neki siromak je bil zaradi tega na obtožni klopi zaradi žaljenja Veličanstva. Taki dogodki so na sramoto vsaki kulturni državi. V nekaterih okrajih, kakor n. pr. v Marenbergu in Gornji Radgoni je slovenščina v kazenskih in civilnih zadevah popolnoma pregnana. Pri teh dveh sodiščih se ne zapiše nobena izpovedba niti obdolženca, niti priče v slovenščini. Vse obtožnice iz teh krajev so nemške, če obtoženec razume kaj nemški ali nič. Skoraj enako je uradovanje v Ljutomeru. Iz teh treh okrajev, ki so po eminentni večini slovenski, so že več let pregnani vsi slovenski sodni uradniki. Zato je bila že skrajna potreba, da so sklenili naši odvetniki se temu germanizovanju, ki ubija pravni čut v našem ljudstvu, ki onemogočuje pravično in temeljito sodstvo in ki ponižuje naš narod na Štajerskem v inferiornost raso, temeljito upreti. Pri tem boju pa morajo pomagati politični zastopniki tisti, ki so sami pravniki in pa narod sam: naše občine, duhovniki, učitelji, kmetje in trgovci. Slovenskega pravnika naraščaja je dovolj. V Ljubljani, Celju in Mariboru čakajo slovenski izprašani pravniki na pripuščanje v praks. Pred njimi protežirajo in sprejemajo Nemce, ki ne znajo nič slovenski, ki prihajajo z Südmarkinimi podporami v Maribor in Celje in postanejo sodniki, ne da so se naučili jezika istega naroda, med katerim hočejo posloovati. Takemu poslovanju so se celo Albanci že upli.

Paberkij iz »Slovenskega Gospodarja«. S Konjic beremo v »Slov. Gospodarju« sledečo notico: »Trgovec Pavel Ogorevc je bil v Celju izvoljen za odbornika liberalne stranke. Vprašamo ga, če bo po programu liberalne stranke vodil boj proti klerikalcem do skrajnosti tudi v trgovini ali pa odložil dvomljivo čast odbornika liberalne stranke. Po njegovi odločitvi katero pričakujemo v kratkem, bomo uravnavali svoje nadaljne korake.« Tako hujskajo »slovenski« gg. duhovniki proti slovenskemu trgovcu. Ali je še priobčil kedaj »Slovenski Gospodar« enako notico proti kakemu nemškemu, magari protestantskemu, ali židovskemu trgovcu? Nikoli! — Iz Ormoža je priobčil »Slov. Gospodar« tale dopis: »Lačni liberalni študentje, ki sicer gledajo za vsakim krajcarjem kakor pajek za muho, so postali (kot agitatorji pri zadnjih državnoborskih volitvah) denarni mogotci...« Tako psujejo in obrekujejo gg. duhovniki naš dijaški naraščaj. Ali bo ta vedel s primernim delom med narodom odgovoriti na ta podel izbruh kake umazane duše?

Iz Celja. V tukajšnjem nemškem lističu beremo sledeče: »Delo za vpe-ljavo električne luči v Celju je v najboljšem teku. Že dne 8. novembra se bo vršilo postavbo komisijoniranje prevodne proge od Westenove tovarne do mesta. Iz nerazumljivih razlogov pa se branijo dati mnogi hišni posestniki dovoljenje za prevod elektrike, bodisi čez njihove strehe, ali ob hišah. Upiranje teh posestnikov lahko prav občutno zavleče uvedbo električne luči in gonilne sile in stranke ki bodo hotele oboje imeti, bodo trpele občutno škodo. Ako ne bo dovoliti hišni posestniki stojal za prevod elektrike na strehah, se bo prejavljala električni tok v večji oddaljenosti od hiš, kar bo povečalo stroške eventualne intalacije, ker mora dati hišni posestnik napeljati elektriko od glavnega prevoda do svoje hi-

še na lastne stroške. Ako bi v kaki ulici ne pripustilo več hišnih posestnikov stoji na strehah, ali v stenah za prevod elektrike, se bode ista napeljala s pomočjo kablja in bo še dražja. Stojala na strehah so dobra bramba proti blisku in ni torej z njo zvezana nobena nevarnost. — Pravega razloga, zakaj se hišni posestniki elektrike tako branijo, ta notica ne pove: stvar je predraga in zato nima nikdo, razen obrtnikov, ki si žele električne gonilne sile, za elektriko posebnega interesa, posebno, ker je skoro po vseh hišah napeljan plin. S takimi »grožnjami«, kakor jih je brati v gornji notici, se hišnih posestnikov ne bo omehčalo. O tisti najemniški pogodbi glede centrale z Westnom si tudi nikdo ni prav na jasnem, kar zaupanje le še povečuje. Vse je pričakovalo električno centralo ob Savinji, ne pa pri Westnovi tovarni v Gaberju.

O povodnih v Celju se je bralo v zadnjem času večkrat po časnikih in slovenski in nemški listi so zahtevali ureditev toka Savinje in njenih pritokov. Tudi razni zastopi so se oglasili za reguliranje vod pri Celju. Nismo pa ne čuli, ne čitali proračuna stroškov in tudi ne načrta za tako uravnavo. Ne vemo, če je kdo preračunal, za koliko metrov in na kako daljavo bi se moralo dno Savinje poglobiti, da bi v njeni strugi našlo prostor za odtok vse vodovje, ki je ob poplavih okoli Celja zbira. Tudi ni menda nikdo zmeril, koliko hektolitrov vode se ob povodnih razliva čez bregove vod, ki tečejo mimo Celja. In taka mera je potrebna, ako hočemo odpraviti povodnji. So ljudje, ki kažejo na prav tesno ustje med grajskim in šmiklavskim hribom pod Celjem. Skozi ozko odprtino med tema se mora izpeljati vsa voda iz Celja in okolice. Mnogi mislijo, da ni mogoče napraviti v tej edini vodni cesti dosti prostora za odtok vode iz Celja ob velikem deževju in kopnenju snega. Trije železnični mostovi čez Savinjo pri Celju bi morali dobiti nove podzide v izkopani globini Savinje in ako bi se tudi dosedlo, da voda brez poplave celjske okolice — v mesto samo tako ob povodni ne vdere voda drugam, ko v nekatere kleti in vrte, — odteče mimo Celja in Brega pri Celju, potem bo ozka dolina pod gradom Pečovnikom in Vipoto ter na Polulah, pa še tudi tremarsko polje in dalje ves svet vsaj do Marijinega Gradca pod Laškimi trgom, imel povodnji namesto Celja. Od tod do Zidanega mosta sta bregova Savinje precej visoka, vendar bi še v tej progii utegnili Savinjo stopiti iz svoje struge. Na vsak način pa je treba v poštev vzeti poglabitev Savinje vsaj od Levca doli do Marijinega Gradca, torej za daljavo okroglih 20 km, širokost in globlino regulirane struge pa ni znana. Je precej ljudi, ki sodijo, da nikoli ne bodo dovoljeni stroški za to regulacijo, toliko manj, ker povodnji v celjski okolici nikoli ne trajajo čez 24 ur in primeroma ne delajo velikih škod. Kdor pa zahteva uravnavo Savinje, naj za prvo — računi!

Cvetlični dan na Vranskem. Ciril — Metodova podružnica in »Sokol« prireditelci v nedeljo, dne 27. oktobra v prostorih Košeninove gostilne veselico mesto cvetličnega dneva. Na sporedu je veseligr »išče se odgojnik«, nastop moškega kvarteta, šaljivi srečolov in prosta zabava. Začetek ob 8. zvečer.

Poziv na vsa štajerska narodna društva, ki goje dramatik. Kakor vam bo znano, se vrši v nedeljo 27. t. m. ob 10. uri dopoldne v gostilni »Zlatorog« v Ljubljani, Gosposka ulica, ustanovni občni zbor »Zveze dramskih društev«. Ker je to zborovanje za razvoj slovenske dramatike največje važnosti, prosimo vsa štajerska društva, ki goje dramatik, da po možnosti odpošljejo svojega zastopnika. Ona društva pa, ki radi oddaljenosti ali iz drugih razlogov tega ne morejo storiti, prosimo, da vsaj pismeno odpošljejo na ustanovni občni zbor svoje izjave, eventualno tudi kake predloge, o katerih naj bi se obravnavalo. Obenem prosimo, da bi posamezna društva vpsolala do sobote, 26. oktobra, podpisane družtvo izjave glede posameznih točk dnevnega reda, ki ga bodo objavili listi, in da bi sporočila, ali in pod kakimi pogoji nameravajo pristopiti k zvezi. Dobrodošli bi nam bili zlasti predlogi glede posameznih točk dnevnega reda, kakor tudi glede izdajanja Talijske, glede članarine itd. — Upamo, da nam bodele šli vsi na roko, da bo v najkrajšem času mogoče započeti težavno delo, ki nas čaka.

Dramatično društvo v Mariboru opozarja slavno občinstvo na prihodnjo gledališko predstavo »Mati«, dramo v treh dejanjih. Fr. Meškovo delo. Izvirna novost. Kako naj vzgaja mati svoje otroke, da ne bodo renegati, to nam predločuje ta igra. Vsakdo bode jako zadovoljen s to igro. Tem potom zaenot obveščamo slavno občinstvo, da bo odslej garderoba prosta. Vsak posetnik predstave mora odložiti obleko v garde-

robi, ker obešanje oblek v dvoranah ni dovoljeno.

Živinske cene v Gradcu in Mariboru. Tedenski živinski sejm v Gradcu dne 24. oktobra: Na sejm prignano 1080 glav. Cene malo spremenjene, kupčija slaba. Plačevalo se je za 50 kg žive teže: pitani voli 50 do 56, napol pitani voli 46—49, suhi voli 40—46, pitane krave 39—45, napol pitane krave 32—38, suhe krave 22 do 31, biki 37—47 K. Tuji kupci, največ s Češkega, so kupili 522 glav. — Mesečni živinski sejm v Mariboru dne 24. oktobra: Na sejm je bilo prignano 769 glav. Plačevalo se je za 100 kg žive teže: krave 70—84, biki 84—98, pitani voli 80—92, napol pitani 70—80, suhi 64—72 K. Teleta 85 vin. do 1 K žive teže.

Drobne novice. Iz Maribora. V konkurz je prišel trgovec Hans Pucher v Gosposki ulici št. 19. Konkurni komisar je nadsvetnik dr. G. Wokau, začasni upravitelj konkurzne mase pa dr. Pessek, odvetnik v Mariboru. — Iz Ptujja. Štajerski deženi odbor je imenoval suplenta dr. Rudolfa Brataničja na ptujski deželni gimnaziji za pravega učitelja na istem zavodu. — Iz Dobrne poročajo, da je mlinski stroj zdobil posestniku Felicijanu vse prste na desni roki. — Iz Gornjega grada. Pri letošnjih naborih so potrdili k vojakom tudi kmečkega fanta Franca Ermeča, ki pa nikakor ne bi rad oblekel cesarske suknje. Da bi se vojaški službi odtegnil, si je odsekal kazalec na desni roki. Ali oblasti so za to zvele in Ermenc bo površ še kaznovan. — Iz Gradca poročajo, da bo novi župan pl. Fleischacker dobil cesarjevo potrjenje najbrže že prihodnji teden. V Gradcu gre to hitreje ko svoječasn v Ljubljani. — V Zdolah je umrl trgovec in posestnik Karel Prešiček. — Dva poročara. V Kraljevi pri St. Jurju ob Ščavnici je zgorelo gospodarsko poslopje M. Klemenčiča z vso krmo vred. Zažgal je čleten otrok. V Apačah pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju je zgorela hiša posestnika Črnevška z živežem, poljskimi pridelki in orodjem vred. Zažgal je trileten otrok.

Koroško.

Tatvine v celovškem gledališču. Že v lanskem sezoni se je pojavil v celovškem gledališču tat, ki je s silo odpiral predale v garderobi in kradel iz žepov denarnice, robce in tudi dele garderobe. Ta tat se je pojavil letos zopet. Vdrl je že dvakrat v garderobo in odnesel več obleke in kural. Vdrl je tudi v gledališki arhiv, kjer je ukradel celo partituro »Lohengrin« tako da je moral zvečer kapelnik dirigirati iz izvlečka za klavir. Tat je poleg tega tudi hudoben in rad kaj pokvari, kar ne mara odnesti. Tako je zamašil več instrumentov na pihala in polomil več godal. Že lansko leto se je policija intenzivno bavila s temi tatvinami; toda zaman, niti najmanjše sledi niso dobili. Tat mora biti domačin, ki pozna vse razmere, kajti skoro izključeno je, da bi tujec mogel izvrševati tako predrzne in naravnost izzivalne vlohe in tatvine.

K polomu Kayser-Palese — razkrinkani klerikalci. Kakor smo že poročali, je bila razpisana javna eksekucijska prodaja rudnika Sonnberg lasti tvrde Kayser-Palese na tork, 22. t. m. Ta rudnik je bil usoden za polom klerikalne centralne kase koroških kmetijskih družb in je požrl milijone od revežev prištedenega denarja. Klerikalci so stavili ves up na ta rudnik in ga ponujali celo vladi v nakup. Cenili so ga na več milijonov kron. Toda rudnik je bil cenjen komaj na pol milijona in sicer z vsemi poslopji in pritliklinami, in niti za to kupno ceno se ni oglašil v tork niti eden kupec. Javna dražba je bila preložena. S tem so splavali vsi upi klerikalnih kolovodij po vodi. Klerikalci so mislili, da bodo s kupnino pokrili vsaj nekaj onih kmečkih krvavih grošev, ki jih je zabil monsignor Weiss, ki je kakor znano, previdno pobegnil. S tem so popolnoma razkrinkani tudi mestni župnik Walcher in ostali, ki so tolažili vlagatelje centralne kase, češ, to bomo zaslužili milijone in vse bo zopet dobro. Toda milijoni so šli v farško bisago in ubogi kmečki vlagatelji se lahko obrišejo za svoje težko prištedene groše.

Primorsko.

Vojaški poleti v Gorici. V Gorici se je zopet nastanila stalna vojaška avijatična postaja pod poveljstvom že znanega vojaškega avijatika, lanskega poveljnika te postaje nadporočnika Stohanzla. Včeraj je inspiciral to postajo korni poveljnik F. Z. M. pl. Leithner, ki je izrazil željo, da bi se rad kot gost udeležil poleta. Nadporočnik Stohanzl se je dvignil z vojaškim areoplanom v spremstvu kornega poveljnika 400 m visoko. Napravil je več velikih krogov nad Gorico

in srečno zopet pristal na vojaškem letalnem polju. Korni poveljnik je bil razočaran nad sigurnim vodstvom in zanesljivo orijentacijo avijatika in mu izrekel javno posebno priznanje. Stohanzel je napravil še več poletov in vzel s sabo zapored kot goste brigadirja G. M. Scottija, polk. gen. stab. šefa Müllerja in osebnega pobočnika nadporočnika pl. Salisa.

Grški rezervisti. Včeraj se je odpravilo iz Trsta z grškim parnikom »Samos« nad 500 grških rezervistov. Grki so razvili pred odhodom parnika grško zastavo in zapeli grško narodno himno. Poslavljaljoče se je številna množica na bregu živahno pozdravljala. Več grških rezervistov je pustilo v Trstu svoje družine in pred vkrcanjem so se vršili ginljivi prizori poslovtve. Grške žene so klicale odhajajočim: »Na srečno svidenje po zmagi.«

Avstrijski Lloyd je izdal včeraj proklamacijo, da avstrijske trgovske ladje vozijo lahko povsod, pod isto zaščito nevtalitet, kot ladje onih držav, ki so oficijelno izrekle svojo nevtalitet, dasi tega Avstrija ni storila.

Tržaška porota. Včeraj se je vršila obravnava proti 20letnemu mehaniku Viljemu Marku, ki se je vdeležil v noči 11. sept. 1910 vlom v trgovino Fonda et Comisso v Trstu. Mož prizna, da je stal med vlomom na straži in da je dobil od ropa 800 kron. Ostale vlomilce so že takrat izsledili, prešli in kaznovali. Današnjemu obtožencu pa se je posrečilo, da je pobegnil v Ameriko. Tam je služil kot mehanik 8 mesecev. Iz Amerike se je napotil v Milan, kjer je služil 4 mesece. V Milanu pa je dobil poročilo, da je njegova mati na smrt obolela. Da bi jo še enkrat videl se je vrnil v Trst in se tam zgasil prostovoljno policiji. Vse to pripozna obtoženec sam in bridko prosi milostne sodbe. Porotniki so pritrdili vprašanje glede hudodelstva tatvine (pod 2000 kron) nakar ga je obsodil sodni dvor na 5 mesecev težke ječe, pri čemer se mu vračuna 41 dnevni preiskovalni zapor. Danes se vrši obravnava proti Ernestu Mioniju zaradi hudodelstva goljufije.

Tržaški vlomilci so vlomili v noči od sobote na nedeljo v prazno vilo tržaškega kirurga dr. Dolcettija na Opčini. Vlom se je odkril šele včeraj, ko se je zdelo nekemu sosedu čudno, da je neko okno na cesti popolnoma razbito. Policija je takoj uvedla preiskavo, ki je s pomočjo žandarmerije konstatirala, da so vlomilci vdrli skozi to okno v vilo in preiskali nemoteni vse te prostore. Odprli so s silo vsa predala in pobrali veliko obleke, precej dragocenosti in tudi nekaj denarja. Pri vlovu so napravili vlomilci velikansko škodo, ki se še ne more označiti. V to vilo je bilo lansko leto že 3 krat vlomljeno.

Dva samomora. Snoči ob 7. se je zastrupila v Trstu 23letna zasebnica G. Fantuzzijska s phenilovo kislino. Poklicali so sicer takoj zdravnika, toda pomoč je bila brezuspešna. Fantuzzijska je tekom pol ure umrla. Vzrok samomora je neznan. — Ob 10. zvečer pa je skočil iz svojega stanovanja v 5. nadstropje na cesti 23letni mehanik Franc Birca. Samomorilca so našli nezavednega s težkimi poškodbami na cesti. Odpravili so ga v bolnico kjer je o polnoči, ne da bi se kaj zavedel, umrl. Tudi pri tem je vzrok samomora neznan.

Dnevne vesti.

+ Nesoglasja v novo porojeni »hrvatsko-slovenski stranki prava«. Kdor je čital »Slovenec« poročila o nedeljskem sestanku slovenskih klerikalcev in hrvaških pravašev, si je moral misliti, da je vladala na konferenci popolna enodušnost in popolno soglasje v vseh temeljnih nazorih. Da pa temu ni bilo tako, je sedaj razkrilo samo glasilo dalmatinskih pravašev šibeniška »Hrvatska Rijeka«, ki konstatuje, da na ljubljanski konferenci sprejete resolucije niso odobrili: izmed navzočih dalmatinskih poslancev nobeden, izmed istrskih poslancev 2, izmed bosanskih 2 in izmed zastopnikov iz Hrvaške tudi 2; nadalje, da se ti poslanci niso udeležili seje plenuma in da sprejete resolucije na sestanku na Dunaju in v Ljubljani niso obvezne niti za stranko prava v Dalmaciji, še manj pa za celotno pravaško stranko. Z drugimi besedami povedano: glasilo poslanec Bauchinger pri razpravah o položaju na Balkanu v delegacijah izjavil, da ne ve, ali so mu bližji Turki ali pravoslavni kristjani. Nemški klerikalni Bauchinger je torej ne ve, ali bi se odločil za Turke ali za pravoslavne kristjane, naši klerikalni Bauchingerji pa so se v včerajšnjem »Slovenec« kar naravnost izjavili za Turke, napadajoč akcijo za nabiranje darov za krščanske ranjence na Balkanu in pišoč doslovno: »Turški ranjenec je ravno tak revež kakor drugi — pa tudi mohamedanski Osman je vreden

fakta so slovenski klerikalci enostavno zamožali, ker so mislili, da stvar sploh ne bo prišla v javnost, zlasti ker so se opozicijski poslanci, kakor poudarja »Hrvatska Rijeka«, iz kurtoazije vdeležili komerza, čeprav se preje niso udeležili posvetovanj. Klerikalci so se torej čutili popolnoma varne, da se o stvari ne bo ničesar izvedelo v javnosti, sedaj pa prihaja »Hrvatska Rijeka« in odkriva vso resnico. To je hud poper! A še hušje pa je to, da organ hrvaških pravašev izrecno konstatira, da je hotel dr. Šusteršič dalmatinske pravaše pridobiti za vladi prijazno politiko in da so le-ti ta poskus odločno zavrnili. »Slovenec« pa je vedel povedati, oziroma je nemške liste informiral, kakor da bi se bila na tem sestanku sklenila energična — protivladna politika. Da pa »Slovenec« poročanje o »prvem hrvaško-slovenskem saboru« postavi mo v še jasnejšo luč, povemo, da se je poslanec dr. Laginja nasproti žurnalistom izrazil, da ni govoril niti na skupni konferenci hrvaških in slovenskih poslancev v Ljubljani, niti na komerzu, kakor se je trdilo v poročilu, izdanem od slovenske ljudske stranke. »Prvi hrvaško-slovenski sabor« torej ni bil tako sijajen, kakor ga je skušal naslikati »Slovenec«. Da je »Slovenec« sedaj na »Hrvatsko Rijeko«, ki je razkrila tajnosti ljubljanskega sestanka, jezen, kakor izpričuje včerajšnja njegova konfuzna notica »o radikalnem krilu stranke prava«, je pač umljivo.

+ »Rdeči križ balkanskih držav« in klerikalci. Kar smo pričakovali, se je zgodilo. Včerajšnji »Slovenec« je po svoji falotski navadi napadel odbor, ki si je nadel človekoljubno nalogo nabirati prispevke za »Rdeči križ balkanskih držav«, napadel pa ga je za to, ker v ta odbor niso bili povabljeni tudi klerikalci. Povemo čisto odkrito, da se je v odboru sprva ventiliralo vprašanje, ako bi ne kazalo k sodelovanju povabiti tudi klerikalce. Po treznem prevdaru pa se je ta misel opustila in sicer iz teh le razlogov: 1. Je znano, da hoče povsodi, kjer se nabira denar, imeti klerikalna gospoda glavno besedo, čeprav sama v take namene kaj malo žrtvuje. 2. Je bilo znano, da so se hrvaške dame v Zadru zglasile pri ondotnem nadškofu dr. Puljiču proseč ga prispevka za »Rdeči križ balkanskih držav«, a da je le-ta odločno odklonil vsak prispevek in ni hotel žrtvovati v plemeniti namen niti vinarja. Iz postopanja katoliškega dostojanstvenika smo per analogiam sklepali tudi o stališču naše duhovščine in naše klerikalne stranke. 3. Klerikalna stranka je slovesno proglasila političen bojkot naprednjakov in njeni predstavitelji so že opetovano odklonili, da bi sedeli pri eni mizi z naprednjaki, čeprav se je šlo za čisto narodna in kulturna vprašanja. Ti tehtni momenti so bili za nas merodajni, da v odboru nismo reflektirali in tudi ne reflektiramo na sodelovanje klerikalcev. In da smo v tem oziru prav storili, nam kaže včerajšnji ostudni napad »Slovenec« na akcijo samo. Ako bi se klerikalcem šlo za stvar, naj bi v božjem imenu napadli neljube jim osebe, pustili pa bi naj v miru akcijo samo, ki mora biti simpatična vsakemu poštememu Slovincu. Sicer pa, čemu ne osnujejo klerikalci svoj lastni odbor, ki bi lahko tekmoval z naprednim odborom v vnetosti pri nabiranju in v požrtvovalnosti? Zato ne, ker jim čisto nič ni za plemenito stvar samo in ker se obenem tudi zavedajo, da bi taka njihova akcija pri znani klerikalni dorežljivosti končala s popolnim fiaskom! Tako je stvar in za to tudi oni nesramni napad na humanitarno akcijo, ki jo je započel odbor za nabiranje darov za »Rdeči križ balkanskih držav«. Klerikalni namen jasejan, škodovati akciji kot taki, toda prepričani smo, da bo slovenska javnost prav radi tega napada raje in obilneje darovala za »Rdeči križ balkanskih držav«, kakor bi to sicer storila. »Slovenec« prokletstvo bo tudi tu kakor pri »Cirilmetodariji« rodilo blagoslov!

+ Za Turke so klerikalni Bauchingerji! Znano je, da je katoliški župnik in krščansko-socialni poslanec Bauchinger pri razpravah o položaju na Balkanu v delegacijah izjavil, da ne ve, ali so mu bližji Turki ali pravoslavni kristjani. Nemški klerikalni Bauchinger je torej ne ve, ali bi se odločil za Turke ali za pravoslavne kristjane, naši klerikalni Bauchingerji pa so se v včerajšnjem »Slovenec« kar naravnost izjavili za Turke, napadajoč akcijo za nabiranje darov za krščanske ranjence na Balkanu in pišoč doslovno: »Turški ranjenec je ravno tak revež kakor drugi — pa tudi mohamedanski Osman je vreden

usmiljenja.« Iz tega se vidi, da goje naši katoliki tako velike simpatije do Turkov, da bi radi nabiranje prispevkov za krščanske ranjence na Balkanu preprečili samo zato, ker se med Slovenci ne nabirajo prispevki tudi za turške ranjence. Dobro! Da bo vsakomur ustreženo, predlagamo to-le: Ker »Slovenec« baje tako boli, da se med nami ne nabira darov tudi za Turke, naj klerikalna gospoda ustanovni odbor za nabiranje prispevkov za »Turški rdeči polumesec«, pa bo stvar v redu. Mi naprednjaki, ki smo resnični kristjani, ne sicer po jeziku, pač pa v srcu in v dejanju, pa ne bomo za »Rdeči polumesec« ne nabirali in ne prispevali, ker smatramo za svojo prvo dolžnost kot kristjani, kot Slovani in Slovenci, da pomagamo v prvi vrsti našim najbližjim, ki so nam bratje po krvi, po jeziku in po veri! Zato bomo z vso požrtvovalnostjo nabirali za »Rdeči križ balkanskih držav«, prispevanje za »Turški rdeči polumesec« pa bomo radevolje prepustili »Slovenecu« gospodi, ki je prišla v svojem »krščanstvu« že tako dalšč, da se ne sramuje javno se zavzemati za tiste, ki so bili dolgi petsto let krvniki in rablji krščanskih Jugoslovanov!

+ Novi nadzorniki. (Iz učiteljskih krogov.) Z novim letom dobimo nove okrajne šolske nadzornike. Sicer ni to nobena novica. Kdor zasleduje današnji tok političnih razmer po Slovenskem, posebno na Kranjskem, tudi drugače ni pričakoval. Tudi vsa stvar ni vredna besedi in jadikovanja, ker s tem se le kaže nekak strah pred temi gospodi. V resnici so pa reveži, in to večji reveži od nas učiteljev. Dandanes šolski nadzornik ni drugača kot neke vrste špicelj nad naprednim učiteljstvom. In to hočejo vlada in klerikalci tudi imeti. Od sedanjih nadzornikov odletita le dva, Janežič in Turk. Kot nadzornika nista bila nikaka eksponenta za napredno učiteljstvo. Vse prej! Tudi ta dva sta gledala, da sta ustregla kolikor se je dalo klerikalnim željam, če tudi sta si bila svesta krivic, ki jih je trpel posamezni neupogljiv napreden učitelj. O tem, kdo je dandanes pri nas šolski nadzornik, smo napredni učitelji že davno na jasnem. Vse druge lastnosti mora imeti, le te ne, da bodi res šolnik in zastopnik ter zagovornik napredka šole, pravic in težnj učiteljstva. Ne odrekamo vsega slovojemajočima, da nista ravno šolnika, a odločne energije za pravice učiteljstva nista kazala in se tudi ne eksponirala. Kar se mora priznati, je to, da nista, če tudi ne manj naklonjena slomskariji, te očitno propagirala. Tedaj nista bila nobena priganjača te klaverne brez značajne, kupljive družbe. Ravno to je pa tudi v prvi vrsti vzrok njih padca. V kranjskem, radovljiškem okraju, kakor tudi novomeškem in črnomalskem ni slomskarija do zdaj uspevala, pa če je, je le slabo. Z novimi nadzorniki upajo doseči boljše uspehe. V prvi vrsti prideta tedaj kot priganjača še naprednega učiteljstva v slomskarijo. Zmožnosti ta dva itak nimata, to je med učiteljstvom obče znano. Poznamo jih mi, kakor tudi slavni slomskariji, posebno boljših glav, da sta dva šarlatana na šolskem polju. Lahko rečemo dva popolna ignoranta. Seveda, če bosta taka tudi dosegla večji uspeh, to se pravi izvršila jima poverjeno mislijo, je pa drugo vprašanje. Mi dvomimo in celo trdimo, da ne. Kar je ostalo trdnega, značajnega učiteljstva, to ne bo več klonilo tilnika; in naj pridejo še taki krvniki. Šikan in preganjanj je tako vajeno, da mu že ni več nobena novica, ko sliši o masakriranju tega in onega tovariša. Dela je pa napredno učiteljstvo tudi vajeno, saj je to njegovo najboljšo brambeno orožje proti vsem krivicam. In taki ostanemo tudi naprej. Ne rečemo, da se ne bo še dobil tu in tam kak malodušnež in za skledo leče navidezno zamenjal svoje prepričanje. Posebno med učiteljicami se bo dobilo še tu in tam takih pajdasiš. Med nami bodo pa redki Polaki, Silvestri e tutti quanti. V zavesti, da smo spolnjevali do zdaj vestno svoje stanovske dolžnosti, pričakujemo hladnokrvno teh naših novih gospodarjev. Slabeje kot zdaj, se nam tudi zanajprej ne more goditi. Pa bili so že tu in tam slabi časi, pa so minuli in mogočni možje so zginili s pozorišča — in niso ostavili nobenega spomina. Tudi med učiteljstvom imamo več takih slučajev tu doma. So bili, pa so šli. Tudi o klerikalnih zatirateljih se bo enkrat reklo: so bili, pa so šli — mi smo pa ostali!

+ Obnova Hafnerjeve afere. V petek, 25. t. m. bi se imelo pred novomeškim okrožnim sodiščem vršiti obnavno postopanje v glasoviti aferi notarja Hafnerja. Obravnava pa se je proložila in sicer na še nedoločeni čas. Vzrok preložitve je baje ta, da je imel dr. Pegan kot Hafnerjev zastopnik tega dne pred ljubljanskim sodiščem neko drugo važno razpravo in se torej

ni mogel udeležiti za ta dan določene Hafnerjeve razprave v Novem mestu. Da bodo naši čitatelji vedeli, za kaj se tu gre, podajamo nastopno kratko poročilo. Ko je bil Hafner še notar v Kostanjevici, je prestopil v klerikalni tabor in da se kot uskok posebno pravi, je za občinske volitve spisal pamflet, kojega vsebina je bila posebno naperjena proti naprednjakom Bučarju in Globočniku. Ta dva sta tožila, a obenem je Hafnerja tožila javna oblast radi kolportaje. Pri tem je bil graščinski vratar Urban Župančič v toliko prizadet, ker je on donášal tudi notarju Hafnerju pošto in prinesel tudi tisti pamflet, ki je bil tiskan v Katoliški tiskarni v Ljubljani. Od dveh strani sodno preganjani notar je prišel v veliko zadrego. Izgovarjal se je, da o tem pamfletu ničesar ne ve; istotako se je izgovarjal tudi njegov pisar Savjov. Vendar je bil Hafner vkljub temu zagovoru pri prvi instanci obsojen. Da se reši kazni glede kolportaje, ki bi bila usodna tudi za porotno razpravo slučaj Bučar-Globočnik, je pripravil svojega pisarja, da je isti pri drugi instanci vso krivdo giede pamfleta prevzel nase. S tem je bil Hafner rešen iz zadrege. Ta izid pa je izšel na pričevanje Urbana Župančiča, ki je kot priča izpovedal, da on ničesar ne ve o pamfletu, ker se sploh ne zanima, kaj notarju donášajo s pošte, a en izvod pamfleta pa mu je dal Savjov, ne notar sam. Komaj je bil Hafner prost, je začel preganjati Urbana. Postal je celo malenkosten in je tožil Urbanovo ženo, češ, da je razžalila njegovega (Hafnerjevega) otroka. Urbanova žena je bila obsojena. To je Urbana splošno, šel je k svojemu šefu se ovaditi, da je takrat za notarja po krivem pričal in sicer ker ga je notar h krivemu pričevanju napeljeval. Tako je že na pol pozabljen stvar prišla zopet pred sodišče. Vsled Urbanove izpovedbe so bili vsi trije obsojeni, namreč Hafner, Savjov in Urban. Hafner je dobil 3 mesece in odvzet mu je bil notarjat. Savjov in Urban sta kazni prestala, a Hafner — kakor znano — je po klerikalnih posilnicah dosegel obnovo pred celjskim sodiščem, kjer je bil na podlagi novih prič oprostjen — a kakor razsodba kaže, obenem moralno še hujeje tudi obsojen. Ko se je bil Hafner dobro rehabilitiral ter dobil notarjat v Ljubljani, mu ni dala žilica miru; sklenil se je maščevati nad Urbanom. Tožil je Urbana radi razžaljenja časti, ker ga je ovadil radi napeljevanja h krivemu pričevanju. To tožbo je Hafner takoj po ovadbi vložil, a spravil jo je v tek še le sedaj, ko se je čutil rešenega. Ob enem je Urbana tožil tudi na odškodnino za 8.000 K. Sodišče je Urbana obsodilo na en mesec zapor, Urban je to kazni prestal, a zdaj se mu je šlo še za glavno, t. j. za odškodnino. Moral bi prodati vse, kar imata s svojo ženo in komaj bi zadostovalo za Hafnerjevo terjatev. Ko so Urbanovi sosedje to videli, so se ga usmili ter mu ponudili rešitev. Po gospodinji, pri koji je Hafnerjev pisar stanoval, je prišlo na dan, da je ne samo Savjov nagovarjal Urbana h krivemu pričevanju, marveč tudi sam. Da ga je notar res nagovarjal, to navaja tudi celjska razsodba, a ista pravi, da se Hafnerja radi tega ne more prijeti, ker tega slučaja javni obtožitelj niti pod obtožbo stavil ni. Sio se je pa za drugo napeljevanje na dan zaslišanja Urbana (12. oktobra 1907). Tu je Hafner po pričah dokazal (?), da ta dan Urbana ni mogel napeljevati, ker pred Urbanom zaslišanjem niti v dotiko ni prišel z njim. Zdaj se pa Urbanove priče dobro spominjajo, da je notar tudi tega dne Urbana nagovarjal še predno je šel k zaslišanju in da je to priznal Savjov sam napram gospodinji. Urban je na to važno okolnost opozarjal vse instance drž. pravdnictva ter zahteval obnovo postopanja. Pa našel je povsod zaprt ušesa. Tudi ni nič pomagalo, da so med tem Hafnerjeve oprostilne priče Urbanovemu zastopniku dr. Slancu povedale zanimivosti, iz kojih je razvidno, da je Hafner tudi te priče potem sugestije zavedel h krivemu pričevanju. Eni teh oprostilnih prič (pred celjsko razpravo) kostanjeveškemu županu Kržišniku se je takoj po razpravi očitno krivo pričevanje. Kržišnik je sicer vložil tožbo, a ko je prišlo do razprave in so toženi hoteli nastopiti dokaz resnice, je Kržišnik — pobegnil. Vkljub vsem tem jasnim dokazom (med temi tudi Hafnerjevo pismo na njegovo pričo Jordan) se je državno pravdnictvo protivito storiti svojo dolžnost v korist Urbanu in v interesu pravice. Še le po dolgih križ-potih se je Urbanovemu zastopniku dr. Slancu posrečilo doseči pri sodišču v Kostanjevici obnovo kazenskega postopanja. K razpravi, ki se je vršila dne 14. septembra t. l. ni prišel Hafner, pustil se je zastopati po dr. Peganovi pisarni. Na podlagi razprave je sodišče prišlo do prepričanja, da Urban svoje ovadbe ni storil zlobnim namenom — vsaj je bil pred ovadbo opozorjen, da s tem tudi sam sebe pokoplje — ampak, da je storil to v

dobri veri, da ga je Hafner tudi tistega dne pred zaslišanjem nagovarjal h krivemu pričevanju. Vsled tega je bil Urban obtožbe oproščen. Urban pa hoče po svojem zastopniku dr. Slancu tudi doprinesiti dokaz, da ga je Hafner res tudi tistega dne napeljeval h krivemu pričevanju. V to svrhu je predlagal več prič, med njimi tudi glavno pričo go. Cuderman, koji je Savjov pravil, da je Hafner Urbana še tisto jutro napeljeval, kako naj govori, da bo zanj (Hafnerja) prav. Ves ogromni akt se je odstopil okrog. Sodišče v Novem mestu. In kakor rečeno, bi se morala razprava vršiti v petek, toda je za nekaj časa zopet preložena. Če se Urbanu posreči doprinesiti ponudeni dokaz resnice, zahteva doslednost, da bo Hafner imel trpeti posledice svoje maščevanjaželnosti.

— **Bratom na pomoč** odidejo jutri ob pol 8. zjutraj z južnega kolodvora zdravniki dr. Edo Slajmer, dr. Ivan Oražen, dr. Otmar Krajec in dr. Polc. V Litiji se jim še pridruži dr. Premru. Plemenitim možem, ki hite bratom na pomoč zgolj iz človekoljubja in bratske ljubezni, vsa čast in hvala! Odbor za nabiranje prispevkov za »Rdeči križ balkanskih držav« pride jutri, kolikor mogoče, korporativno na kolodvor, da se poslove od slovenske ekspedicije. Tudi ostalo rodoljubno občinstvo je vabljeno, da pride na kolodvor.

— **Za »Rdeči križ balkanskih držav«** so nadalje darovali: »Ljubljanska kreditna banka« 2000 kron, g. Vinko Majdič, veletržec v Kranju 200 kron, g. Danilo Pirc, lekar v Idriji 50 kron (poslanih II. blagajniku A. Bezenšku), t. t. M. Drenik na Kongresnem trgu 10 K, g. Milko Naglič, kand. iur. 10 K in g. Ign. Verbajš, vodja »Narodne tiskarne« v Ljubljani 5 kron. — Zahvaljujemo se v prvi vrsti za velikodušne darove »Ljubljanski kreditni banki« in g. V. Majdiču, a tudi vsem ostalim darovalcem in izrekamo željo, da bi prvi kakor drugi našli obilno posnemaletve.

— **Za »Rdeči križ balkanskih držav«** so darovale gojenke »Mladike« od prebitka domače tombole 15 kron. Naj bi mlade darovalce našle obilo posnemaletve.

— **Za »Rdeči križ balkanskih držav«** je nabrala ga. Marica Šega v Spodnji Šiški 50 kron (I. izkaz), ki so jih darovali: Pokorn 1, P. Stepič 2, Kobau 2, Vilhar 2, Fr. Golob 5, Kotar 1, Al. Zajec 2, Vodnik 2, Janez Rojina 5, I. Sirnik 2, Sedej 5, Frančot 2, Bolaffio 2, Zelenka 5, Zajec Avguštin 5, I. Jeras, Gor. Šiška 5, Karel Černe 2.

— **Odbor za nabiranje prispevkov za »Rdeči križ balkanskih držav«** ima danes ob 6. zvečer sejo v posvetovalnici na magistratu. Prosimo polnoštevilne udeležbe!

— **Izpit iz slovenske stenografije** je pred izpraševalno komisijo v Zagrebu letos položil g. prof. Jos. Fistravec (žensko učiteljske v Gorici). To je sedaj šesti Slovenec, ki ima izpit iz stenografije (in sicer v Zagrebu).

Prečinske občinske volitve. Vsled razveljavljanja zadnjih občinskih volitev, ki so se vršile začetkom decembra pre. l. so zdaj razpisane nove volitve. Volitve se prično dne 5. novembra in sicer bodo ta dan volitve v podobčinah Bršljin in Doljni Vrh, dne 6. novembra pa v podobčinah Straža in Prečina. Volitve se vrše v Prečini. Agitacija je na vseh straneh jako živahna, toda se vrši mirno in brez posebnega hrupa. Za te volitve so nastale takorekoč tri stranke. V prvi vrsti pride v poštev napredna stranka, za njo klerikalna stranka, ki se pa loči v Vintarjevo in župnikovo frakcijo. Župnik namreč je postal z ozirom na dolgoročno za nepotrebno cerkev previden in se po izkušnjah lanskega leta ne mara to pot preveč eksponirati. Ker vidi in sliši, da razen par tistih možic, ki so Vintarju dolžni, ali sicer v kaki zvezi, v celi občini ne mara nihče za Vintarja, se tudi župnik prav nič ne ogreva zanj, da si ga na javnem shodu v Zalogu priporočala Štembur in Jurc kot oficijalnega kandidata klerikalne stranke. Zato zbira župnik okoli sebe take može, s katerimi upa se rešiti cerkvenih dolgov in v to svrhu se ne mara zameriti tudi ne napredni stranki. Sicer pa izkušnja zadnjih volitev uči, da je naprednim volilcem treba biti jako previdnim pred župnikovimi mrežami. Tudi lansko leto je svečano obljubljal, da ne mara za Vintarja, a ko je nastopil resen čas, je župnik pozabil, komu je trikrat roko dal, da za Vintarja ne bo delal. Torej pozor, ker kakor stvari zdaj stoje, naprednim volilcem ni treba sklepati takih dvomljivih kompromisov. Previdnost je sedaj tembolj na mestu, ker se je med tem tudi »komisar« Golija »spreobrnil« in gre na roko klerikalni stranki. **Glas kmečkega gasilnega društva.** Piše se nam: V odgovor »Slovencu« z dne 8. oktobra t. l. št. 231

bodi povedano to-le: Gasilstvo po deželi je bilo do sedaj tako strašno zanemarjeno, da je pri vsakem požaru nastopalo polnoštevilno in so delovali pri večjih požarih društva složno, kakor en mož. To lahko potrdijo ne gospodje, ki so vsako leto morda po par dni zunaj na deželi, temveč ljudstvo, kateremu so o nešteti požarih obvarovali gasilci ne samo domovja ampak tudi življenje. Kakšna sloga bode sedaj? V gasilnih društvih niso samo zavrženi liberalci in socijalni demokrati, ne — poleg sokola si lahko ugledal orla, poleg mladenci si opazil tudi moža. Vsi ti so delovali složno desetletja, zdaj pa je naenkrat nad 60 društev nevrednih ali nepotrebnih vsakoletne podpore. Zakaj? Zato, ker so podpore zapivala, napravljala pleše, kupavala gasilcem »krepčila« pri požarih itd. Za Boga! Naj vendar gospodje pogledajo, kateri stan je pri gasilstvu najbolj zastopan, potem bodo izprevideli, da gasilci, ki imajo srajco dostikrat od dela premočeno predno pridejo k požaru; tu mu obleka na prsih gori, po hrbtu zmrzuje od potu mokra, ali ne zasluži taki gasilci »krepčila« ne samo v resnici temveč po pravici. Večina gasilcev so delavci in rokodelci. To so možje in fantje, ki puste svoje težko delo, da gredo na nevarnejše delo, reševati imovitejšim imetje in življenje! Ali ne zasluži, da se jih spomni dežela vsako leto enkrat z malimi darom? Vprašajte vendar gospodje, kateri gasilec nima gnotne škode, ker je pri gasilstvu! Prirejanje veselice s plesom. Mnogo društev, katerih prošnje so zavržene, imajo dolgoročno na ceveh, čeladah in na obleki, bodo ravno prisiljena prirediti veselice s plesom, da se rešijo dolgov, potem bodo seveda še bolj liberalni. — Ali kaj naj store? Na kmetih se vendar da vsakemu hračku, ki pride prosit k hiši, vsaj nekaj. Naše kmečke matere ne poznajo nobene razlike. Dobi eden, dobi drugi. Ali ni to prav? Ne! — Eni vse, drugi nič! Pač! Tudi drugi dobe nekaj, namreč: strogo nadzorstvo. Iz nič si morajo vzeti denar in plačati dolgoročno. Če nimajo gasilske obleke, naj pa hodijo v svojih gasit in če nimajo cevi, naj pa v ogenj nosijo vodo, ako pri tem zgore, nič ne de, saj liberalci so že tako namenjeni za ogenj! Vprašamo se pa, kako to, da so šele sedaj zapazili med kranjskim gasilstvom nad 3000 izgubljenih ovac? Ali jih je res toliko? Kaj si vendar storilo ubogo slovensko ljudstvo, da je prišla nad te ta nadloga? Glejte, to so provzročili naši starostje. Zakaj? Ker nadežjo vseh časti položiti k nogam mlademu možakarju, ki je komaj pristopil k gasilec, pa že hoče prvo besedo imeti. Njemu in par mladim na ljubo so dovolili ustanovitvi nepotrebne okrajne zveze. Dobili je čast okrajnega načelnika, a biti hoče še kaj več! Kaj pa pravimo mi kmečki gasilci k temu? Prav imate vi naši starini! Nosite vi čast, ki ste si jo v mnogih letih z zaslugami pridobili, kdor pa vam jamo koplje, padel bode v njo prej ali slej — sam! Vsek si zasluži čast, potem jo šele imej! Tisti pa, ki hočejo krivico dalje podpirati, povemo to: Mi smo sicer revni, pa pošteni in prostovoljni gasilci, preizkušeni res v ognju. Ne zamejate nas, da bo prav tudi za vas!

Iz Novega mesta. Iz dobropo- učenih krogov smo slišali nekaj, a gotovo ne vseh vzrokov, ki so napotili primarija dr. Buha do odpovedi svoje službe v kandijski bolnici, ki se tudi imenuje bolnica »usmiljenih bratov«. V koliko ta človekoljubni naslov odgovarja dejstvu, naj si vsak ustvari sodbo sam. Prijor bolnice je silno domišljavi, trmasti in oholi Fr. Polykarp Vavpotič. Ta človek, ki je razkladal svojo ljudsko- šolsko učenost že dr. Defranceschiju, dr. Strašku in še več drugim zdravnikom, se je lotil tudi dr. Buha. Sprava ga je opozarjal, da se glasom pritožbe strani usmiljenih bratov le-tem premalo klanja. Pozneje je očital primariju, da neki bolnik predolgo že leži v bolnici, češ, da bi ga on, prijor, ozdravil v 8 dneh. V resnici ga je začel »zdraviti«, a po 3 ali 4 dneh se je pred svojimi »uspehi« skril in nadaljno zdravljenje molče prepustil spretnjšim rokam, — vedno poudarjajoč važne in pametne besede, da je on gospodar v hiši, katerega dostojanstva pa mu seveda nihče ne jemlje. Ves posel v bolnici opravlja zdravnik in trije ali štirje dobri in vestni bratje. — O ostalih je bolj molčati; zdravnik se ne sme pritoževati, še manje bolnik. Vendar se zgodi, da si upa kak bolnik stisniti zdravniku v roke listek s pritožbo, da se v sobi pijančuje in razgraja in da se za bolnika poleg zdravnika nihče ne zmeni. Posledica je bolnikova prošnja za predčasni odpust iz bolnice, ne da bi se kedaj izvedelo za vzroke. O molčečnosti na zavodu se trdi, da je popolnoma neznana. Dober znanec v zavodu lahko za vsako bolezen izve. Predrzo vporekanje in omalovaževanje ukazov zdravni-

ka s strani nekaterih bratov opravičuje dvom, ali se zadevni ukazi napram bolnikom v resnici tudi izvrše. Eden najbolj karakterističnih momentov je pač ta, da je prijor predpisal primariju za operacije neporaben, premalo odstoten alkohol, češ, da je sicer operiranje predrago; na zadevno pripombo primarija, da bi bila uporaba slabega alkohola usodna za zdravje in vsak uspeh iluzoričen, se je prijor neverjetno razsrdil, poudarjajoč, da hoče primarij zavod odirati in da mora tako operirati, kot hoče prijor, sicer smatra nasprotno ravnanje za odpoved. Primarij seveda pri teh razmerah ni mogel več ostati na zavodu, podal je odpoved. »Usmiljeni brat« prijor mu je na to zagrozil, da ga bo napravil nemogočega in da bo skrbel za to, da zavod ne bode sprejemal bolnikov, poslanih od dr. Buha v bolnico itd. Potrebno zamezujajo oken je moral zdravnik dokazati s smrtnim padcem bolnika skozi okno, potrebo rednega in vestnega čuvanja bolnika pa z dejstvom, da se je neki bolnik v Krki vtopil. Za uspešno operiranje, pravi prijor, ni treba absolviranih medicinskih študij, zadostuje samo korajžje. Ni zastoj pisal dr. Defranceschi, da se mu je po odhodu preje krvaveče srce olajšalo. In s kakim plačilom ga je zavod, ki mu je žrtvoval svoje najboljše moči, odpustil? Obrekovalo se ga je, da se je od usmiljenih bratov vsega naučil. No, dr. Buh se od njih noče učiti. K molčečnosti še nekaj! Govori se, da je prijor celo zlorabljal spovedne tajnosti; o tem ve več povedati baje prejšnji frančiškanski gvardijan. Da pri teh razmerah ni možno vstrajati nobenemu zdravniku, je jasno. Tako so pregnali »usmiljeni« bratje iz zavoda dr. Defranceschija in dr. Buha, dva najvestnejša in najzmožnejša zdravnika. Žalibog ni pričakovati za bodočnost zboljšanja. — Veritas.

Iz Dragatuša nam pišejo: Zadnje nedeljo se je župnik Novak zopet jezil nad časopisjem, češ, da ga ljudje po nedolžnem obrekujejo. Ne vemo, zakaj hče župnik Novak uvideti svojih napak. Naj vendar pusti politiko in tožarjenje. Naš župnik se menda smatra za svetnika, ker navadno se vendar govori na prižnici o svetnikih in drugih božjih stvarih. Če bi bil župnik res na svojem mestu sedaj bi s svojim prijateljem županom tudi že izposloval semenj v Dragatušu, ki ga je za časa volitev tako zelo obljuboval. Sramotno je tudi, da župnik toliko da na obrekovanje raznih terjatek, ki mu od vseh strani prinašajo razne lažnjive govorice, na podlagi katerih potem sestavlja župnik tožbe.

Iz Oselce v poljanski dolini. Tu pri nas zidamo novo šolo na Trbiji za večji del župnije St. Oselice. Dolga so bila pota, da smo prišli sami do tega in spoznali potrebo šole. Prej smo se sami upirali tej stavbi, ko smo pa mi spregledali in zahtevali, da se naj zida prej ko mogoče, so nam pa delale oblasti zavire. No, zdaj, je stavba že oddana in še to jesen pride pod streho. Prav je tako, da bodo tudi naši otroci deležni vseh dobrot kot jih imajo že drugod. Res, mi kmetje se nič ne pritožimo čez stroške, ki jih bomo imeli s šolo. Grajati pa moramo, da hoče podjetnik nas oškodovati s tem, da se dela vse površno. Gospod Molinaro iz Skofje Loke misli, če je hud klerikalec in prijatelj loškega fajmoštra, da vse sme, tudi nas kmete oškodovati. V začetku, v temelju, kjer mora biti najmočnejši zid, so delali, da Bog pomagaj, brez cementa; kar kamenje so skladali skoraj brez malte drugo na drugo. To so na srečo domačini spoznali in je načelnik stavbine odbora Gledek, ki ima delo nadzorovati, to tudi ustavil in se pritožil. Nato je prišel inženir in se je prepričal, da je bila pritožba resnična. Zavrgel je tudi opeko, da morajo zdaj z drugo zidati. Vse to pa povemo zato, da se boste vedeli kmetje drugod ravnati, ko delate šole in druga taka poslopja. Bodite previdni. Če pošteno plačate, tudi pošteno delo zahtevajte. Tukaj pri nas vam lahko damo zgled. Na nobenega se ne zanašajte, posebno pa na klerikalca ne. Pri nas je bila tudi šola drugemu oddana, pa naš gospod okrajni glavar, ki je velik prijatelj farovžev in klerikalcev, kakor se vidi, je vrtil toliko časa, da se je prve- mu odvzelo in potem oddalo klerikalcu Molinariju, nekemu Lahu v Skofji Loki. Ta si je pa mislil: gospodje so z menoj, gospod glavar pa tudi, lahko tu delam kar hočem in napravi- m lep zaslužek. No, pa se je zmotil. Kaj nam mari gospodje in glavar, saj vemo, da je vsaki le toliko s kmetom, kolikor mora biti. Tisti časi zmeraj bolj minevajo, ko se je imelo kmeta le za tepca in se mu reklo: plačaj, plačaj! Bogu bdi hvala, da je vedno manj taki med nami, ki še slepo na vse verjamejo in se dajo izrabljati. Kar mi delamo z našimi žulji, to hočemo tudi imeti pošteno

narejeno. Kakor smo že prej rekli: kmetje bodite povsod previdni in ne bojte se ne hudiča in ne beriča, ko gre za vaše kravro zaslužene solde.

Podivjanost. Iz Zirovnice na Gorenjskem nam poročajo: V nedeljo 13. t. m. je prišel v gostilno »Pod Stolom« trgovec Viktor Baloh iz Most. V tem trenutku skoči hlapec Franc Medževce, ki služi pri vulgo »Birtiču«, ter brez vsakega povoda sune Baloha ter mu zada globoko zarezo nad desnim očesom. Baloh skoči pokoncu ter vpraša napadalca: »France, zakaj si me udaril?« Na to je dobil Baloh zopet sunek z bodalcem. Zasadil mu ga je pod desno oko ter mu prerezal celo lice pri nosu. Baloh se je hotel ubraniti napadalca ter ga zagrabil za vrat. Napadalec ga je pa prijel za desni palec. V tem se je Baloh onesvestil. Isti večer je napadalec grozil z nožem tudi nekemu drugemu in natakari. Baloh je težko ranjen, ker mu je odtoklo precej krvi. Upamo, da bo napadalec dobil zasluženo plačilo.

Semenj v Zagorju ob Savi. Deželna vlada je na prošnjo občine Zagorje ob Savi dovolila, da se v Zagorju ob Savi vrši semenj, ki pade na dan Sv. Silvestra (31. grudnia) en dan poprej, če pade na kako nedeljo, vsi drugi sejmi se pa bodo v Zagorju ob Savi vedno vršili prihodnji delavnik, če padejo na kako nedeljo ali praznik. Semenj, ki pade na 3. novembra, se bode radi nedelje letos vršil na dan 4. novembra (ponedeljek).

Javni shod Slovencev na Reki. V nedeljo 20. oktobra se je vršil v trgovsko - obrtno domu na Reki shod, ki ga je sklical pripravljalni odbor za ustanovitev Slovenskega društva na Reki. Shoda se je udeležilo lepo število Slovencev z Reke in okolice, kakor tudi deputacija Opatijskega Slov. izobraževalnega in podpornega društva s svojim predsednikom. Razpravljalo se je med drugim v glavnem o cilju društva, namreč ali naj bode samo izobraževalno ali pa tudi podporno in prišlo se je končno do zaključka, da naj se društvo ustanovi po vzoru Slov. izobraževalnega in podpornega društva v Opatiji, katero ravno vsled tega, ker je podporno, tako krasno uspeva in šteje danes po preteku osmih mesecev svojega obstanka, že čez 300 rednih članov. To je pa tudi prav, če se pomisli, da se naši ljudje v tujini kaj radi oprijemajo takih društev, ki jim nudijo poleg izobrazbe v silii tudi primerno podporo. Poglejmo ravno slovensko maso na Reki. Tu pa moramo priti do zaključka, da je za to maso, če jo hočemo sebi prihraniti, potrebno, da se ljudem za denar, ki ga bodo oni sami plačevali v obliki mesečne udnine, v potrebi tudi pomagali v obliki podpore. Drugo pa, kar je glavno, je pa sveta dolžnost naše inteligence, da skrbi, da se ta naš življenj na Reki ne potopi popolnoma v tujem morju t. j. italijanski, madžarski ali nemški narodnosti in da ga še pravočasno reši te nevarnosti. Dolžnost je pa tudi vsakega poedinega Slovenca na Reki in v okolici, ki še malo čuti, da ga je slovenska mati pestovala, da k društvu pristopi in s tem dokaže, da se še vedno zaveda da je sin majke Slave. Danes že pozivamo vse naše ljudi, da se interisirajo za stvar in da gredo v vsakem oziru na roko pripravljalnemu odboru, ki je prevzel to toli plemenito delo, ker združeni koristili bomo mnogo sami sebi in pa stvari sploh raztreseni pa ne koristimo niti sebi, niti drugemu. Torej, rojaki, na noge in združimo se okoli domačega ognjišča, katerega si postavimo v obliki Slov. društva. Med nami naj ne bode razlike, naj ne bode stremjenja po časti, ampak vsak naj se čuti dolžnega, da dela v korist slovenske in slovanske stvari sploh. Poglejmo samo malo čez morje proti Opatiji, kjer žive naši rojaki v bratskem objemu in tako združeni dokazujejo, da niso pozabili svojih dolžnosti, ki jim jih je vsadila v mladosti že v srce dobra naša mati s svojo nesmislo ob postelji. Torej vsi reški Slovenci v eno kolo, bok ob bok z našimi brati Hrvati.

Elektrodiagnostika »Ideal«. Spored za soboto 26., nedeljo 27. in ponedeljek 28. oktobra 1912: 1. Mlade mačke. (Živalska študija. Kolorirano.) 2. Fatalna situacija. (Humoreska.) 3. Ljubezen ribarice. (Amerikanska drama.) 4. Metoda pračloveka. (Groteska.) 5. Strah pred bodočnostjo. (Drama v dveh delih. Slika bogata efektnih slik in zanimivih resničnih momentov.) — Samo zvečer. 6. Ljubezen je tudi bolezen. (Krasna veseloigra.)

Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske. Od 13. do 19. t. m. je bilo 19 novorojenec in 1 mrtvorojenec. Umrlo jih je 18, med temi 7 domačinov in 11 tujcev, in sicer za jetiko 1, vsled mrtvouda 1, 16 pa za različnimi boleznimi. Za tifuzom je zbolel 1, za egiptovsko očesno boleznijo 2.

Samostrelna priprava »Voluharka« za pokončevanje poljskih miš in v krtov ne spada pod določbe orožnega patenta. Iz varnostnih ozir-rov je dovoljena raba tega aparata samo po vrhovih in v sadonosnikih, pri čemer pa je treba posebno paziti na to, da je cev vedno v zemljo in ne kvišku obrnjena. Na kraju, kjer je »Voluharka« nastavljena, mora biti vidno označeno s varilno znamenje. Prodajati se sme samo zanesljivim ljudem, ki se izkažejo z dovoljenjem pristojnega okrajnega glavarstva, odnosno ljubljanskega mestnega magistrata, za kar je treba prositi za vsak slučaj posebej.

Zaradi javnega nasilstva aretirana. Leta 1880 rojeni Rudolf Planinc, po poklicu ključar je pred kratkim prestal zaradi javnega nasilstva osem mesečni zapor. Mož, ki je zelo plačli vdan se je zadnji čas zdrževal v neki gostilni v Kolodvorski ulici. Ko je predvčeršnjem v gostilni nadlegoval goste, so poklicali stražnika. Ker se stražniku ni hotel legitimovati, mu je napovedal aretacijo. Planinc se je nato z vso silo uprl in ga je zamogel stražnik le s pomočjo gostov vkleniti in odpeljati v zapor. Istega dne je bil zaradi javnega nasilstva aretirana že sedemkrat predkaznovani hlapec Franc Žagar, rodom iz Iga. Žagar je po Rimski cesti pokal z bičem tako, da ga je moral svariiti stražnik. To pa že nekoliko pijanemu Žagaru ni bilo prav ter je začel stražniku groziti. Ko mu je stražnik napovedal aretacijo, se mu je postavil v bran in ga vgriznil na desno lice. Med potjo se je Žagar na Turjaškem trgu vlegel na tla in tolkel z rokami in nogami okrog sebe. Šele ko je prišla pomoč in odgonski voz, so ga zamogli odpeljati v zapor. Obadva nasilneža so izročili sodišču.

Slaba šala. Včeraj popoldne sta pod jubilejskim mostom pri poglobljenju Ljubljaniče zaposlena delavca Leopold Humer iz Kala pri Gorici in Mihael Bašelj iz Bukovce pri Kranju zvezala svojemu tovarišu Ivanu Konjarju roke ter ga začela zvezanega vlačiti ob strugi in tako grdo ravnavati z njim, da je za zadobil pri tem lahke telesne poškodbe. Naposled se je sam oprostil iz mučnega položaja in se jima ubranil, potem pa zadevo ovadil policiji, ki je oba »šaljivca« aretirala. Le-ta dva se izgovarjata, da sta to storila za šalo, a muke Konjarjeve so bile pa resnične.

Prijet tat. Včeraj popoldne je bil aretirani dninar Ivan Pavšič, rojen 1881 v Jamu pri Tolmini, ker je nujno sumljiv, da je ukradel posestnici Neži Čičevi na Karolinski zemlji volovsko vprego in kositarsko posodo. Pavšiča, ki je bil že desetkrat zaradi tatvine in goljufije predkaznovan, so izročili sodišču.

Prisiljenec pobegniti. Na Elizabetni cesti je pri zidanju nove cerkve sv. Jožefa pobegnili 24letni prisiljenec Egidij Corf in zidarju Antonu Dečiču ukradel 10 K vredno peletino.

Strela udarila je snoči v hišo g. Treo v Zeljarski ulici št. 9 in napravela na strehi, kakor tudi po sobah precej škode. Pokvarjen je tudi hišni vodovod.

Snoči ob 10. zvečer se je peljal čez Gorenjsko na Češko knez württenberški v družbi princa Windschgrätzja.

Delavsko gibanje. Včeraj se je odpravila z južnega kolodvora v Ameriko 90 Slovencev in 40 Hrvatov; v Zagreb je šlo pa 35 Kočevarjev.

Izgubljen in najdeno. Neki gospod je izgubil rumeno usnjato denarnico, v kateri je imel čez 50 K denarja; neka gđ. pa denarnico z manjšo vsoto. — Policijski stražnik Franc Jurečič je izgubil zlat prstan z rdečim kamnom. — Najden je zastavni listek, na katerem je zastavljena dolga zlata verižica.

Pravi predložniki iz plutovinastega linoleja za reklamno ceno 1 K 80 v za kos! — Znanja firma preprog in pohištva S. Schin c. in kr. dvorni in komorni dobavitelj, Dunaj, l., Bauermarkt 10, 12 in 14, razpošilja, dokler ima v zalogi, samo pri sklicevanju na naš list, po povzetju prave predložnice iz plutovinastega linoleja 70x90 cm velikosti za reklamno ceno 1 K 80 vin., mesto 3 K 30 v za kos. V velikosti 70x115 cm za ceno 2 K 50 v, mesto 4 K za kos, in v velikosti 90x130 cm pa 3 K 50 vin., mesto 6 K za kos. Manj ko 2 komada se ne odda. Do preklica se prodaja tudi pravi, popolnoma preizkušeni plutovinasti linoleum za tlakovanje kuhinj, predsob, koridorov in v kopalnih sob v raznih barvah in z raznimi vzorci po reklamni ceni 4 K 50 vin. kvadratni meter. Vzorci in novi, bogato ilustrirani album za notranjo okrasitev se pošljejo vsakomur ki se sklicuje na naš list, za stonj in poštne prosto.

V kavarni »Central« nastopi danes in naslednje dni kabaretna in glasbena družba »Original The Wehings Ensemble«.

Narodna obramba.

Za Ciril-Metodov obrambni sklad so se nadalje prijavili sledeči p. n. g. in dr.: 1073. Neimenovani iz Gradca, plačala 200 K; 1074. podružnica v Nabrežini, plačala 200 K; 1075. kamen slovenskih realcev abiturientov leta 1912, plačali 165 K 95 v; 1076. podružnica družbe sv. Cirila in Metoda za Dove-Mojstrano, plačala 94 K; 1077. profesor Josip Celestinov kamen, plačano 200 K; 1078. Milkina pušica v Trstu, plačala 40 kron.

Društvena naznanila.

Rodbinske plesne in zabavne večere bo prirejala Narodna Čitalnica v Ljubljani tudi letos. Že dve seziji so se izkazali ti večeri kot zelo prijetne prireditve, polne domače neprijetnosti in animiranosti. Zato je upravičeno pričakovanje, da bodo tudi letos rodbine članov in od njih ali od odbora povabljeni gostje v najobilnejšem številu posekali te prireditve, za katere bodo pripravljene vsi društveni prostori v Narodnem domu. Veselični odbor pripravlja za prvi tak večer, ki bo v soboto 9. novembra, zanimiv in živahen program. Da ne more biti tak večer brez plesa, ni treba poudarjati.

Kovinska zadruga v Ljubljani ima jutri, v nedeljo ob 10. dopoldne, pri Avstrijskem carju (Sv. Petra cesta, prvo nadstropje) izredni občni zbor. Na dnevnem redu je med drugim tudi izvolitev šestih mojstrov v komisijo za preskušnjo mojstrov. Na obilno udeležbo vabi načelnik Valentin Urbančič.

Telovadno društvo Sokol na Viču naznanja vsem gospodinom in gosposdam, ki se hočejo udeleževati plesnih vaj, da se bodo iste vršile vsako nedeljo in praznik ob 3. popoldne v salonu Končanove gostilne v Rožni dolini. Plesna šola se prične v nedeljo 27. oktobra.

Odbor.

»Jugoslavija«, društvo jugoslovanskih slušateljev trgovskih ved na Dunaju, je izbralo na občnem zboru dne 12. oktobra 1912 za zimski tečaj sledeči upravni odbor: Predsednik: Milan Panišič, stud. com.; podpredsednik: Miroslav Pogorelec, stud. com.; tajnik I.: Petar Tafr, stud. com.; tajnik II.: Ivan Ogorelec, stud. com.; blagajnik: Dragotin pl. Bašič, stud. com.; knjižničar: Marin Ferić stud. com. — Naslov društva: »Jugoslavija«, eksportna akademija, Dunaj IX., Bergg. 16.

Prosveta.

Iz gledališke pisarne Danes v soboto 26. t. m. se ponovita Courtelinova tragikomedija »Bou boursin« in pa Blodekova enodejanska opera »V vodnjaku« za par-abonente, ki ju doslej niso imeli prilike videti. Pri predstavi sodeluje orkester »Slovenske Filharmonije«, ki bo med odmore prednašal uverturo v Smetanovo opero »Poljub« in Straussov valček »Pri nas doma«. Med prvo in drugo bo daljši odmor. — V nedeljo popoldan o treh se izven abonmaja za lože par kot prva letošnja otroška predstava v pri- zori »Snežulčica«, zvečer se izven abonmaja za lože nepar tretjič v sezoni poje Wagnerjeva velika opera »Večni mornar«. V torek se prvič na slovenskem odru uprizori Molnarjeva trodejanjska igra »Vrag«. — Po vzhledu zagrebškega gledališča bo ljubljansko že s prvim tednom meseca novembra poskusilo s takozvanimi kronskimi predstavami, pri katerih bo najvišja vstopnina znašala samo eno krono. Z novembrom bo tudi začelo z objavljenimi dijaškimi in ljudskimi predstavami, ki jih spričo početnih težav takoj prvi mesec ni bilo mogoče prirediti.

Zveza slovenskih dram. društev ima jutri, v nedeljo ob 10. dop. pri »Zlatorogu« (Gospodska ulica) svoj ustanovni občni zbor. Posebna vabila se niso razposlala, ker je dobrodošel vsakdo, ki se za stvar zanima. Tudi društvo se ni posebej vabilo, pač pa so »Slov. Narod«, »Dan«, »Edinost«, »Soča« in »Narodni list« prinesli celo vrsto vabil in poročil o tej Zvezi, ki je nepolitična in izključno kulturna. Doslej so prijavila svoj pristop k zvezi: Dramatični društvi v Mariboru in na Jesenicah, dramatični odseki »Sokola« v Vrdeli (Trst), Litiji (Smartno) in Zireh, pevsko društvo »Svoboda« v Idriji, Splošna mladinska zveza v Idriji in slovensko izobraževalno društvo v Opatiji ter »Bratstvo« v Ljubljani. — Jutri, ob 9. dop. je v Narodni kavarni seja pripravljalnega odbora.

Razne stvari.

Izgredi v Bero inu. Iz Berolina poročajo: Včeraj popoldne so se zopet vršili povesni izgredi. Tisočglava množica je demonstrirala po cestah ter razbijala izložbena okna mesarjev. V neki prodajalni so pokradli meso.

Velika eksplozija. Iz Londona poročajo: Eksplozija je razrušila mu- nicijsko tovarno v Halesbure. Šest oseb je bilo ubitih.

Žrtve aviatike. Iz Novega Yorka poročajo: Na letališču v Montgo- mery je smrtno ponesrečil aviatik Louis Mitchell.

Konec senzacionalnega pro- cesa. Iz Novega Yorka poročajo: Po- rotno sodišče se je izreklo, da je po- licijski poročnik Becker kriv umora znanega hazardista.

Žrtve poklica. Iz Lvova poro- čajo: Profesor anatomije na tukajšnji univerzi, dr. Henrik Kadyi, ki se je pri balzimiranju trupla deželnega mar- šala Badenija, inficiral, je včeraj umrl.

Ljubavna tragedija. Kakor smo že poročali, je kapitan ruske carske jahte, admiral Cagin, izvršil samomor. Včeraj je pa skočila njegova prijatelj- ca Tatjana Sokolova z okna svojega stanovanja v drugem nadstropju ter obležala mrtva.

Očeta okradli. Kakor smo že poročali, so v Inomestu aretirali več oseb, ki so bile na sumu, da so po- neverile neki banki večjo vsoto denarja. Zdaj se je izkazalo, da sta sinova Glaba- sa, Kazimir in Stanislav, iz Komar- ceva v Poznanjskem, ukradla svojemu očetu, bogatemu veleposestniku, 200.000 kron ter napravila malo poto- vanje z natakario Schmied.

Napad na smodnišnico. Iz Epe- riesa poročajo: Na tukajšnjem vojaškem vežbališču je neki neznanec streljal na vojaško stražo pri smodnišnici, vendar jo pa ni zadel. Tudi vojaška straža je streljala, pa ne zadela. Napadalec je pobegnil. Stacijsko poveljništvo je iz- dalo ukaz, da naj se vsaka sumljiva oseba, ki se ponoči približa smodniš- nici, aretira. To strogo odredbo, je mestni magistrat s plakati naznanil prebivalstvu.

Nemška nasilstva. Pruska vlada hoče na vsak način zatreti Poljake. Ker ne more na pošten način dobiti v roke poljskih posestev, zato je sklenila na nasilen način razlastiti poljske po- sestnike. V kratkem bodo razlastili posestvo Zlotnik, ki je last bivšega državnega poslanca Stanislava pl. Po- ščinskega. Razlastitev se bo izvršila 6. novembra. In to je kulturna država — Turki so še kavalirji.

Postranski poklic bolgarskega carja. Bolgarski car ima razun svojega glavnega poklica še postranski poklic. Izučil se je namreč kot strojevodja in ima v sedanjih vojni pač dovolj pri- like, da uporabi to svojo izkušnost. Navadno stanuje v železniškem vago- nu. In ko je začela bolgarska armada prodirati proti Mustafi paši, je stopil na lokomotivo in sam vodil vlak. Car je izprašan strojevodja in je torej na- pravil potrebne izkušnje. Enake po- kllice imata tudi nadvojvoda oldenbur- škij Henrik Avgust in vojvoda šlezko- hojštajnski Henrik Ferdinand. Oba sta izprašana kapitana.

Turki streljajo z zastrupljeni- mi šrapneli. Belgradska »Tribuna« poroča: Vsi poročevalci inozemskih listov so obiskali ranjence v vojaški bolnišnici. Vojnim poročevalcem je bil za tolačca dr. Matanovič ter jim pokazal razne interesantne slučaje. Predvsem je pokazal rane, ki so jih dobili ranjenci od turških šrapnelov. Dr. Matanovič je izjavil, da se je po- slednja leta jako intenzivno bavil z literaturo o municiji in študiral po- samezna zastrupljena streljiva, ven- dar pa ni nikjer našel, da bi bil učin- nek tako strašen, kakor je učinek turških šrapnelov, ki so zastrupljeni tako, da je skoro vsako ozdravljenje nemogoče.

Dragoceni kamni bodo dražji. Iz Londona poročajo: Dragoceni kamni postajajo dražji. Dijamanti so vedno dražji in tudi cene barvastih kamnov so od dne do dne višje. Samo v tem mesecu se je cena dija- mantov zvišala za 15 odstotkov. Mine za dragocene kamne le komaj zadoščajo velikemu poprašenju. Največ dragocenih kamnov kupi- jo v Združenih ameriških državah, ker tam nimajo starih družinskih dragocenosti, kakor v Evropi in ker obogateli farmerji in industrialci ja- ko mnogo na to dajo, da okinežajo svoje žene in hčere z velikimi masa- mi precijoz. V poslednjih desetih le- tih so cene dijamantov postale tri- krat višje. Ker so dijamanti od dne do dne dražji, so prišli barvastih dra- goceni kamni in biseri zopet v mo- do. Safiri so za 50 odstotkov dražji in biseri imajo velikansko ceno.

Epizode iz vojne na Balkanu. V bitki pri Dediču je izgubil neki mlad Črnogorec nogo, ki mu jo je od- bila turška granata. Dva bolniška strežnika sta posadila težko ranjene- ga Črnogorca na konja ter ga od- vedla v poljski lazaret. Črnogorec ni izgubil svoje hladnokrvnosti in se oziral po okolicah, kakor bi bil na iz- prehodu. Črnogorske žene, ki so ga srečavale, so mu čestitale k častni ranitvi, a on jim je mirno odgova- rjal: »Bah! Veseli me, da sem štiri Turke pripravil ob glavo! Da sem pri tem izgubil nogo, me prav nič ne boli. Ena noga za štiri glave, mi- slim, ni prav mnogo!« Ranjen biti v

vojni velja pri Črnogorcih za največ- jo čast. Ranjencu čestitajo, kakor da bi dobil najvišje odlikovanje. Z bo- jišča pri Podgorici je šel kakih 60 let stari Črnogorec z ranjeno desno ro- ko, ki je ni mogel niti preglabati. Okoli telesa je imel pas, ki je bil na- polnjen s patroni, na levi rami pa puško. Na potu je srečal Malisora, ki je bil brez orožja. Stari Črnogorec je snel puško z rame, odpel pas s pa- troni ter rekel Malisoru: »Tukaj, vzemi moje posvetno orožje in zdaj pojdi in mašuj me. Glej, da pobiješ mnogo Turkov, sicer te bo moja kri proklinjala!« Malisor se je orožja razveselil kakor majhen otrok; par- krat je poljubil ranjenega in rekel s solzami v očeh: »Upam z božjo po- močjo izvršiti to, kar si mi naročil, in se pokazati vrednega časti, katere sem deležen.

Zapravljanje narodnega pre- moženja se mora imenovati, če se vedno mnogo gospodinji svoj zaklad na perilu s porabo nečistega jedkega mila pri pranju uničuje. Milijoni kron gredo na ta način vsako leto samo vsled nepremišljenosti v izgubo. Je torej resna naloga socialne skrbi, tu pojasnjevati in pred porabo slabih, na videz cenih mil svariiti. Kot naj- bolše milo se je tekom 30 let izkazalo Schichtovo milo, znamka »Jelen«, ki je brez vsakih škodljivih snovi, ima pa pri tem čistilno zmoglost, ki še ni dosežena in nad katero se moramo čuditi. — Tudi pri snaženju kovin- skih predmetov rabijo mnogi jedke čistilne tekočine, mešane s kislinami, katerih trenutni učinek goljufa. V kratkem času se pokažejo madeži in trajne poškodbe, ki imajo svoj vzrok v kislinah, nahajajočih se v čistilnih tekočinah. Kar naj bi krasilo, je za vedno skazeno. Temu nasproti je v prvi vrsti priporočati oljno čistilno sredstvo »Solarine«, ki izvrstno čis- ti, ne da bi čiščeni predmeti najmanj trpeli.

Bolezen mnogojedcev. Proti zagnetenju jeter, zlasti ob majhnem premikanju, je treba zjutraj tešče piti vinski kupico budanske vode, nato se pa dobro izprehoditi. Z večjim premikanjem črev se bistveno pospe- ši obtok krvi v spodnjem telesu, s čim- er kmalu izginejo neprijetne prikaz- ni in ima človek nato občutek kakor da je ozdravel od težke bolezni. Pri- poročajo jo »Lancet«, »British Medi- cal Journal«, »Canadien« in še mnogi drugi ugledni strokovni časopisi Angleške in Amerike. — Dobiva se v lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami. Razpošiljalno ravnateljstvo Franc Jožefovič zdravi- lnihih vrelcev v Budapešti.

Politično in izobr. društvo za dvorski okraj priredi

v torek, 29. oktobra ob 9. zvečer v prostorih restavracije g. Krapeša »Zlatorog« poleg »Narodne kavarne«, Gosposka ulica št. 3

javen shod.

DNEVNI RED:

- 1) Nasilje deželnega odbora. Poroča deželni odbornik g. dr. K. Triller.
- 2) Vojna na Balkanu in poli- tični položaj. Poroča občinski svetnik gosp. Rasto Pustoslemšek.
- 3) Slučajnosti.

Somišljeniki, udeležite se shoda polnoštevilno!

ODBOR.

Telefonska in brzojavna poročila.

VOJNA NA BALKANU.

Jedrenje pred padcem.

London, 26. oktobra. »Times« poroča: Napad na Lozengrad se je pričel ponoči. Jedrenje gori. Bolgar- ske čete so zavzele desno obrežje Marice ter so iz pozicij 5 km od Jedrenja bombardirale mesto. Več granat je eksplodiralo v ulicah. Ko- dvora. Glavni bogarski voji pa stoje čevalec je mnenja, da bo mesto padlo tekom dveh dni.

Sofija, 26. oktobra. Izpred Jedre- nja prihaja vest, da je ena bolgarska baterija začela bombardirati mesto Jedrenje samo. Del mesta so začeli goriti. Vsak hip pričakujejo, da se mesto vda.

Prodiranje Srbov. — Srbsko-bol- garska armada zavzela Štip. — Srbi zasedli Ferizović, Vučitrn in Gilan. **Belgrad, 26. oktobra.** Uradna »Politična korespondenca« poroča, da je izvršila srbska armada z za- vzetiem Kumanova in Sjenice svojo prvo nalogo. Za srbske čete, ki so se- daj že skoro cel teden v neprestanih bojih prodirale proti Kumanovu, je treba sedaj kratkega odmora. Med tem se bodo srbske čete združile, da nastopijo skupno prodiranje proti

Skoplju, kjer je pričakovati prve od- ločilne bitke med Srbi in Turki.

Belgrad 26. oktobra. Do sedaj uradno še nepotrjena vest pravi, da je južna kolona srbsko-bolgarske ar- made pod generalom Štepanovićem zavzela tudi že mesto Štip ter da pro- dira proti Velešu (Köprili). Ta arma- da bo najbrže odrezala glavno tur- ško armado v Skoplju od ostale Ma- kedonije.

Belgrad 26. oktobra. Včeraj zve- čer so zavzeli Srbi Ferizović. Po hu- dem in krvavem boju so zavzeli tudi Vučitrn in Gilan.

Carigrad, 26. oktobra. Vojno mi- nistrstvo potrjuje vest, da so Srbi v posesti Prištine. Zveza Skoplje-Mi- trovica je pretrgana. Tudi železniški promet kakor tudi telefonski promet, je popolnoma ustavljen.

Padec Lozengrada (Kirkilise).

Carigrad, 26. oktobra. Uradno se utemeljuje padec Lozengrada in des- nega krila turške armade pod Muk- tarpasom s tem, da je egiptovski princ Azis izvršil s svojo kavalerijo na- pačne manevre. Javerpaša in Togut- šefketpaša sta na desnem krilu v iz- redno dobri poziciji. Tudi levo krilo pri Černemu in centrum sta zelo močna. Vedno prihajajo novi trans- porti azijskih vojakov. Turška vlada je pospešila koncentracijo turške ar- made. Vsak dan pride v Evropo ka- kih 13.000 vojakov iz Azije.

Sofija, 26. oktobra. Ministrski predsednik Gešov se je izjavil proti korespondentu dunaj. kor. biroja, da so bile v Lozengradu zbrane naj- boljše turške čete in najboljši gene- rali. Soditi pa je z vso gotovostjo, da bo velikanska zmaga Bolgarov pri Lozengradu vplivala na turško ar- mado, demoližujoče ter da ne bo našla potrebnega odpora, da vzdrži svoje pozicije pred Carigradom.

Padec Kumanova.

Niš, 26. oktobra. (Ob 7. uri 36 minut. Od našega posebnega poro- čevalca.) O bitki pri Kumanovu pri- hajajo v glavno taborišče še nasled- nje podrobnosti: Bitka je bila največ- ja, kar jih je doživela srbska armada v tej vojni. V sredo ob pol 3. je ena turška divizija v gosti megli napadla srbske voje, ki so bili razpostavljeni 6 do 8 km severno od mesta, ter so prodirali proti jugu. Napad turških čet je prišel za srbsko armado delo- ma nepričakovano. Vnela se je stra- hovita krvava bitka. Srhom se je po- srečilo kljub nenadnemu napadu vzdržati svoje pozicije. Razumljivo je, da so imeli Srbi zelo velike izgu- be. Končno se je posrečilo srbskim vojem ustaviti prodiranje Turkov. V noči od srede na četrtek se je po- srečilo prodreti srbski pehoti nekako ob 1. uri proti turškimi okopom. Dve uri neprenehoma se je vršil ponoči najlutejši boj, ki pa je ostal neodlo- čen. Ob 6. zjutraj so začeli Srbi na celi črti prodirati. Boj je otvorila srbs- ka artilerija ter je s svojim izbor- nim streljanjem že od početka boja razbila več turških topov. Trška ar- tilerija je bila v izredno dobrih pozi- cijah. Zato se je boj zavlekel. Med tem je srbska pehota nekočkrat v silnih naskokih vzela več turških utrdb. Med trdovratnim bojem se je posrečilo Srbom pregnati Turke iz njihovih pozicij ter so vzeli pozicijo za pozicijo. Do 10. dopoldne so pre- gnali Srbi Turke z obrežja reke Li- povske in iz Kumanova. Treba je bi- lo še zavzeti vrhove na desnem bre- gu Lipovke, na katerem so se zbrali Turki.

Zopet je srbska pehota nasko- čila te turške pozicije ter se ji je po- srečilo do 1. popoldne pregnati tudi te čete. Ko se je začelo sedaj turško vojaštvo umikati so potisnili Srbi za njim. Turki so se začeli umikati v divjem begu. Umaknili so se približ- no do 12 km južno od Kumanova pro- ti Skoplju. V teh bojih ni bila enga- žirana cela srbska armada. Prestolo- naslednik je osebno vodil napade in se izpostavljal osebni nevarnosti. Turška armada je štela okrog 30.000 mož. Razvrščena je bila po izredno močnih pozicijah.

Turki so pri svojem umikanju zažgali vse vasi. Borba med zasledu- jočimi Srbi in umikajočimi se Turki je bila na več krajih strahovito krva- va. Pogosto so se vršili boji oko v oko ter so Srbi z bajoneti morali za- vzeti pozicije ustavljaajočih se Tur- kov. Boji so postali na večjih krajih tako luti, da so se vojaki sprili z rokami in se davili ter klali z noži. Srbska artilerija se je v teh bojih si- jajno obnesla. Trije eskadroni turške konjenice, ki so napadli srbske čete so poginili. Atakirali so srbsko pe- hoto, predno pa so pridrevli do srbs- kih pozicij, so jih karteče iz srbskih topov do zadnjega moža uničile. Turkov je padlo nad 5000. — Srbske izgube znašajo okrog 2000. Izmed Srbov je ubit en polkovnik, ranjena sta dva polkovnika in ubiti in ra- njenih je tudi več bataljonskih po- veljnikov in mnogo nižjih častnikov. Vojno razpoloženje v srbski armadi se je silno dvignilo, na turški strani

pa je opaziti splošno demoralizacijo.

Niš, 26. oktobra. Med umikanjem turških postojank pred srbsko armado so Turki rušili vse srbske vasi, skozi katere so prišli in morili vse kršćansko prebivalstvo. V posameznih selih so se vršili strahoviti masakri. Otroke so rezali pred očmi mater, ter dajali kose mesa, da bi jih matere zavživale. Godile so se tudi druge nepopisne grozovitosti.

Kumanovo.

Niš, 26. oktobra. (On našega posebnega poročevalca.) Pri Kumanovu so se zlasti vrlo bili prostovoljci, ki so zlasti na Goricevemu izvajali čudeže hrabrosti in smelosti. Kot prva sta pričela z atako 7. in 18. pehotni polk ter prisilila arnavtsko četo, da se je vdala. Arnavti so sneli z glav svoje bele čepice in jih natakli na bajonete kot znak, da se hočejo vdati. Srbi so jim verjeli. Ko so pa prišli na 15 korakov blizu, so Arnavti ustrelili, nakar so se Srbi z vso ljutostjo zagnali na Arnavte ter jih z bajoneti do zadnjega potolkli. Kmalu nato so se Turki jeli umikati, sprva bolj počasi in redno, kmalu se pa je umikanje izpremenilo v divji, neredni beg. Del turške armade se je umaknil proti Skoplju, drugi del pa proti Ovcjemu polju. Turki in Arnavti so na begu metali od sebe puške, municijo in tornistre.

Proti Carigradu.

Carigrad, 26. oktobra. Vojni minister Nazimpaša ki je obenem generalisimus turške armade in turški minister za javne gradnje Salihpaša, sta odpotovala včeraj popoldne v Jedrenje. Zvečer so prispeli velikanski transporti ranjencev v Carigrad.

Sofija, 26. oktobra. V vojaških krogih zatrjujejo, da so prednji bolgarski voji cernirali Jedrenje. Bolgarska armada bo udarila naravnost proti Carigradu. Glavno taborišče bolgarske armade prestavi v kratkem iz Stare Zagore na turška tla. V Stari Zagori prirejajo junaku zadnjih dni pri Lozengradu. Radku Dimitrijevu velikanske ovacije. Bolgari so se borili pri Lozengradu 3 dni z levjo hrabrostjo. Častniki in vojaštvo se je preživljalo med tem časom s samimi suhojari in vodo. Ko so se prednje trdnjave Lozengrada udale, se je razvila velika bitka med kurdijsko in bolgarsko konjenico. Kurdijska konjenica je hotela prodrati skozi ozke bolgarske čete, ki so tesno obkoljevale mesto. Vnel se je krvav boj, v katerem je bila kurdijska konjenica pograna nazaj.

V Lozengradu so vjeli Bolgari 20.000 Turkov, med njimi princa Abdul Ahila ter turška paši Nazlim in Muktar pašo.

Jedro bolgarske armade se pomika čez Bunar pašo in Vizo proti Carigradu. Tam je odrezalo vojaštvo, ki prihaja od obali Črnega morja Turkom povratek. Pričakovati je v najkrajšem času odločilne bitke, ki za Turke ne more biti ugodna.

Bolgarska civilna uprava v Turčiji. Sofija, 26. oktobra. Za župana Mustafapaše, ki se imenuje sedaj Ferdinandovo, je bil imenovan od bolgarske vlade profesor sofijske gimnazije Razbojšikov.

Jedrenje.

Sofija, 26. oktobra. V dobro poučenih krogih trde, da so Bolgari včeraj po krvavi boju zavezali Pašo Bunar tik jedrenjskega kolodvora. Glavni bolgarski voji pa stoji že komaj 4 km od kolodvora.

Sofija, 26. oktobra. Tu se potrjujejo vesti, da Jedrenje gori. V vojaških krogih zatrjujejo, da bodo Bolgari vzele Jedrenje z naskokom.

Carigrad, 26. oktobra. Poveljnik posadke v Jedrenju je razglasil nad mestom obsedeno stanje. Prebivalcem je prepovedano kupovati živila v večjih množinah. Bolniki, starci, žene in otroci morajo zapustiti mesto, če nimajo živil vsaj za dva meseca. Vse sumljive osebe so bile izgnane. Vsi prebivalci, ki ostanejo v mestu, so oboroženi. Vse osebe, ki bi razširjale vznemirjujoče vesti, bodo postreljene.

London, 26. oktobra. Reuterjev biro poroča iz Sofije, da bolgarska artilerija od včeraj popoldne že bombardira Jedrenje. Velik del mesta je zgorel. Bolgari so zavzeli tri trdnjave, med temi veliko trdnjavo Baraš, kjer so vjeli 1800 Turkov. Vzele so tudi trdnjavo Havarat in utrdbo Sufilar. Na jedrenjskem kolodvoru so nastopile že bolgarske železničarske čete službo.

Zavzetje Prištine.

Belgrad, 26. oktobra. Iz Prištine poročajo uradno, da se je izvršil prihod srbskih čet v Prištino z velikimi slovesnostmi. Srbsko duhovništvo in večina prebivalstva je srbsko vojsko pričakovalo pred mestom. Protu je pozdravil poveljnika srbskih čet in Srbe kot osvoboditelje. Srbska vojska se je ustavila na Kosovem polju pri grobu sultana Murata. Duhovniki so služili božje službe za ju-

nake, ki so padli leta 1369. na Kosovem polju. Vojni načelniki so nagovarjali svoje oddelke ter slavili pomen, ko so stopili srbski vojski zopet na zgodovinska tla Kosovega polja. V Prištino so dospeli Arnavti iz Labskega okraja ter oddali orožje, češ da se nočejo več boriti proti Srhom. Srbi so napravili v Prištini velik plen. Vse hiše in djamijske so prava skladišča orožja in hrane.

Niš, 26. oktobra. Srbi uvajajo v vseh zasedenih mestih in okrajih sproti srbsko civilno upravo. Tako so uvedli v Prištini, v Novem Pazaru in Kumanovu okrajne načelnike. Pošta in brzojavni urad delujeta redno. Včeraj je dospelo iz Novega Pazara v Belgrad prvo pismo srbskega poštnega urada s srbskimi znamkami. V Novem Pazaru je imenovan za okrajnega poglavja Andrija Jovanović.

Po zavzetju Novega Pazara so drugo jutro poskusili Turki zopet napasti mesto. Srbski voji pa so Turke z velikanskimi izgubami odbili, ter so Turki pustili na bojišču veliko število mrtvih in ranjenih.

Niš, 26. oktobra. Srbske prednje straže stoje tik pred Skopljem. Vest, da je Štip zavzet se doslej uradno še ne potrjuje, pač pa pričakujejo vsak hip tozadevnega oficijalnega poročila.

Vpljenjena turška zastava.

Belgrad, 26. oktobra. V glavno srbsko taborišče v Vranju so prinesli zastavo 7. turškega kora, ki jo je v bitki na gori Rujan izvil iz rok turškega praporščaka korporal Spasoje Bačković pri 4. pehotnem polku, imenovanem po kralju Stepanu Nemaniju.

Kreta.

Atene, 26. oktobra. Bivši ministrski predsednik Stefan Dragumis je bil imenovan za generalnega gubernatorja na Kreti. Dragumis je že dospel na Kreto.

Atene, 26. oktobra. Upravni komite na Kreti je poslal grškemu ministrskemu predsedniku v imenu kretskega ljudstva brzojavne čestitke k sijajnim zmagam grške armade. Skoplje pred padcem.

Niš, 26. oktobra. Snoči je jelo iz Skoplja bežati Turško prebivalstvo. Splošno se sodi, da je padec Skoplja neizogiben in pričakuje se, da bo mesto brez večjega odpora padlo v srbske roke že v najkrajšem času.

Srbski plen.

Belgrad, 26. oktobra. V sredo so Srbi uplenili trideset turških topov in veliko množino municije. Srbski vojske v zmagonosnem pohodu pomikajo proti jugu in Turci beže pred njimi brez večjega odpora. Včeraj so Srbi uplenili devetnajst vozov municije, osemnajst topov in sedemnajst mitraljev.

Pred padcem Skadra.

Kotor, 26. oktobra. Do sedaj še ne potrjena vest pravi, da so Turki predali Skader Črnogorcem. Kralj Nikolaj sam je prevzel predajo te važne turške postojanke.

Cetinje, 26. oktobra. Glasom poročil, ki prihajajo od črnogorske armade pred Skadrom, je Esadpaša včeraj popoldne ponudil kapitulacijo Skadra. Kot pogoj za kapitulacijo je zahteval časten odhod. Kralj je prišel zaradi tega v Riko, da se udeleži pogajanj. Baje je Esadpaša ponudil prodajo mesta, ker bi se bilo sicer prebivalstvo uprlo.

Pred Skadrom.

Rieka, 26. oktobra. Armada generala Martinovića je osvojila bregove zahodno od Taraboša, ki dominirajo nad glavnimi turškimi pozicijami. Armada kraljevića Danila je od severovzhoda prodrla do Vraka in stoji zdaj pri Stojcu, pet km od skaderskih šanc. Črnogorci so danes jeli obstreljevati kader s težkimi topovi.

Turki baje prično z ofenzivo.

Carigrad, 26. oktobra. Turški listi poročajo, da bo turška armada pričela z ofenzivo proti Lozengradu, da bo turško brodoge jelo obstreljevati bolgarsko obrežje in da se bo na Bolgarskem ozemlju izkrcala velika turška armada.

Ob gališko-ruski meji.

Dunaj, 26. oktobra. Iz Galicije prišajo dunajski listi v zadnjem času čudna poročila. Listi pravijo, da je opaziti, odkar se je začela vojna na Balkanu med enim delom prebivalstva veliko vznemirjenje. Na Ruskem Poljskem agitira zlasti socialistična stranka, ki pravi, da more vplivati vojna na Balkanu tudi na razmerje med Avstro-Ogrsko in Rusijo ter da je treba vse pripraviti, da v tem slučaju izbruhnejo nemiri, kakršni so sledili svoj čas rusko-japonski vojni. Ta

agitacija se je baje razširila tudi v Galicijo ter je opaziti vznemirjenje zlasti med mladimi ljudmi. Sedaj se da pa naenkrat konstatirati to strašno nevarno panslavistično gibanje, ki ga podžiga neoslavistični komite v Varšavi (?). V preteklem tednu je sedelo za španskimi stenami Iovskega deželnega sodišča nič manj kakor 60 ruskih špijonov (?). Očividno so vse te vesti samo mahinacija gotovih krogov, ki bi radi skali dobro razmerje med Avstro-Ogrsko in Rusijo.

Katastrofalni dogodki za Turke se bližajo.

Staro Zagoro, 27. okt. (od našega posebnega izvestitelja). Operacija vzhodne bolgarske armade, ki ima namen popolnoma uničiti turško vojsko, so že toliko napredovale in se nadaljujejo s toliko energijo, da lahko koliko mi je od cenzure dovoljeno, trdim, da se bližajo za Turke katastrofalni dogodki.

Panika v Carigradu.

Carigrad, 26. oktobra. Fatalne vesti z bojišča so izzvale v vladnih krogih veliko paniko. Vse mesto je v veliki razburjenosti, deloma zaradi slabih vesti z bojnega polja, deloma pa tudi zaradi bojazni, da bi Mladoturki vprizorili, v teh nevarnih časih novo revolucijo. Neprestano prihajajo vlaki z ranjenci. Govori, se da je med ranjenimi vojaki tudi mnogo bolnikov. Zato se širi vest, da v turški armadi razsajajo tudi kužne bolezni.

Prodiranje Bolgarov.

Carigrad, 26. oktobra. Uradno se potrjuje vest, da so Bolgari zasedli Kočano.

Sofija, 26. oktobra. Bolgari so zavzeli mesto Pekčevo.

Prodiranje Grkov.

Carigrad, 26. oktobra. Turški listi poročajo, da se je vnela huda bitka pri Greveni z grškimi četami. Bitka še ni odločena.

Židi za bolgarsko armado.

Sofija, 26. oktobra. Veliki rabin židovski je odredil, da se vrše po vseh molitnicah molitve za zmago bolgarskega orožja. Tudi židi nabirajo prispevke za ranjence.

Srbski ranjenci.

Belgrad, 26. oktobra. Včeraj je dospel sem tretji transport srbskih ranjencev, ki so jih oddali v bolnišnice.

Carina na blago provenijence o balkanskih držav.

Carigrad, 26. oktobra. Turška vlada je zvišala carino na blago, ki prihaja iz dežel balkanske zveze, na 100%.

Častna straža na grobu carja Lazarja.

Belgrad, 26. oktobra. Iz Prištine javljajo, da je srbska vojska ob Tulbah na Kosovem polju postavila na grob srbskega carja Lazarja, ki je padel v bitki na Kosovem, častno stražo.

Duma.

Petrograd, 26. oktobra. Ruska ljudska zveza je izdala poziv na volilce, da naj volijo samo poslance »Črnih 100« v duma, da prisilijo vlado, da poseže v balkansko vojno v prilog balkanskim državam.

Ferdinand Burg.

Dunaj, 26. oktobra. V dvornih krogih zatrjujejo, da bo cesar v najkrajšem času podelil ženi bivšega nadvojvode Ferdinanda, ki se je poročil s Czubrovo, baronstvo, ter da bo pri tej priliki bivši nadvojvoda Ferdinand, ki se piše sedaj »Ferdinand Burg« rehabilitiran.

Smrt deželnega poslanca.

Brno, 26. oktobra. Moravski deželni poslanec dr. Schromota je danes zjutraj umrl.

Manifestacije za vojno v zagrebškem gledališču.

Zagreb, 26. oktobra. Včeraj so vprizorili tu Verdijevo opero »Maškerada«. Med opero je prišlo do velikanskih manifestacij za balkanske države. Še predno je začela igrati godba ouverturo, je galerija začela ploskati in klicati: »Zivel balkanski saves«, Kapelnik je trikrat poskusil pričeti s ouverturo in je moral dvakrat prekiniti godbo. Po vsakem prizoru so se ponavljale manifestacije. Ko je bilo končano 3. dejanje je zapelo občinstvo pesem »Hej Slovani«. Občinstvo na parketu in v ložah je stalo poslušalo pesem. Celo v gledališču navzoči korni poveljnik Gerba se je dvignil s sedeža, ter pasivno poslušal himno. Bivši ban Tomašić, ki je bil v svoji loži z rodbino je stojel poslušal petje. Naenkrat je pridružio v gledališče nad 50 mož policije, kiso začeli preganjati občinstvo na galeriji in na balkonu. Pri tem je policija aretila 6 dijakov. Občinstva se je polastilo strahovito razburjenje. Začeli so kričati: Doli s

tirani, proč s Cuvajem. Le počasi je policija izpraznila gledališče. Toda na ulici so se nadaljevale demonstracije.

Jukić.

Zagreb, 26. oktobra. Danes ob 4. zjutraj je predsednik sodnega dvora Wendler naznanil Jukiću, da je pomoščen, in da je sodni dvor izpremenil njegovo kazni v dosmrtno ječo. Pol ure kasneje so Jukica s močno eskorto prepeljali na kolodvor in od tod v znano kaznilnico v Lipoglavi.

Ogrska opozija.

Budimpešta, 26. oktobra. Eksekutivni komite ogrske opozije ima v ponedeljek pri Kossuthu sejo, v kateri bo sklepal o taktiki opozicije v seji državnega zbora dne 30. t. m. ter o demonstracijah povodom cesarjeve prihoda. Opozicija hoče vlado prisiliti, da postavi vojaški korдон. Vlada hoče to sejo s poloh preprediti. Najbrže bo opozicija sklenila tudi, da hoče provocirati vojaško silo celo med delegacijskim zasedanjem. Tudi naj se uprizariti velika demonstracijska manifestacija za cesarja. Vlada bo spreved in bakljado prepovedala, nakar bodo opozicionci najbrže demonstrirali v posameznih gručah. Tudi kose bo vršil prestolni govor namerava uprizariti opozicija velike demonstracije.

Socijalni demokrati in vojna.

Sarajevo, 27. okt. Za jutri so sklicali tu socijalni demokrati veliko zborovanje, na katerem hočejo protestirati proti vojni na Balkanu. Vlada bo to zborovanje najdrže prepovedala.

Novo svaštvo.

Bukarešt, 27. okt. List »Adeverul« poroča, da je projektiran zakon med najstarejšim sinom romunskega prestolonaslednika Karolom in najstarejšo hčerko ruskega carja Olgo.

Italijanski konzulat v Solunu.

Solun, 26. oktobra. Na italijanskem konzulatu je zopet razobešana italijanska zastava.

Goljuj — Opat.

Brno, 27. okt. V samostanu Nova Rise je izginil opat Drapalik. Danes je sodna komisija prišla v samostan, ker domnevajo, da je z opatom izginilo skoro vse samostansko premoženje.

Današnji list obsega 20 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.
Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Zdravniško priporočeno.

Ako se zaradi nezadostne ali pomanjkljive prehranite ali iz kakih drugih vzrokov otroci ne morejo prav razvijati, nobeno drugo redilno sredstvo ne zasluži večjega zaupanja nego Scottova emulzija iz ribjega olja, ki se je izborna obnesla za tvoritev in utrjevanje kosti in za jačanje telesa. V njej obsežene redilne snovi pospešujejo rast krepkih, ravnih kosti in podpirajo ves razvitek tako, da bodo otroci kmalu dobre volje in veseli capljali okoli. Otrokom ugaja Scottova emulzija; z veseljem uživajo sladko, smetnasto zmes.

SCOTTOVA EMULZIJA

je že skoro 40 let uvedena po vseh državah, odreja jo pre-mnogi zdravniki, ker je v vsakem oziru, za neslavljen in učinkovit izdelek.

Cena originalni steklenici 2 K 60 v. Dobiva se po vseh lekarnah. Proti vpošiljavi 60 v. v pisemnih znamkah do-bite od trditve SCOT & BOWNE, d. r. o. s. z. na Dunaju VII. sklicevaje se na naš list enkratno vpošiljatev poit kušnje od kake lekarne

Unec, dne 25. oktobra 1912.

Ceno domače zdravilo. Za uravnavo in ohranitev dobrega prebavljanja se priporoča raba mnogo desetletij dobro znanega, pristnega »Mollovega Seidlitza-praska«, ki se dobi za nizko ceno, in kateri vpliva najbolj trajno na vse težkoče prebavljanja. Originalna škatlica 2 K. Po poštnem povzetju razpošilja ta prašek vsak dan lekarnar A. Moll, c. in kr. dvorni zalagatelj na Dunaju, Tuschlauben 9. V lekarnah na deželi je izrecno zahtevati Mollov prepat, zaznamovan z varstveno znamko in podpisom. 1 19

Varujte se

ponaredb,

ki niso »FLORIAN« in zdravju ne koristijo!

Kdor živi,
Zabi tešav;
Danes vesel je,
Jutri bo zdrav!

Naslov za naročila: »FLORIAN«, Ljubljana.

Postavno varovano.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 26. oktobra 1912.

Termin.

Pšenica za oktober 1912.	za 50 kg	11-10
Pšenica za april 1913	za 50 kg	11-95
Rž za oktober 1912	za 50 kg	10-05
Rž za april 1913	za 50 kg	10-58
Oves za oktober 1912	za 50 kg	12-28
Oves za april 1913	za 50 kg	11-40
Koruza za maj 1913	za 50 kg	8-12

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306-2 Srednji zračni tlak 736 mm

okt.	čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
25.	2. pop.	727-1	5-9	sl. jug	dež
26.	9. zv.	728-6	5-4	sl. jvzh.	del. jasno
26.	7. zj.	732-1	2-2	slab jug	megla

Srednja včerašnja temperatura 49°, norm. 8-7°. Padavina v 24 urah 17-6 mm. Sinoči nevihta.

Zahvala.

Za obilne dokaze presrečnega sočutja povodom smrti našega predragega sinčka, bratca

Slavka

učenec IV. b razreda II. drž. gimnazije, kakor tudi za mnogobrojno spremstvo k večnemu počitku, izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znanecm najiskrenejšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo vsem darovalcem prekrasnih vencev za njih ljubeznjivost. Zahvaljujemo pa se tudi čast. župniku, g. ravnatelju Šritofu, g. kateheti, g. profesorjem, kakor tudi gg. tovarišem na prijaznem spremstvu.

Unec, dne 25. oktobra 1912.

3896 Rodbina Gnezda.

Prevara ali sugestija?

Že dolga leta dajo občinstvu ustne vode, ki so prav lepo parfimirane. Občinstvo jih rabi in jih označuje za prav dobre, ker imajo prijeten okus, ne da bi pa tudi pomislilo, ako imajo sploh kako medicinsko vrednost. Ako bi ljudje o tem premišljevali, bi ne polagali poglavitne vrednosti samo na okus, nego bi vprašali tudi po razkužujočih sestavinah. — Tudi ni vseeno, ako ustna voda neprijeten vonj zakrije ali pa ga resnično odstrani. Dobra in učinkovita ustna voda naj ne parfumi samo, nego naj tudi uniči vse nalezljive snovi, odstrani neprijeten vonj in vendar osvežuje.

Po teh načelih je napravljen lysoform s poprovo meto. Lysoform s poprovo meto prekaša po znanstvenih preiskavah po učinku kšestrah doslej za najboljše znane ustne vode. Beli zobe! Ker za korezen ustne vode potrebujemo samo 10 kapljic lysoforma s poprovo meto, izhajamo z brizgalno steklenico polne 3 mesece. Izredno ceno in izdatno.

Originalna brizgalna steklenica lysoforma s poprovo meto stane K 1-60 po vseh lekarnah in drogerijah.

Zanimivo knjigo o »Zdravju in desinfekciji« Vam pošljem gratis in franko. A. C. Hubmann, referent »Lysoformwerke«, Dunaj, XX., Pertaschgasse šteč. 4.

Slovinci in Hrvatje.

Dne 20. oktobra t. l. so zborovali v Ljubljani zastopniki hrvaške stranke prava in slovenske klerikalne stranke. Zborovali so sicer pri zaprtih durih in v najožjem krogu, vendar kaže značaj objavljenih govorov, da je imelo to zborovanje manifestacijski namen ter se je z njim hotelo potrditi, da je slovenska klerikalna stranka vstopila v vrste hrvaške stranke prava in v celoti sprejela njen državnopravni program iz leta 1894.

V zgodovini slovenske klerikalne stranke je ta sklep vsekakor pomemben. S tem sklepom je namreč klerikalna stranka popolnoma zapustila svoje tradicionalno stališče in zatajila svojo preteklost. Do 20. oktobra t. l. je bila slovenska klerikalna stranka vedno samo politična organizacija, ki ni imela absolutno nobenih državnopravnih zahtev, ki je bila v narodnem oziru tako mlačna, kolikor je v danih razmerah sploh mogla biti in ki je vse svoje moči posvečala edino-le utrditvi duhovskega gospodstva nad Slovenci. Za vsa prizadevanja zblizati Slovence in Hrvate je vedno imela samo dobrohotno-ironičen nasmehek, časih se celo krivavo norčevala iz teh prizadevanj — n. pr. takrat, ko je poskušal sedanjí ljubljanski župan dr. Tavčar ustvariti tesnejšo zvezo med hrvaško stranko prava in med slovensko napredno stranko in je bil izvoljen v načelstvo hrvaške stranke prava — ter je sploh ne samo skeptično nego tudi prav neprijazno gledala na Hrvate, ki so se ji preveč zavzeli za svoje državno pravo in za svoje narodne pravice in vse premalo za cerkvene interese. Treba je le pogledati v »Rimskega Katolika« zloglasnega spomina, treba je samo čitati, kako je n. pr. mali Mahnič napadal velikega Strossmayerja, pa se spozna stališče, ki so je zavzemali slovenski klerikalci specijelno napram Hrvatov in Jugoslovanom sploh. In treba je le pogledati, kaj je pisal »Slovenec« in kaj so govorili klerikalni veljaki o reški resoluciji in o veleizdajniškem procesu, pa se spozna, kako bistveno drugačni nazorov so bili do zadnjega časa.

Ni namen teh vrstic preiskovati, zakaj so klerikalci tako naenkrat spremenili svoje staro stališče in kaj jih je napotilo, da so zdaj naenkrat pripoznali tisto hrvaško državno pravo, čegar prvi glasnik med Slovinci je bil pokojni publicist Podgoršek, ki so ga klerikalci prav zaradi tega odurno zasmehovali. Pred nami stoji dejstvo, da so slovenski klerikalci akceptirali hrvaški državnopravni program in se zavezali delati na njega uresničenje, torej za državnopravno združenje Slovencev in Hrvatov v eno upravno celoto v okviru habsburške monarhije.

Z ozirom na vso preteklost klerikalne stranke, z ozirom na notorično verolomnost te stranke in na neštevilna narodna izdajstva, ki jih je že zakrivila, je pač naravno, da nima napredna javnost prav nobenega zupanja v najnovejšo klerikalno državnopravno stališče. Nihče ne verjame, da imajo klerikalci z združenjem s hrvaško stranko prava resne in poštene namene, vsakdo vidi v tej najnovejši programatični deklaraciji le eno tistih realopolitičnih potez, ki so doslej slovenskemu narodu kakor slovanstvu samo škodovali. Toda nekaj, četudi morda samo moralne koristi bo ta korak zblizanju Slovencev in Hrvatov le prinesel, če tudi to morda ni v intencijah slovenske klerikalne stranke, nekaj vendar bo to le napeljavalo na mlin slovensko-hrvaškega združenja. Doslej so klerikalci vse delo za to zblizanje prepuščali narodnim in naprednim strankam, odslej bodo morali kolikor toliko pomagati. Doslej smo bili naprednjaki edini zastopniki slovensko-hrvaškega združenja, odslej se bo lahko reklo, da stoji v tem taboru tudi najmočnejša slovenska stranka. Napredek je pa tudi v tem, da se je hrvaška stranka prava približala Slovincem, kajti dozdaj ni nikoli dejansko pokazala posebne vneme za slovensko stvar.

Če pogledamo sedanje razmere na slovenskem jugu in jih primerjamo z razmerami, ki so vladale tod pred dobrimi sto leti, se nam pokaže prav vesel napredek. Kako je bilo pred dobrimi sto leti! Južno od Save je vladal Turek, severno od Save Nemec. Jugoslovanski narodi, Slovenci, Hrvatje, Srbi in Bolgari so bili brezpravní sužnji. Niti narodne zavednosti še niso imeli. Živeli so, ne da bi se drug za drugega menili, ne da bi se poznali, sama provincijalna in verska nasprotja so jih navdajali. Na Slovenskem je vladalo popolno mrtvilo in ravno tako tudi na Hrvaškem. Narod hrvaški je živel v fevdalni in vojaški sužnosti; Hrvaška ni bila narodna država, nego fevdalna historično-politična individualnost, nad katero so gospodovali velikaši,

ki so bili ali tujega rodu ali odtujenci.

Kako silno so se tekom sto let premenile te razmere. Slovani južno od Save so si deloma z mečem priborili samostojno narodno življenje, deloma so ostali v turški sužnosti, deloma so prišli pod Avstrijo — a vse jih je prešinila narodna zavednost. Slovani severno od Save, Hrvatje in Srbi v Kraljevini in v Dalmaciji ter v Istri in Slovenci so sicer ostali v prejšnjem državnopravnem razmerju, a vstvarili so si vsaj precej mnogo pogojev narodnemu političnemu, kulturnemu in gospodarskemu življenju.

Razmere, v katerih živi slovenski narod so skrajno težke. Razcepjeni smo na pet kronovin, politična, gospodarska in kulturna moč naših narodnih nasprotnikov je v primeri z našimi močmi gigantska in vrh tega smo državnopravno ločeni od svojih najbližjih bratov namreč od Hrvatov. Če še vpoštevamo, da smo maloštevilni narod, ni čuda, da je tako kmalu in s tako veliko silo vzklikla med nami ideja političnega in jezikovnega združenja s Hrvati. V tem združenju so videli Ilirci spas slovenstva, v tem združenju ga vidimo več ali manj vsi tudi danes, kajti težave, s katerimi se imamo dandanes boriti niso nič manjše, kakor so bile v ilirskih časih. Za vsako drobtinico je treba titanskih naporov in med trudom in žrtvami ter doseženimi uspehi je največkrat tak razloček, da požene marsikoga v obupanje nad prihodnostjo slovenskega naroda.

Združenje Slovencev in Hrvatov je ideja, ki med nami od Gajevih in Vrazovih časov ni nikoli ugasnila in ki tudi ne more ugasniti. Vsak dan nam jo kliče v spomin. Vsak dan nam kaže, da kar ne moremo doseči pogojev, s katerimi bi bilo naše narodno življenje zavarovano, vsak dan občutimo pritisk nemštva, vsak dan spoznavamo, da smo premajhni, da bi mogli vse to doseči, kar je potrebno in kar druge narode utrja in jim povečava življenjske sile. In zato gori stara ilirska ideja še vedno med nami, četudi se zdaj in zdaj premirja oziroma zadobiva drugo obliko.

Gibanje za združenje Slovencev in Hrvatov se je zacelo v času, ko nismo imeli niti najprimitivnejših pogojev za svojo eksistenco. Začelo se je s prizadevanjem, da se ustvari za Slovence in Hrvate skupen jezik. Slovenci moramo biti Prešernu in njegovim tovarišem vedno hvaležni, da so se temu poskusu uprli in ga preprečili, zakaj če bi bil Vraz zmagal, bi danes že sploh ne bilo nobenega Slovence več na svetu. Samo kratkoviden literat si je mogel takrat misliti, da je mogoče vpeljati hrvaščino kot književni jezik med Slovenci. Takrat še sploh ni bilo slovenskih šol in slovenska literatura je bila malenkostna. Kdo se je sploh zanimal za narodno stvar? Nekaj inteligentov — drug nihče. Slovenščina je vladala samo v zasebnem življenju, največ na kmetih, narodne zavednosti ni bilo skoro nič. Uvajati takrat hrvaščino za književni jezik Slovincem je bilo samomorilsko početje. Prava sreča je torej, da so se Prešeren in njegovi somišljeniki temu uprli. Če bi bila obveljala Vrazova, bi bilo nekako še tisto, kar se je takrat delalo za slovensko stvar; vsled poloma Vrazovih idej, so slovenske moči ostale ohranjene slovenski stvari in to je dobro za nas in za vse južne Slovence.

Od tistih časov smo Slovenci znatno napredovali in razvili svojo individualnost; ideja združenja s Hrvati je ostala med nami živa, če tudi ni vedno stala v ospredju. Udarila je zdaj in zdaj z večjo silo na dan, potem pa zopet stopila v ozadje, kakor so pač nanesle življenjske razmere, a ostala je do naših dni vedno precej nejasna, ostala vedno v prvi vrsti izraz strahu pred germanizacijo in spoznanja, da se v zvezi s Hrvati ohranimo in rešimo — a kako, na kak način in s kakimi sredstvi naj se to združenje doseže, to je še dandanes uganka, to je vprašanje, ki se ga vsakdo ogiba, kakor bi slutil, da je tu premagati velikanske ovire. Vsi vidijo rešitev Slovencev v najtesnejši zvezi s Hrvati, vsi pravijo, če se ne združimo s Hrvati, pademo nemstvu v žrelo, ker mu sami nismo kos, a če vprašajo, kako naj se to zedinjenje zgodi, dobiš polno odgovorov, samo zadovoljivega odgovora ne dobiš. Tudi odgovor slovenskih klerikalcev, da naj se združenje izvrši na podlagi hrvaškega državnega prava je nezadovoljiv, kakor bomo pozneje pojasnili.

Kdor bi danes trdil, da je masa slovenskega naroda zavzeta za združenje Slovencev in Hrvatov, bi govoril neresnico. Slovenski kmetovalec in delavec, mali obrtnik in trgovec je v tem oziru še zelo indiferenten; za to idejo so zavzeti najbolj inteligenti, zlasti politiki, in pa nekateri literati. Reči se pa mora, da vladajo tudi med maso slovenskega

naroda tople simpatije za Hrvate in da se ni bati od te strani nobenega odpora proti združenju, če tudi imajo ljudje pri nas jako slabo mnenje o javnopravnih razmerah na Hrvaškem. V primeri z nekdanjimi razmerami v tem oziru je to vsekakor znaten napredek.

Tiste, ki se zavzemajo za združenje s Hrvati, je treba razdeliti na posamezne grupe, zakaj med njimi ni soglasja.

Pred vsemi je tu omeniti naslednike nekdanjih Ilircev, ki jim stoji na čelu profesor dr. Ilešič. Ta neumorno agilni mož, ki kar gori navdušenja za združenje s Hrvati, hodi neprestano križem Slovenije in oznanja z besedo pa tudi s peresom, da smo Slovenci izgubljeni, če se ne združimo upravno in jezikovno s Hrvati. Uvidevajoč, da je politična združitev precej težka stvar, se zavzema dr. Ilešič posebno za literarno in kulturno edinstvo Slovencev in Hrvatov in je v tem oziru pravi naslednik svojega ožjega rojaka Stanka Vraza, kajti zdi se, da je njemu sploh več za ohranitev Jugoslovanstva, kakor za ohranitev slovenstva.

(Dalje prihodnjici.)

Na mučne zimske bolezni, protin, revmatizem in ozebljne ugodno vpliva, bolečine tolažeče, vsrkavajoče sredstvo za vteranje Contrheuman iz lekarne B. Fragner v Pragi. (Glej inserat!)

SUKNA, loden in modno blago za gospode in dame razpoložljivo
Karel Kocian, tvornica sukna v Humpolcu
Vzorci franco. Tvorniške cene.

Za vinopivce
za mešanje s trtnim sokom!
MATTONIJEV
GISSHÜBLER
naravna
alkalična kislina
neutralizira
vinsko kislino
prijetno rezočega
okusa. Ne
barva vina.

Proti 18
zobobolu in gnjilobi zob
izborna delujo dobro znana
antiseptična
Melusine ustna
in zobna voda

ki utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust.
1 steklenica z navodilom 1 krono.
Deželna lekarna Milana Leusteka v Ljubljani, Realnova cesta št. 1
poleg Franc Jožefovega jubilejnega mostu.
V tej lekarni dobivajo zdravila tudi člani bolniških blagajn juž. železnice, c. kr. tobačne tovarne in okr. bol. blagajne v Ljubljani.
Melusine-ustna in zobna voda.
Sunja, Hrvaško, 22. februarja 1908.
Blag. gospod. lekarnar!
Prosím vlijudno, pošljite mi zopet tri steklenice Vaše izborna delujoče antiseptične melusine-ustne zobne vode, katera je neprekosljivo sredstvo zoper zobobol, utrja dlesno in odstranja neprijetno sapo iz ust. Za ohranjenje zob in osveženje ust je bom vsakomur kar najbolje priporočal.
Spoštovanjem
Mato Kaurinovič, kr. pošte meštar

Perje
za postelje in puh
priporoča po najnižjih cenah
EMIL KRAJEC
preje F. Hiti
Pred Skofijo št. 20.
Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Fr. P. Zajec
Ljubljana, Stari trg 9.

Kot prvi edini slovenski oblastveno koncesion. optik in strokovnjak priporoča svo

optični zavod

kakor vsakovrstna očala in ščipalnice, toplovere, zrakomere, hygromeire, daljnogled vseh vrst, kakor »Zeiss, Busch, Goerz« itd., ter vse v to stroko spadajoče predmete. Vsa popravila izvršujem točno in solidno v svoji z električnim obratom urejeni delavnici.

Zahtevajte cenik, pošljem ga zastonj.

Ustanovljeno 1845.
Parno barvarstvo
ter kemično čiščenje in
snaženje oblek.
Apertura sukna.
JOS. REICH
Poljanski nasip - Ozka ulica št. 4.
Sprejemališče
Selenburgova ulica št. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Avgust Agnola
Ljubljana,
Dunajska cesta 13
Izborna zaloga
namiznih in
nastropnih
svetilk
najnovejše
vrste
po nizkih cenah

F.K. Kaiser, puškar
Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih
pušk in samokresov
lovskih potrebiščin, vseh del koles (biciklov)
kakor tudi
umetalni ogenj po najnižjih cenah.
Popravila pušk, samokresov in biciklov točno in solidno.
Cenovnik zastonj in poštne prosto.

Gostilničarka želi dobiti tn
v mestu ali v Siški 3834

gostilno
s 1. novembrom na račun.

Pismene ponudbe na upravnishvo »Slov.
Naroda« pod šifro „Gostilničarka“.

Maslo, malisno štupo,
suhe gobe, vinski kamen

jabolka namizna in hruške za mošt, fižol, oves, pšenico, ječmen, bučne peške, koruzno slamo, smrekove storže, želod, krompir, sploh vse deželne pridelke, kakor tudi petrolejske in oljnat sode, ter močnate solne in otrobne vreče kupi vsako množino
veletrgovina **ANTON KOLENC,**
Celje, Graška cesta 22. 3095

3000 kupcev

ali deležnikov za vsake vrste tukajšnjih in zunanjih trgovin, hotelov, hiš, posestev itd. dobite takoj brez plačila provizije po

„Vermittlungs-Reform“

za varstvo interesov prometa z zemljiščitd.

Dunaj 1., Fleischmarkt št. 9.

Generalne agenture: Innsbruck, Praga, Monakovo.

Zahtevajte v pojasnitev brezplačni obisk našega generalnega zastopnika za vašo okolico. Istotako prošimo vse one, ki nameravajo kak objekt kupiti ali se kje udeležiti kot deležniki za natančno razložitev vseh želj, da zamoremo brez stroškov služiti, 3719

Vinko Majdič
valični mlin v Kranju
(Kranjsko).

Največja proizvajanja priznana naj, boljših pšeničnih mok in krmičnih izdelkov ki izvirajo iz najbolj izbranih pšeničnih vrst. Proizvodi vzamejo jako veliko vode v se in dajo kvantitativno nedosegljiv pridelok, kar je zlasti za gospode pekove mojstre neprecenljive vrednosti.

Zastopstva in zaloge: 34
V Ljubljani, Cerknici, Trnovem, Podgradu, Trstu, Pulju, Reki, Zadru, Splitu, Ercegovem, Kotoru, Sv. Luciji ob Soči, Beljaku, Celovcu, Inomostu, Bolcanu in Tridentu.
Brzojavi: Valični mlin, Kranj.

Modni salon
Ivane Schiller
Sv. Petra cesta 31

priporoča
klobuke vseh vrst.

Izvršuje vsa 3613
popravila.

„Zalni klobuki“
vedno v zalogi.

M. DRENİK
Ljubljana
KONGRESNI TRG ST. 7

priporoča
ŽENSKA ROČNA DELA
in pripadajoči material v največji izbori. — Predtiskarija. Tamburiranje. Pliisanje itd.

■ Popolna zaloga ■
TELOVADSKIH ORLEK

Naročila se izvršujejo točno.

Kiša z gostilno v Ljubljani

pripravna za vsako podjetje, se vsled gospodarjeve bolezni pod jako ugodnimi pogoji **proda ali pa da v najem.** Vprašanja pismeno na „poštini predal 123“.

Gospodična

gre brezplačno k boljši rodbini kot pomagalka v kuhinjo, če ji je kuharski pouk omogočen. — Ponudbe sprejema upravništvo »Slovenskega Naroda«.

Kontorist ali kontoristinja

z dolgo prakso in praktikant se sprejmeta

Ponudbe na: Adolf Lichtenstern, Manufactur en gros, Reka, Via Castello 2.

Optični zavod
Jos. Ph. Goldstein
Ljubljana. Pod trančo 1
priporoča svojo bogato zalogo naočnikov, očalnikov, daljnogledov in vse v to stroko spadajoče predmete.

Kdor želi kupiti

polhovke in podloge za suknje, naj se obrne do Franjo Laha, trgoveca, Lož pri Raketu. Cene nizke, postrežba točna, blago lepo in solidno, izvrši se najmanjše naročilo.

Antikvarično

se kupi: Jurčič:

Zbrani spisi

III., VIII. in XI. zv. — Ponudbe na „Narodno knjigarno“ v Ljubljani.

V restavraciji pri „Levu“

na Marije Terezije cesti št. 16 vsako nedeljo in praznik

domač ples

in v vrtnem salonu. Začetek ob 4. popoldne. — Vstop prost. Priznana dobra jedila in pijače. K obilni udeležbi vabi

Beti Kos, restavraterka.

Razglednice
umetniške, in pokrajinske
se dobe vedno v veliki izbiri v „Narodni knjigarni“ Prešernova ulica 7.

Trgovski pomočnik

mešane stroke z dobrim izpričevalom, želi takoj stopiti v trajno službo. Naslov pove upravništvo »Slovenskega Naroda«.

Stanovanje

z 1 ali 2 sobama s kuhinjo in pritliklinami se išče za 1. ali 15. november. Suterén in podstrešje izključeno. — Cenjeni dopisi pod: „Stranka brez otrok“ na upravništvo »Sl. Naroda«.

Vodna žaga

v Vrtovinu, v dobrem stanju, voda stanovitna, dobro idoča kupčija, se pod ugodnimi pogoji

oddaja v najem ali pa prodaja. Pojasnila daje: J. Živic, Skopo na Krasu.

Pisarniški prostori

ravnateljstva Šentjanskega premogovnika na Erijevčevi cesti št. 2.

se oddajo v podnajem. Ogledanje in vprašanja ravnotam.

Izjava!

Podpisana Ivana Dimnik iz Bizovika s tem izjavljam, da nisem, kar sem pisala Ivanki Čerin o Antonu Novaku, gost. in trg. v Štepanji vasi in kar je ta potem drugim ljudem o njem pripovedovala. Izjavljam tudi, da ne vem o njem ničesar slabega, ter se mu zahvaljujem ker je odstopil od tožbe.

Ivana Dimnik v Bizoviku.

Ženitna ponudba.

Mlad, inteligenten veletrgovec v ugodnih razmerah, prijetne zunanosti se želi v surho ženitve spoznati z mlado Slovenko iz dobre rodbine, ki ima premoženja najmanj 40—50 tisoč kron. Samo prav resne ponudbe naj se pošljejo pod šifro „Meranos“, Trst L., pošte restante.

Restavraterji!

Radi opustitve gostilne se prodaja lep in fin, skoraj nov električni klavir najnovejše vrste s ksilofonom in mandolino po nizki ceni. — Ogleda se ga lahko vsaki dan v gostilni na Dunajski cesti št. 52, zraven artiljerijske vojašnice.

Resnega znanja z ledno izobraženo gospo, ki ima tudi primerno doto, išče 33let. uradnik s plačo 3300 kron. Ponudbe pod „Balkan“ na uprav. „Slov. Naroda“.

Hotel

z dobro vpeljano restavracijo

v neposredni bližini velike industrije in slovečega letovišča — izletnikom zelo priljubljen kraj in letovišče — ob železnici, se radi rodbinskih razmer za polovično vrednost prodaja ali zamenja za gozd ali stavbišče v mestu. — Hotel je moderno opremljen, ima ves komfort in trgovske lokale. Za trgovino so zelo ugodne razmere, sploh se obeta najlepša bodočnost kraja. — Kupcu ni treba denarja, če ima primerno varnost ali kredit. Ponudbe pod „Ugodni kup 60.000“ na uprav. „Slov. Naroda“.

Nervozni ste

utrjeni in onemogli, se hitro razburite kakor skoro vsi ljudje dandanes, ki morajo nositi težki križ življenja. Imamo pa proti tej bolezni izvrsten pomočnik, in to je elektriciteta, ki se z najboljšim uspehom lahko rabi ob oslabelosti živcev, glavobolu, pomanjkanju spanja, motenju prebave, črevesni malodelnosti kakor tudi pri revmatizmu, protinu in pri najrazličnejših ženskih boleznih. Seznanite se torej z električnim zdravilnim načinom čimprej!

Brezplačna knjiga!

Ravnokar je izšel najnovejši natis moderne elektroterapije, ki na 64 straneh v sijajni opremi in s premnogimi slikami opremljena razlaga blagodejni učinek elektricitete. To knjigo dobi vsak bolnik gratis in franko.

Za ženske posebna izdaja.

Ako nas obiščete Vam radi razkažemo naš zdravilni način.

Elektro Vitalizer, zdravniški zavod,

Budapešta VI., Andrassystrasse 27, Mezzanin 173.

Sprejema zastopnika za obiskovanje preprodajne vozne kolese, živalne stroje in gramofone išče jako zmogljiva veletrgovina proti visoki proviziji, ob porabnosti pozneje dobri plači. Ponudbe samo resnih reflektantov, če mogoče z znanjem nemškega jezika na anononno ekspedicijsko Henrik Schalek, Dunaj L., Wollzeile 11 pod šifro: „Hoher Verdienst Nr. 62910“.

Agentie se iščejo

Lahko zaslužek s prodajanjem lahko razrečljivih nabožnih novosti. Vse lika provizija. R. RADER, DUNAJ, XVII/1 Haslingergasse 14.

Več

krojaških pomočnikov sprejme takoj za malo delo A. Meschik, krojaštvo, Jesenice, Gorenjsko.

Ugodna prilika! Ugodna prilika! Proda se na novo dodelana hišica

ob okrajni cesti, sredi vasi, z enim stanovanjem s kuhinjo in eno sobo, priprava za kakega penzionista, ker bi v nji lahko imel majhno trgovino. Cena 5400 kron, denarja treba samo 1000 kron drugo se lahko plačuje po letih. Ravnotam se kupijo 3 mali štedilniki (Tischspareid) in tri železne peči že rabljene in vendar v dobrem stanju. Naslov pove upravništvo »Slov. Naroda«.

Tri registrirne blagajne

od katerih ste dve še nerabljene, se iz proste roke cenó prodajo. Naslov pove upravništvo »Sl. Naroda«.

Mladi lovski psi

so cenó naprodaj. — Odda se takoj lepo suho

skladišče.

Proda se radi odpotovanja še dobro ohranjen fotografski aparat.

O vsem tem se izve v Kolodvorski ulici št. 7.

Ljubljana. Novi Vodmat.

Ivan Kacin

Prva slov. izdejalnica harmonijev po amer. sistemu. Izdeluje vsake vrste harmonije za šole, pevsko društva, privatne i. t. d. Sprejemajo se po najnižjih cenah popravila vseh lesenih instrumentov.

Zahtevajte ilustrovani cenik!

Zaklani purani

5 kg franko 7 K. Svinjsko mlado meso in 1 volovsko meso za pečenje 7 K 50, gosi, race, piščanci, franko 8 K 60, vse očiščeno. — 1 kg suhega mesa in vse vrste klobas 2 K, 5 kg suhih sliv in pekmeza franko 7 K. 3 1/2 litra prave slivovke 12 K s steklenico franko. Med, jajca in dr. — Cenik zastoj G. Vasiljevič, Tuzla, Bosna.

Sprejemem potnika

za Ljubljano in okolico s 50 K fiksne plače in provizijo, s katero si lahko zasluži čez 10 K na dan. — Začetniki niso izključeni. Kje, pove upravništvo »Slovenskega Naroda«.

Kupim več vagonov suhega lepega bukovega oglja

Ponudbe na: E. Cociancich, zaloga oglja, Via Antonio Caccia šte. 17. Trst.

Trgovski sotrudnik

išče službe v trgovino z mešanim blagom ali tudi samo v špecerijo ali železnino. Vešč slov. in nem. jezika vojaščine prost Nastop s 1. novembr. Ponudbe pod „Sotrudnik“ Vrhnika, pošte restante.

Trgovski pomočnik

mešane stroke, tudi dober manufakturst, želi trajne službe. Nastopi lahko takoj. Ponudbe z navedbo pogojev pod „Trajnost“ na upravništvo »Slovenskega Naroda«.

Korespondenca.

Mlad gospod (samec) se želi seznaniti s simpatično damo v svrhu korespondence, oziroma zabave. — Dopisi naj se blagovolijo poslati pod šifro „Danica“ na pošto ležeče Ljubljana. Tajnost strogo zajamčena.

Lepa prilika! Lepa prilika! Starorenominirana

krojaška obrt

lično opravljena, s sortirano zalogo, se zaradi smrti takoj cenó prodaja. — Kupi se tudi lahko s hišo vred po ugodnih pogojih — Marija Tabor, Celje, Gosposka ulica šte. 5.

Stanovanje

z dvema sobama, kuhinjo in pritliklinami se odda s 1. novembrom na Dolenjski c. št. 48. Poizve se istotam pri hišniku, oziroma v pisarni Janko Popovič, Bleiw. cesta šte. 32.

Absolvent

kmetijske in vinorejske šole z večletno prakso, najboljša spričevala, vojaščine prost,

želi primerne službe. Cenjene ponudbe pod „A. Z.“ pošto ležeče, Ptuj, Štajersko.

Žitno kavo

najpopolnejši izdelek zadnjega časa, zajamčeno slovanski produkt, pošilja 5 kg v lepi platneni vrečki za K4 — po povzetju na vsako avstro-ogrsko pošto. K vsaki pošiljki se priloži prav lepa in dragocena premija, kot poslačen kozarec, lonček, poslikana šatulja, jedilno orodje i. dr. porabni predmeti in prav lepi okraski za gospodinjstvo. Obrnite se zaupno na trdko Jos. Vesely, Praha VII. 586. Češko.

Se mlad udovec, brez otrok, trgovca, išče inteligentno gospodično, vseh ženskih del, posebno kuhanja vešče, pridne, poštene, neomadeževane, zdrave, varčne, mirne, krotke narave brez strasti, takozvane „wirtschafterico“, trgovsko izobraženo ali vsaj z veseljem do trgovine, 28—36 let stare, lepe zunanosti in sicer v boljšo premožno hišo. Nastop takoj ali po priložnosti. Plača po dogovoru. Ponudbe z natančnim opisom zmoglosti, pogojev itd. na upravništvo „Slov. Naroda“.

Skušnjave Tomaža Krmežljavčka

so ravnokar izšle v dveh zvezkih, ki obsegata skupaj 456 strani. Oba zvezka voljata broširana 2 K 40 v, vezana 3 K 20 v pošto 20 v več. Pošilja se samo po povzetju ali če se denar naprej pošlje.

Narodna knjigarna, Ljubljana.

Bojišča največjih vojskovodij.

Fr. Hrastovčan.

Gdansk - (Danzig) Friedland.

Ruski car Aleksander, ki je obžudoval že takoj po bitki pri Slavkovem Napoleon kot velikega vojskovodjo, ni še doživel poraza svojih armad v bitki, s kakeršnim je imel francoski cesar navado, vojne zaključiti. Nesreče drugih evropskih držav ga niso dovedle do prepričanja, da se z Napoleonom ni dobro igrati, in Napoleon je zopet dobro vedel, da ne bo miru, dokler ne bo tudi tega vladarja pošteno opraskal.

Dne 16. febr. 1807 je marširal general Essen s 25.000 možmi v Ostrolenka. General Savary, ki je zapovedoval francoskemu 5. vojnemu koru, ga je premagal. K zmagi so pripomogli generali Suchet, Oudinot in Gazan.

Meseca marca je začel oblegati maršal Lefebvre Gdansk (Danzig). Maršal Kalkreuth je zapovedoval posadko, ki je skušala planiti večkrat iz trdnjave, toda vselej brez uspešno.

Dne 15. maja je napadel francosko armado maršalov sin, ruski general Kamenski, ki je prišel trdnjavi na pomoč. Napoleon je zvedel o pravem času nakano ruskega poveljnika in poslal maršala Lannesa in generala Oudinota svoji obležni armadi v podporo. Rusi so bili premagani pri Weichselmündu, 6 kilometrov od trdnjave, in so bili potisnjeni ob utrjene prostore, ranjene pa so morali odpotovati v naglici na ladjah v Königsberg. Ta uspeh je spodbudil oblegajoče Francoze še bolj. Obleganje se je poostriilo. 17. maja so pognali eno strelnico v zrak. Dne 21. maja je zapovedal maršal Lefebvre naskok in vojski so se začeli že pripravljati k pogubonosnemu delu. Vsled pomanjkanja streliva se je general Kalkreuth premislil in pomislil kapitulacijo, ki mu jo je napadalec tudi dovolil pod ugodnimi pogoji. Posadka je zapustila trdnjavo 27. maja s pogoji, da ne bo služila eno leto proti Francoski. Prebivalci so morali plačati dvajset milijonov frankov vojnega davka, maršal Lefebvre je postal vojvoda Gdanski in Napoleon je zapovedal iz svojega glavnega stana v Finkensteinu javne zahvalne molitve.

S padcem Gdanskega je bila moč in zadnje zavetje monarhije uničeno. Začela so med Rusi in Francozi mirovna pogajanja. Toda angleški kabinet je hotel imeti nadaljevanje vojne in carja je bilo lahko pregovoriti. Že 5. junija se je začela premikati ruska armada in nasprotovanju so se pričela. Maršal Soult je poskusil 10. junija bitko pri Heilsbergu z Rusi pod poveljstvom Bennigsen. Ker je bilo francosko desno krilo nadkriljeno, so Francozi prekinili bitko. Rusi so zapustili svoj tabor, ter so se napotili proti Königsbergu. Bennigsen je našel 13. junija na tem povratku mesto Friedland, ki leži 43 kilometrov jugovzhodno od Königsberga, obsedeno. Francoze je zapovedal sicer preganati, zadel je pa pred mestom na vojni kor maršala Lannesa in je potegnil zaradi tega še več krdeč na levo obrežje reke Alle. Napoleon je imel nad 70.000, Bennigsen okroglo 55.000 mož. Dne 14. junija zjutraj je pričela kanonada. »To je en srečen dan, danes je obletnica bitke pri Marengu«, je rekel francoski cesar. Maršala Lannes in Mortier sta začela bitko. Dragonci generala Grouchyja in oklopniki Nansoutyja so jih podpirali. Cel dan je zadrževal Napoleon odločilni udarec, nekoliko, ker je pričakoval še francoske vojske kore, tudi je pa šele okoli petih popoldne spoznal položaj bojujega polja. Takoj se je odločil zavzeti Friedland in je spremenil v to svrhu načrt. Napad je zapovedal skrajnemu desnemu krilu. O pol šestih je začel streljati maršal Ney z dvajsetimi topovi. Ravno v istem trenutku je potegnil general Marchand sabljo, se postavil na čelo svoje divizije, vzletel zvonik kot vodilo smrti in se zagnal v nasprotnika. Ta drzen napad je odločil izid dneva in bitke.

Vsled strahovitega ruskega streljanja je napad maršala Neyja spodletel in Bagration se je zagnal s cesarsko gardno pehoto in konjenico, ki jo je imel skrito v zasedi, v maršalovo levo krilo. Sunek je bil grozen. Takoj je poslal francoski cesar proti Rusom vojni kor Viktorja, divizijo generala Duponta, Bernadottovega vojnega kora in kavalerijsko divizijo Latour - Maubourg. Napredovanje Rusov je bilo s temi ustavljeno. Zdaj je pripeljal general Sernarmont artilerijo prvega vojnega kora v dveh velikih baterijah pred Ruse in začel s kartečami strahovito streljati, kar je nasprotnika pregnalo. Viktor je pomagal z dragonci Latour-Maubourg. Maršal Ney je zbral skupaj med tem časom svoji dve diviziji, ki mu jih je razkropil Bennigsen, in

jih postavil zopet v bojnem redu v bitko. General Sernarmont se je blizal sovražniku na 80 korakov in odбил kavalerijski napad. Zaslonj so postavili Rusi vse svoje rezerve v boj; Friedland so zgubili v groznem klanju in bežali skozi goreče mesto, deloma tudi čez reko Alle.

Francozi so izgubili sedem tisoč mož, med temi sedem generalov. Rusi petnajst tisoč mrtvih, pet tisoč ranjenih, trideset generalov in osemdeset topov.

Ko je došla vest o zmagi pri Friedlandu v Königsberg, zapustili so Prusi in Rusi to mesto. Maršal Soult ga je zasedel 16. junija in našel neizmerno zaklade, ter zaloge živil; več kot dvajsettisoč ranjenih, vsakovrstne vojne potrebnosti, posebno stošestdesettisoč pušk, ki so dospele ravno iz Angleške.

Cesar je prestavil 19. junija svoj glavni stan v Tilsit. 21. junija je bilo sklenjeno premirje in 22. junija je izdal Napoleon na armado proklamacijo: »Vojaki! Dne 5. junija je naša padla ruska armada v naših stanovanjih po vaseh in trgih. Vzroki naše nedelavnosti so zmotili sovražnika. Prepozno je zvedel, da je bil naš pokoj tihota leva in obžaluje, ko je to pozabil. Od bregov Vise smo dospele do valov Njemena z hitrostjo orla. Pri Slavkovem ste praznovali obletnico kronanja; v tem letu ste praznovali obletnico bitke pri Marengu, ki je končala vojno druge koalicije. Francozi! Vi ste bili vredni samega sebe in mene. Vrnili se bodete na Francosko z lovorjem pokriti, ko ste izvojevali slovit mir, ki lina v sebi pogoje svoje trajnosti.«

(Dalje prihodnjik.)

Spominjajte se dijaškega društva 'Domovina'.

Svila za neveste

od 1 K 35 vin. meter naprej v vseh barvah. Franko in že ocarinjeno se pošilja na dom. Bogata izbira vzorcev se pošlje s prvo pošto. Tovarna za svilo Henneberg, Zürich. 3 164

Mavrodaphne. Malvazijec
Specialitate
„ACHAIA“, d. d. za prod. vina.
PATRAS, (Grško)
kot zdravilna in namizna vina nedosežna.
Grška vina (mila, sladka, pitna) vsi poznavalci posebno cenijo.
Glavna zaloga 4298
Sigm. Winter, Dunaj, III. 1.

Svijetlim Još
jedamput tako lijepo,
odkada se čistim sa Solarinom.
Solarine je tekuće sredstvo za
čišćenje kovina.
Bez otrova — bez kiseline!

Življensko vprašanje za vsakega

Je zdrav želodec. Dolžnost človeka je tedaj, da si ohrani zdrav želodec, ali pa, če se pojavijo nerednosti, jih odstrani.
Po mnogih zdravilnih pismih, pa so se izkazala za povedljiva stesti in odstranjevalci slabih prebav, telesnega zaprtja, vseh vrst, slabega okusa, slabosti, pomanjkanja spanja in več kot tri desetletja „BRADYJEVO ŽELODČNO KAPLJICE“ preje „Marijaceleste kapljice“, kot zanesljivo domače sredstvo pri motenju prebave pri otrocih in odraslih najspešnejše.
Pasiti se je treba pred enako se glasečimi ponaredbami in falsifikacijami in naj se pari na varstveno znamko Mater božje s „BRADYJEVO“ otrokom na desni roki in na podpis.
Dobiva se v vseh lekarnah v steklenicah po 50 vin. in K 1-60. Razpoložljiva se na desno po lekarnarju G. Bradyja, Dunaj I. Fleischmarkt 2-482 (6 steklenic K 5-60, 3 dvojne steklenice K 4-80 brez vsakih stroškov).

Berson
"PODPETNIKI"
SO NEDOSEŽNI.
PRED PONAREDBA
SE SVARI.

Vertex Cestar
je trpežna in hrani tok

„cisti samo“
GLOBUS
čistilnim ekstraktom
Globus
Najboljše čisto na svetu

Svetovna razstava St. Louis 1904 „Grand prix“
Snazi bolje nego vsako drugo kovinsko čistilo.

Gramofonske plošče Triglav-Rekord in Sava-Rekord

z najnovejšimi slovenskimi posnetki
so izšle in se dobe v

ateljeju za gramofone ::

A. Rasberger, Ljubljana
Sodna ulica št. 5.

Največja zaloga godbenih avtomatov in gramofonov.

Cenj. gg. gostilničarjem posojajem godbene avtomate brez vsakega plačila in dajem še od nabranega denarja odstotke. — Kdor rabi tedaj avtomat, naj se zgleda — tudi pisмено. Ako imate gramofon, pišite po seznam naj-novejših plošč. ::

OXO Nedosežno v dobroti
govejejuhina kocka

Liebig Družbe
5^{vin.}

Pri nakupu „pravega Francka“ izvolite paziti na to-le varovalno znamko.

Tovarna v Zagrebu.

ni im 122/24577

Zavrnite previdno podobne zavoje kot ne „pravi Franck“.

Proizvod najboljših sirovin.

Bruselj in Buenos Aires 3 grand prix.

R. WOLF Devin-Buckau.
Podružnica: Dunaj III, Am Heumarkt 21.
Patentne vročeparne lokomobile
s precizijakim „krmilom“ brez ventila.
2053 Originalni Wolfjev gradbeni način 10-8000 PS.
Obratni stroji največje popolnosti in hranljivosti za industrijo in poljedelstvo.

se sprejme v službo

na deželni cesti (proga Goričavas-kočevska meja). Natančni pogoji se dobijo pri okrajno-cestnem odboru v Ribnici, kamor je tudi prošnje vložiti. 3842

Načelnik: **Franc Ilc.**

Kadar hočete kupiti dobro blago, obrnite se na tvrdko

Katinka Widmayer

„pri SOLNCU“ za vodo,

ki ima v zalogi dobre in trpežne čevlje za dame, gospode in otroke. Izdelovanje suhih šopkov, nagrobnih vencev, trakov z napisi. Bluze, vrhnja in spodnja krila, nogavice, rokavice, vsakovrstno perilo itd. — Postrežba točna. — Cene najnižje. Prosim prepričajte se! 3440 Prosim, prepričajte se!

Modni salon Stuchly-Maschke

3 ŽIDOVSKA ULICA 3.

Priporoča cenjenim damam tu in na deželi svojo krasno :: zalogo zimskih klobukov za dame in deklice. ::

Popravila točno.

Cene znano nizke.

Zalni klobuki vedno v zalogi.

Konfekcijska trgovina in zavod za izdelovanje oblek po meri

A. KUNC

Ljubljana

priporoča svoje izborne izdelke vsakovrstnih

zimskih oblačil.

Strogo solidna postrežba. Najnižje, stalne cene.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

ŽGANJARNA ROBERT DIEHL

Priporoča svoje doma žgane
štajersko slivovko, bo-
rovničevce, brinjevece,
" tropinovec, "
rinsko žganje in konjak.

CELJE

Kupujte in zahtevajte edino le

CIRIL in METODOV ČAJ

je najboljši.

Glavna zaloga pri Prvi slov. zalogi čaja in ruma na debelo v Ljubljani, Rožna ulica šteč. 41.

Naznanilo!

Naznanjam sl. občinstvu, da sem prevzela 26. t. m. staroznano

gostilno „pri Kankertu“

v Spodnji Šiški hiš. šteč. 20.

Točila bodem samo pristna vina: cviček iz Gadove peči in šta-
jerca ter postrezala z gorkimi in mrzlimi jedili. 3893

Za obilen obisk se priporoča

Milka Knafličeva.

Znana, dobro vpeljana in dobro idoča

Terpinčeva gostilna v Kamniku

se da takoj v najem. 3889

Eventualno se tudi proda. Potreben kapital 15.—20.000 kron.
Ostalo se vknjiži.

Gobe.

Kupimo čiste, bele, dobre, suhe gobe.
Ponudbe z vzorcem ter navedbo cene
za 100 kg franko Praga, prosimo na
naslov: 3865

Vydrova tovarna hranil, Praga VIII.

Lepo enonadstropno

HIŠA

v Mlinski ulici v Mariboru z lepimi
in obsežnimi 3808

stavbiščiči

v Cvetlični in Marijini ulici v Mariboru

ceno proda

dr. R. Pipuš v Mariboru.

G. Flux

Gosposka ulica 4, 3888

I nadstropje, levo.

Uradno dovoljena, že 20 let obsto-
ječa najstarejša ljubljanska
posredovalnica stanovanj in služeb
je v udobnost cenj. občinstva zopet v
središču mesta.

„ Priporoča in namešča le boljše „

službe iskajoče vsake vrste

kakor

privatno trgovsko in gostilniško osobje
izbira različnih služeb, zlasti za ženske
Vestna in kolikor možno hitra postrežba
zagotovljena.

Pri vnanjih vprašanjih se prosi znamka za odgovor.

Vpokojemcem, uradnikom in učiteljem

se nudi prilika do znatnega postranskega
zaslužka s tem, da prevzamejo zastopstvo

3878

za največjo vzajemno življenjsko zavarovalnico.

Izpopolnene oferte z navedbo referenc pod „G. M. 10
F. 323“ na anončno ekspedicijo Klenreich, Gradec.

Prava in neprava ljubezen.

Povest. — Spisal Blaž Pohlin.

Cena broš. 1 K 60 vin., vez. 2 K
50 vin., s pošto 20 vinarjev več.

„ Opatov praporščak. „

Zgodovinska povest. Spisal Iv. Remec.

Cena broš. 1 K 80 vin., vez. 2 K
70 vin., s pošto 20 vinarjev več.

Ti najnovejši zabavni in veseli knjigi priporoča najtopleje

Narodna knjigarna v Ljubljani.

20% do 30% znižane cene
radi preogromne zaloge

oblek, raglanov in zimskih sukenj za go-
spode in dečke, najmodernejših damskih
kostumov, plaščev, paletotov, bluz in kril.

„Angleško skladišče oblek“
O. Bernatovič, Mestni trg št. 5.

Narodna knjigarna.

Prešernova ulica šteč. 7

v Ljubljani

Prešernova ulica šteč. 7

združena s

trgovino s papirjem, s pisalnimi, risalnimi in šolskimi potrebščinami

priporoča slovenskemu občinstvu svojo bogato zalogo kancelijskega,
„ komptoarskega, risarskega, slikarskega in šolskega blaga „

na najboljši kakovosti in po najnižjih cenah.

Papir

kancelijski, konceptni, ministrski in trgovski; kariran in
gladek; rastriran z eno in z dvema kolonama; papir za
pisalni stroj; mali in veliki oktav za navadna pisma;
barvasti papir in papir za zavijanje.

Trgovske knjige

vseh vrst od najprostejših do najfinejših vsake velikosti.

Mape

za shranjevanje trgovskih pisem.

Zavitki

vseh vrst in vseh velikosti, barvasti in beli.
Sprejemajo se tudi naročila na zavitke s tiskano firmo

Solski zvezki

vseh vrst, domačega izdelka in iz drugih tovarn.
Trgovci dobe poseben popust.

Pisalne in risalne potrebščine

peresa, držala, svinčnike, radirke, risalni papir, risalne
priprave, črtala, trikotniki, palete, čopiči, tuši in barve.

Tinte

najprostejše in najfinejše, črne, vijoličaste in barvaste.

Solske mape

iz platna in iz usnja ter jermena za knjige.

Mape za zvezke.

Kasete

s pisemskim papirjem avstrijskega in inozemskega izvora
v vseh velikostih, za dame in za gospode, za na-
vadno rabo in tudi za darila.

Albumi

za slike, razglednice in poezije.

Crnilniki in uteži

za opremo pisalnih miz, lično izdelani in po najnižjih cenah

Razglednice

umetniške in pokrajinske, ljubljanske in kranjske.
Trgovcem pri večjih naročilih izreden popust.

Narodna knjigarna sprejema tudi naročila na

pisalne stroje

vseh sistemov

po tovarniških cenah;

dalje naročila na

vsakovrstne tiskovine

namreč zavitke, vizitnice, oznanila, fakture,
trgovska pisma itd. itd.

Zvepleno zdravilno kopališče

VARAŽDINSKE TOPLICE (Hrvaško)

Železnika, pošta, telefon, in brojeva postaja.

Nov, zdraviliški hotel z električno razsvetljavo.

Staroslavna radiaktivna žveplena toplica plus 68° C pri-
poročljivo proti

protim, revmi, ischias i. t. d.

Pitno zdravilno pri trdovratnih boleznih v vratu, hrbtu, prsih,
na ledilih, v seledu in črevesih.

Električni masaža, lužne, oglikovkisline in solne kopeli.

Vse leto odprto. Prehrana obilna. Modra kumbar.
Novi hoteli. Vojna postaja. Vojna postaja.

Topliški zdravnik dr. J. Lechart. Prosečni uspeh.

Izvršilna dražba hiše na Tržaški cesti šte. 19.

z zemljišči vred bo

29. oktobra t. l. ob 1/2 10 uri dop. pri c. kr. okrajnem sodišču v Ljubljani.

Cenilna vrednost K 74.069, najmanjši ponudek K 3779782.

4138

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje!

1 kg. sivega, dobrega, puljenega 2 K; boljsega 2-40 K; prima
polbelega 2-80 K; belega 4 K; belega puhastega 5-10 K;
kg velefinnega snežnobelega, puljenega, 6-40 K, 8 K; kg puha,
sivega 6 K, 7 K, belega, finega 10 K; najfinejši prsi puh 12 K.
Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitega rdečega, mo-
nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dlj, 60
cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovitnim puhastim perjem 16 K; napol
puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K, zglavnice 3 K,
3-50, 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm šir., 13 K, 14 K 70, 17 K 80, 21 K, zglav-
nica, 90 cm dolga, 70 cm šir., 4 K 50, 5 K 20, 5 K 70, spodnja pernica iz močnega,
črnatostega gradla, 180 cm dolga, 116 cm šir., 12 K 80, 14 K 80. Razpošilja se po povzetju,
od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar.
Natančni cenovniki gratis in franko. S Benisch, Dešenice št. 767, Češko.

Usta-
novljeno
l. 1842.

Tovarna oljnatih barv, laka in firneža

Telefon
številka
154.

Brata EBERL

črkoslikarja, lakirarja, stavbna

in pohištvena pleskarja

Prodajalnica:
Miklošičeva ulica št. 6.
nasproti hotela „Union“.

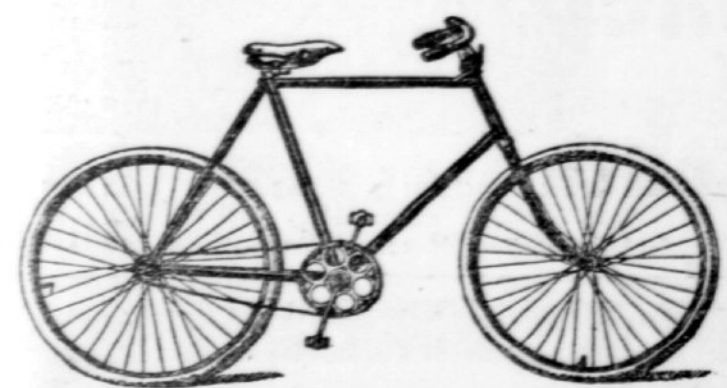
Delavnica:
Igriška ulica šte. 6.
Električna sila.

Ivan Jax in sin

v Ljubljani, Dunajska cesta 17

: priporoča svojo bogato zalogo :

voznih koles.

Sivalni stroji

za rodbino in obrt.

Brezplačni kurzi za vezenje v hiši.

Pisalni stroji „ADLER“.

Pletilni stroji

vseh velikosti.

Najnovejša iznajdba!

Velik požar

se zamore lahko in naglo pogasiti samo s

Smekalovimi brizgalnicami

s 40% delavske sile pomanjšanim ravnotežem nove sestave, ki od desne
in leve strani vlečejo in mečejo vodo. — V vsakem položaju delujoče kretanje
brizgalnic nepotrebno.

Na Kranjskem so dosedaj naročila te vrste brizgalnic sledeča gasilna društva
Krško, Kostanjevica, Bohinjska Bistrica, Metlika, Šentur, Koroska Bela
Hrušica, Zgornja Šiška, Dravice, Spodnja Idrija, Predoslje, Sora, Stob
Trzin, Zelnica, Rovte, Velika Loka, Kamna gorica, Stotice, Valta vas
št. Peter na Dolenjskem.

R. A. SMEKAL

v Zagrebu

skladišče vseh gasilnih predmetov, brizgalnic,
cevi, pasov, sekir, sekalk in gospodarskih stro-
jev ter motornih mlinov.

Odplačevanje na obroke.

129 odlikovanj!

78

Naročila za

visitnice

sprejema

Narodna tiskarna

in

Narodna knjigarna

Največja zaloga navadnih do najfinejših
otroških vozičkov
in navadno do najfinejšo

žime.

M. Pakič

v Ljubljani.

Neznanim naročnikom se
pošilja s povzetjem.

Josip Rojina

krojač prve vrste

se nahaja sedaj v lastni hiši

Franca Jožeta cesta 3.

konkurira z največjimi tvrdkami
glede finega kroja in ele-
gantne izvršitve.

Tvorniška zaloga najfinejših angl.
in franc. specialitet blaga.

: Zavod za uniformiranje. :

Najboljši kosmetički predmeti
za olepšanje polti in telesa so:

A da milo po 80 h,
da cream po 1 K;
da Menthol
da ustna voda po 1 K;
zobni prašek po 60h;
za ohranitev in rast las:
da lasna voda po 1 K;
da lasna pomada 1 K.

Ti izdelki „Ada“, ki so oblastveno

varovani, so naprodaj le v

Orlovi lekarni

Ph. Mr. Josip Čizmár
v Ljubljani.

Kupujte zapno te domače izdelke!

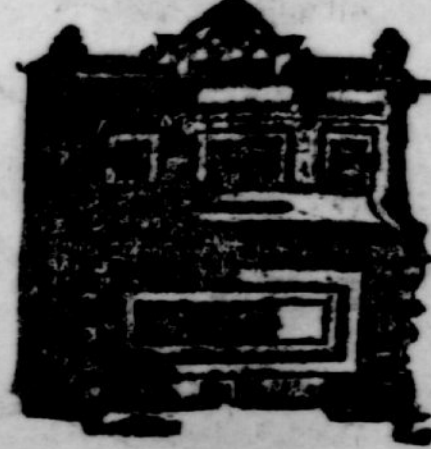
Ta lekarna obstoji že nad 300 let.

Odlikovana
Prva kranjska
tvornica klavirjev
Ljubljana

Hilšarjeva ulica 5 Recherjeva hiša

RUDOLF A. WARBIK

Jamstvo šest let.

Eksport v vse dežele.

Priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja
solidno narejene pianine, klavirje in
harmonije tudi samigralne

za gotov denar, na dolga od-
plačila ali naposled.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno

in računijo najceneje.

Največja tvornica na avstrijskem jugu

Triumph
Štedilnike, peči,
trajnogoreče vlože.
(za uzidat v ločene peči)

varstvena znamka

ceniki zastorj!

Do bavnih nastolov se usakemu naznani jo.

Triumph tovarna
Štedilnikov in peči z.z.o.z. Wels
Gorenje Avstrijsko.

Združeni čevljarji
v Ljubljani, Wolfova ulica št. 14

Odlikovani na mednarodni raz-
stavi na Dunaju leta 1900.

priporočajo svojo bogato zalogo obuval za poletno sezijo.

Vse vrste moških, damskih in otroških čevljev
lastnega in tujega izdelka.

Gumi za pete, vrvice, zaponke, čistila itd.
vedno v največji izbi.

Specialisti za prave gorske in lovske čevlje.
Izdelujejo se po meri v lastni delav-
nici, sprejemajo se tudi popravila.

Postrežba točna, cene solidne. — Zunanja
naročila proti povzetju. — Zahtevajte cenike.

Mihael Kastner

Najcenejši¹⁸² nakup za:

špecerijsko blago, kuhinjsko in živinsko sol. Petrolej,
tudi v originalnih pločevinastih kangljah, obdavljeni in
neobdavljeni bencin (za motorje in avtomobile). Gaso-
lin, ligroin (za razsvetljavo). Kurilno olje za Diesellove
motorje. Vseh vrst strojna olja. Parafin. Vse mineralne
vode in vsi proizvodi izvirkov vedno sveži v zalogi.

Ljubljana, Kongresni trg 10.

Najnižje cene.

Tovarna pohištva J. J. Naglas

Ljubljana, Turjaški trg šte. 7.

Največja zaloga pohištva

za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke
sobe. Preproge, zastorji, modroci na vzmet
žimnatni modroci, otroški vozički itd.

Najsolidnejše blago.

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko s parniki „Severonemškega Lloyd“

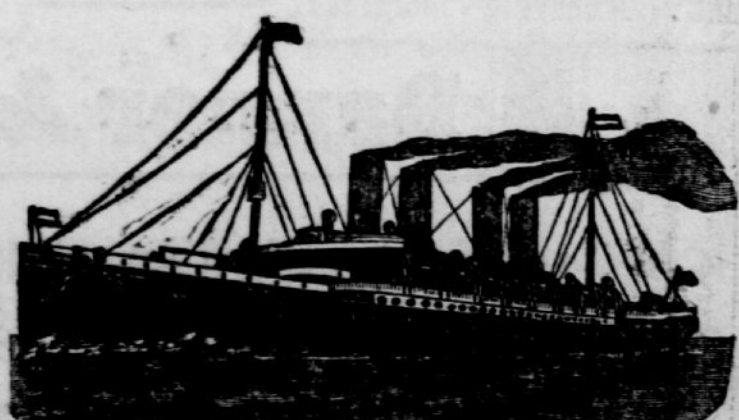
iz

3411

Bremna

v

New York

s cesarskimi brzoparniki „KAISER WILHELM“, „KRONPRINZ
WILHELM“, „KAISER WILHELM d. GROSSE“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv pouk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega
parobrodne družstva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite
v Ljubljani edino le pri

EDVARDU TAVČARJU, Kolodvorska ulica šte. 35

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in sobota. — Vsa
pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in brezplačno. —
Postrežba poštena, rečna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor Colorado, Meksiko, Kalifornijo
Arizona, Utah, Wyoming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno
ugodno in izredno ceno čez celoten svet. Odhod na tej progi iz Bremna
enkrat mesečno.

se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta kakor
Brazilijo, Kuba, Buenos-Aires, Colombo, Singapore v Avstralijo itd.

Pozor!!
Berite!!

CERESIT dela mokre kleti, vlažna stanovanja, zjamčeno suha.

IA REFERENCE AVSTR. PATENT
ZASTOP. ST. 36 PROSPEKT

Avstr. ceresitna družba z. z. Dunaj, VIII, Martins-Strasse 71. T. Tel. 22288.

Edina zaloga 3281
izvirnih ameriških čevljev.

Avstr.-Ameriška zaloga čevljev
Ljubljana, Prešernova ulica št. 50.

Pozor! Velikanska zaloga! — Oglejte si! Berite.

Alfonz Breznik

zapriseženi strokovnjak c. kr. dež. sod. in učitelj Glasbene Matice.

»Zvezda« nasproti : nunske cerkve : Ljubljana, Kongresni trg št. 15 : »Zvezda« nasproti : nunske cerkve :

Za došolsko leto kupite na obroke od 10—15 K naprej klavir ali harmonij prvih svetovnih tvrdk — Bösendorfer, Czapska, Stelzhammer, (neprekosljivi klavirji) H. Heitzmann (najboljši pianini ali amer. harmonij) Höpfer (od 90 K naprej). 10letna postavnoveljavna garancija! Najemnik klavirja postane lastnik istega dočim doseže najemnina višino kupnine. — Uglasevanje in popravila točno in ceno!

Violine, tamburice, strune in vse glasb. orodje po tvorniških cenah. — Solske muzikantije kompl. v zalogi! — Zahtevajte specialni cenovnik najboljših harmonik. — Svarim pred nakupom event. falzifikatov in navidezno cenega pofelnal!

Največja in najsposobnejša tvrdka na avstrijskem jugu! — Prevzema sestave orkestror, tamb. zborov itd.

Ustanovljeno leta 1900.
Odlikovana: Pariz 1905, London 1905.

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi vlijudno priporočam največjo zalogo krasnih **nagrobnih vencev in trakov z napisi.**

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.
:: Cene brez konkurence. ::
V zalogi je vedno do 500 kosov od 2—60 K komad, tako da si vsakdo lahko izbere.

FR. IGLIČ Ljubljana, Mestni trg 11-12.
Ob nedeljah se dobivajo venci v isti hiši v I. nadstr.

Štajerske fužine litega jekla

Fužine: Judenburg (Štajersko) Centrala: Dunaj VI., Wallgasse 39

Danner & Co.

Izdeluje najboljša elektr. jekla za :: orodje, konstrukcijska jekla, :: jekla za vrtanje kamenja, jeklo za sekire, nože in različno domače orodje, :: pile, kladva l. t. d. :: :: najboljše kakovosti. ::

Dopisuje: slovensko, hrvaško, srbsko, rusko, francosko, angloško, italijansko itd. ::

Avtomobilske vzmeti.

Anton Presker 40
krojač

Ljubljana, Sv. Petrac. 16

prilporeča svojo

veliko zalogo gotovih oblek za gospode in dečke, jopice in plaščev za gospe, nepremotljivih havelokov itd. itd.

Obleke po meri se po najnovejših vzorcih in najnižjih cenah izvršujejo.

Pekarija, slaščičarna in kavarna

Jak. Zalaznik

Stari trg št. 21.
Filiale:
Glavni trg št. 6,
Kolodvorska ulica št. 6.

G. Čadež
v Ljubljani
Mestni trg št. 14
poleg Urbančeve manuf. trgovine
priporoča

klobuke slamnike

čepice, razno moško perilo, kravate, ovratnike itd. itd.
Blago imam solidno, cene zmerne. Postrežem točno.

L. MIKUSCH
Ljubljana, Mestni trg 15
prilporeča svojo veliko izber
dežnikov in solnčnikov.
Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Fran Sax, elektrotehnik
Ljubljana, Gradišče 7

oblastv. konc. inštalater za električne naprave, luči, prenos sile; dalje hišnih zvonil, telefonov itd. Strelododne naprave! Poprava v stroko spadajočih del. V zalogi blago prve vrste, proračuni na razpolago. Opremljen sem z najboljšimi in najnovejšimi preskuševalnimi aparati. — Cene in delo solidno!

C. kr. priv. tovarna za cement

Trboveljske premogokopne družbe v Trbovljah

prilporeča svoj priznani izvrsten Portland-cement v vedno enakomerni, vse od avstrijskega društva inženirjev in arhitektov določene predpise glede tlakovne in podorne trdote daleč nadkriljujoči dobroti kakor tudi svoje priznane izvrstno apno.

Priporočila in izpričevala 2307

raznih uradov in najslovičnejših tvrdk so na razpolago.

Centralni urad: Dunaj, I., Maximilianstrasse 9.

Za izdelovalno ceno 1058

prodajamo večje kakovost preizkušenega dobrega češkega blaga n. pr.

6 rjuh izvrstne kakovosti 150/200	K 16—
6 rjuh izvrstne kakovosti 150/220	„ 17-80
20 m rumburške tkanine, močnejša vrsta	„ 11—
20 m Krejcarjeve tkanine, vefelina, izvrstna kakovost	„ 18—
20 m šifona, primissima, vefelin	„ 16—
20 m krizeta beljenega, močna, dobra vrsta, 120 cm šir.	„ 26—
popolnoma platnena garnitura za 6 oseb 145/145, 65/65 cm	„ 7-50
Tucat batistastih žepnih robcev	„ 2-60
Tucat čisto platnenih finih z robom	„ 6-50
3 pristno na roko vezene damske srajce	„ 10-50
30 m najrazličnejših kolekcijstkih ostankov za perilo, bluze in obleke, vse pristnih barv	„ 18—
30 m vefelinah	„ 24—

Neugajajoče brez ugovora sprejememo nazaj. Vzorci različnih barhentov, flanel, platnine, damasta, kanafasa, rjuh, itd. ter prekr. ilustr. katalog gratis in franko.

Bratje Krejcar, tkalnica za opremno perilo.

Dobruška, Češko.

Najkrajša in najcenejša pot v Ameriko

z modernimi velikimi brzoparniki iz Ljubljane čez Antwerpen v New-York

Red Star Line
Rdeča zvezda

Na naših parnikih Finland, Kroonland, Vaderland, Zeeland, Lapland in Samland, ki oskrbujejo vsak teden ob sobotah redne vožnje med Antwerpenom in Novim Yorkom je snaznost, izborna hrana, vjudna postrežba in spalnice po novem urejene v kajite za 2, 4 in 6 oseb, za vsakega potnika eminentnega pomena, ter traja vožnja 7 dni.

Odhod iz Ljubljane vsak torek popoldne

Naši parniki vozijo tudi na mesec po večkrat čez Kanado v Severno Ameriko in je ta vožnja izdatno cenejša kakor na Novi York.

Pojasnila daje vladno potrjen zastopnik

Franc Dolenc Anversa
v Ljubljani, New York

Kolodvorska ulica 26, od južnega kolodvora na levo pred znano gostilno „pri Starem Tišlarju“

ELEKTROTEHNIŠKA DELNIŠKA DRUŽBA
PREJE
KOLBEN IN DR. PRAGA-VYSOCANY

Dinamo stroji in električni motorji. :: Naprave za električno razsvetljavo in prevajanje električne sile. :: Električni obrat vseh vrst. :: Ventilatorji. :: Turbogeneratorji, električne železnice in lokomotive, žerjavi in dvigala. :: Obločnice in žarnice vseh vrst. :: Vodne turbine vseh sestavov (Francis, Pelton). :: Točna, ceno in hitra popravila vseh električnih strojev drugih tvrdk. :: Vse potrebe za instaliranje. :: :: :: ::

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavnica K 8.000.000.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezervni fond 800.000 kron.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in agencija v Gradežu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun **4 1/2 0** Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje
 :: ter jih obrestuje od dne vloge po čistih :: **4 1/2 0** :: vseh vrst po dnevnem kurzu. ::

P. n. občinstvu se priporoča

3616

velika zaloga pohištva lastnega izdelka,

iz finega suhega lesa, najmodernejši izdelek za hotele in vile, posebno se priporoča novoporočencem v nabavo popolne hišne opreme. Za vse izdelke jamči

Matej Gogala, mizar na Bledu.

Proračuni na zahtevo brezplačno.

Proračuni na zahtevo brezplačno.

Priporočamo specialno

damsko in otroško konfekcijo

zelo solidne tvrdke

M. Kristofič-Bučar

Ljubljana, Stari trg šte. 9. — Lastna hiša.

Velika izbira najmodernejših

kostumov, oblek, jop, plaščev, kril in pelerin
 v vsaki velikosti in fazoni, tudi po meri.

Bluze, nočne halje, predpasnike, perilo, modno in športno blago,
 nanovo vpeljana kožuhovina po najnižjih cenah.

Otroške obleke, plaščke, pelerince, čepice in klobučke.
 Higienično perilo in druge potrebščine za novorojenčke.

➔ Pošilja na izbiro tudi na deželo. ➔

Ljudevit Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach) na Koroškem.

se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih pušok za lovce in strelce po najnovejših sistemih pod popolnim jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, sprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro vibriruje. Vse puške so na c. kr. preskušene in od mene preizkušene. — Ilustro-
 31 vani ceniki zastoj.

Strogo solidna najstarejša domača tvrdka.

Juveli, zlatina,
 srebrnina ter razne ure.

Popravila in
 nova dela po
 najnižji ceni.

Edina zaloga ur
 z znamko

„TUP“

Lud. Černe,

juvelir, trgovec z urami ter zapri-
 seženi sodni cenilec.

Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Ceniki zastoj in poštnine prosti.

NEIGE DE FLEURS

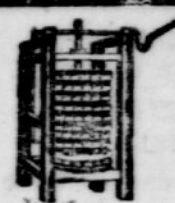
(Cvetlični sneg)

nova znanstveno izdelana

krema za roke in obraz

higiensko najboljšo toaletno sredstvo sedanjosti. Dobiva se povsod! Lonček 80 h., škatlja K 1-60.

Zaloga: „Adria“, B. Cvančara v Ljubljani. Zaloga.

Za nabavo vsakovrstne železnine se priporoča
veletrgov. z železnino Merkur

Peter Majdič :: Celje

Priporoča se domača najnovejša

konfekcijska trgovina

Maček & Komp.

Franca Jožefa cesta 3.

Sprejemajo se naročila po meri,
 er se izvrše točno in solidno.

Založniki c. kr. priv. juž. žel.

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Anton Šarc

Perilo, — Opreme za neveste.

Domači izdelek. Platno in pla-
 tnenno blago, švicarske vezanine.

Ljubljana, Šelenburgova ul. 5.

Ohranitev zdravega želodca

zaveti poglavito v ohranitvi, pospeševanju in uravnavanju prebavljenja ter odstranitvi zopnega telesnega zaprtja. Preizkušeno, in izbrano najboljši in najbolj učinkoviti zdravilni zeliščni pripravljeno, tek zbujajoča, probavo pospešujoča in voljno odvajajoča domača zdravila, ki zmanjšujejo in odpravljajo znane naslednje ne-
 zmernosti, slabe diete, prebavljene in zopnega telesnega zaprtja, n. pr. gorčice, napenjanje, presilno tvoritev kisline ter krčne bolečine, je DR. ROSE BALSAM ZA ŽELODECE
 lekarna B. Fragner v Pragi.

Svarilo! Vsi deli zavoj-
 nino nosijo
 obiljavno zavarovano
 varstveno znamko.

Glavna zaloga: lekarna

B. FRAGNER,

c. in kr. dvorni dobavitelj

„Pri črnem orlu“, Praga

Malá strana 203. Opat Nerudova ulice.

Razpošiljanje po pošti vsak dan.

1 cela steklenica 2 K, 1 polovinska

steklenica 1 K. Ako pošljete po pošti

naprej K 1-20, dobite 1 malo stekle-

nico, ako K 2-30 eno veliko stekle-

nico, za K 4-70 dva velika steklenici,

za K 8-4 velike stekle., za K 22-

pa 14 velikih steklenic poštnine prosto

na vse poštnice Avstro-ogr. monarhije.

V Ljubljani: lekarna J. Mayr, št. 6, Pivni, J. J.

Ljubljana: Zaloge v lekarni Antona Šarca.

F. L. Popper čevlji

za gospode in gospe so nogam
 najbolj priležni, lični in najboljše
 kakovosti. Naprodaj samo pri

JULIJ STOR, Ljubljana

Prešernova ulica št. 5.

Goysserski čevlji za turiste, higienični
 čevlji za otroke in Lawn-tenis-čevlji.

Izborna kava!

!! Najvljudnejša postrežba !!

Izborna kuhinja!

Grand hotel „UNION“ v Ljubljani.

Sobe v hotelu zaradi centralne
 kurjave ob vsaki uri

— po zimi tople. —

Prenovljena najelegantnejša
 kavarna z vsemi udobnostmi.

!! V vseh prostorih centralna kurjava !!

Ravnatelj:

Friderik Mayer.

3825

Prenovljena najelegantnejša

== restavracija. ==

Pilzensko pivo „Praždroj“ in
 marčno pivo vedno sveže.

— Pristna vina. —